

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TERÖRLE MÜCADELEDE TERÖRİST PROFİLLERİNİN ORTAYA
KONULMASININ ÖNEMİ: SAĞ VE SOL FRANKSİYONLU ÖRGÜTLER
ÜZERİNDE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Can KIRDÖK

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları Programı**

Mart, 2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TERÖRLE MÜCADELEDE TERÖRİST PROFİLLERİNİN ORTAYA
KONULMASININ ÖNEMİ: SAĞ VE SOL FRANKSİYONLU ÖRGÜTLER
ÜZERİNDE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Can KIRDÖK
(Y1712.305002)**

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAZAN

Mart, 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi: Sağ ve Sol Fraksiyonlu Örgütler Üzerinde Bir İnceleme” adlı çalışmanın, tezin proje yazımından sonlandırılmasına kadar tüm süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım akademik çalışmalara atıf yapılarak yararlanarak yazıldığını belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2020)

Can KIRDÖK

ÖNSÖZ

Tez için seçilen konu yapı itibariyle modern çağımızda büyük bir tehdit olarak karşımıza çıkan terör örgütleri ve bu örgütlerde var olan terörist profilleri çeşitli terör grupları nezdinde ele alınarak ortaya konulmuştur. “Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi: Sağ ve Sol Fraksiyonlu Örgütler Üzerinde Bir İnceleme” isimli tezimde terörist profilleri incelenmiş ve terörle mücadele alanında öncü bir çalışma olacağına inandığım tezimde ilaveten terörü sonlandırmaya yönelik hususlar gerek politik gerekse de stratejik ve taktik yönleri çeşitli kaynaklardan araştırılmış ve belirtilmiştir. Tezimin başlangıcından tamamlanmasına kadar her aşamasında çalışmama yön veren ve desteğini esirgemeyen İstanbul İl Emniyet Müdürü Sayın Dr. Mustafa ÇALIŞKAN hocama, İstanbul Adalet Sarayı Cumhuriyet Başsavcısı Sayın İrfan FİDAN’a, İstanbul Özel Harekât Şube Müdürü Kadri GENÇKAYA’ya, aileme, tez danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kazan’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Mart. 2020

Can KIRDÖK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
2. TERÖRİZM	3
2.1 Terörizmin Tarihsel Gelişimi	3
2.2 Terörizm Kavramı	5
2.3 Terörizm Türleri	9
2.3.1 Ulusal terörizm.....	9
2.3.2 Uluslararası terörizm.....	10
2.3.3 Uluslar ötesi terörizm.....	11
2.3.4 Devlet terörü	11
2.3.5 Devlet destekli terörizm	12
2.3.6 Etnik terörizm	14
2.3.7 Siber terörizm.....	16
2.4 Terörizmi Yaygınlaştıran Nedenler.....	17
2.4.1 Sosyal faktörler	18
2.4.2 Siyasal faktörler	18
2.4.3 Ekonomik faktörler	19
2.4.4 Hukuki faktörler	20
2.5 Uluslararası Koşullardan Kaynaklanan Terörizm Nedenleri	21
2.6 Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlarda Terörizm Sorunu.....	22
2.6.1 Birleşmiş milletler örgütünün terörle mücadele politikaları	22
2.6.2 NATO'nun terörle mücadele politikaları.....	26
3. TÜRKİYE'DE EYLEMDE BULUNAN TERÖR ÖRGÜTLERİ	30
3.1 Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri: DHKP-C, TKP, MLKP, PKK, ASALA,	31
3.1.1 Sol fraksiyonlu terör örgütü DHKP-C	33
3.1.2 Sol fraksiyonlu terör örgütü TKP/ML	35
3.1.3 Sol fraksiyonlu terör örgütü marksist leninist komünist parti (MLKP)....	36
3.1.4 Sol fraksiyonlu terör örgütü PKK	40
3.1.5 Sol fraksiyonlu terör örgütü ASALA.....	45
3.2 Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütleri: DAESH, Hizbullah, El Kaide, İBDA-C, El Nusra	47
3.2.1 Sağ fraksiyonlu terör Örgütü DAESH	48
3.2.2 Sağ fraksiyonlu terör örgütü Hizbullah.....	52
3.2.3 Sağ fraksiyonlu terör örgütü el kaide.....	56

3.2.4 Sağ fraksiyonlu terör örgütü İBDA-C.....	70
3.2.5 Sağ fraksiyonlu terör örgütü El Nusra	73
4. TERÖR ÖRGÜTÜ GENEL YAPILARINA GÖRE TERÖRİST PROFİLLERİ.....	75
4.1 Terörist Profillerinin Genel Yapısı.....	75
4.1.1 Sosyal nedenli terörist profilleri.....	77
4.1.2 Ekonomik nedenli terörist profilleri.....	77
4.1.3 İleri derecede yoksulluk	78
4.1.4 Eğitim sorunu nedenli terörist profilleri.....	78
4.1.5 Aile baskısı nedenli terörist profilleri	80
4.2 İstanbul Adalet Sarayından Elde Edilen Veriler Eşliğinde Terör Örgütü Mensubu Kişilerin Genel Profillerinin Tespiti.....	81
5. SONUÇ.....	85
KAYNAKLAR	87
ÖZGEÇMİŞ.....	94

KISALTMALAR

ASALA	:Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu
BM	:Birleşmiş Milletler
BMGK	:Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu
CIA	:Central Intelligence Agency (Merkezi Haber Alma Teşkilatı)
DAEŞ	:Ed-Devlet'ülİslâmiyyefi'l Irak ve's Şam (Irak ve Şam İslam Devleti)
DHKPC	:Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
El Kaide	:Kamp, Mekân, Merkez
ETA	:EuskadiTaAskatasuna
FBI	:Federal Bureau Investigation (Federal Soruşturma Bürosu)
FKÖ	:Filistin Kurtuluş Örgütü
FLN	:Front de Liberation Nationale (Ulusal Kurtuluş Cephesi)
İBDA-C	:İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi
HİZBULLAH	:Allah'ın safında yer alanlar
NATO	:North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Paktı Teşkilatı)
MİT	:Millî İstihbarat Teşkilâtı
Pass Stratejisi	:Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi
PİRA	:The Provisional Irish Republican Army
SSCB	:Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKP/MLKP	:Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist
PKK	:Partiyi Karkeren Kürdistane

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 2.1: NATO'nun kurucu üyeleri 4 Nisan 1949	26

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Ermeni Terör Örgütü Asala Esenboğa saldırısı 7 Ağustos 1982.....	8
Şekil 2.2: Fotoğraf: Ebu Muhammed. Suriye Ordusu "Vakkum Bombalı Saldırı. ...	12
Şekil 2.3: PYD - ABD askerlerinin birlikte talimi	14
Şekil 2.4: ABD'den terör örgütü PKK/PYD' ye askeri yardım.....	14
Şekil 2.5: Pentagon Saldırısı sonrası 11 Eylül 2001.....	17
Şekil 3.1: DAEŞ Terör Örgütü	49
Şekil 4.1: Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği isimli dergideki kaynaktan esinlenerek düzenlenmiştir (Özeren, Başbüyük, & Sözer, 2012).....	80
Şekil 4.2: Terör Örgütlerine Katılım Sebepleri	83
Şekil 4.3: Örgüt Mensubu Kişilerin Eğitim Düzeyleri	83

TERÖRLE MÜCADELEDE TERÖRİST PROFİLLERİNİN ORTAYA KONULMASININ ÖNEMİ: SAĞ VE SOL FRANKSİYONLU ÖRGÜTLER ÜZERİNDE BİR İNCELEME

ÖZET

“Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi: Sağ ve Sol Fraksiyonlu Örgütler Üzerinde Bir İnceleme” isimli çalışmada literatürde kapsamlı bir şekilde ele alınan terör örgütlerinin genel yapısının aksine, terör örgütlerine asıl konu olan terörist profillerinin genel yapısının ortaya konularak terörle mücadeleye farklı bir bakış açısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Terör örgütlerinin genel yapısı ile ilgili ortaya konulan mücadeleden ziyade terörist profillerinden yola çıkarak proaktif (önleyici) bir mücadele ortaya çıkarmak çalışmanın amacıdır. Çalışmada kapsam olarak sağ ve sol fraksiyonlu terör örgütleri birlikte ele alınarak karşılaştırılmış ve her iki fraksiyondan terörist profilleri asıl kaynaklar üzerinden incelenmiştir. Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmış olup adli mercilere yansıyor adli mercilerden alınan kaynakların gizliliği sebebi ile çalışmaya genel değerler üzerinden yorum katılmış ve bu alınan kayıtlar gizlilik açısından ekte sunulamamıştır. Sonuç olarak terör örgütlerinin genel yapısı üzerinden ortaya konulan terörle mücadeleden ziyade örgütlerin asıl kaynağı olan terörist profillerinin detaylı olarak incelenmesi hem terörle mücadelede proaktif bir yöntem sunacak hem de ülkeleri ekonomik açıdan rahatlatacaktır. Pro aktif bir mücadele ortaya konularak elde edilen ekonomik kaynaklar eğitim vb. harcamalara yönlendirilerek terörle mücadelede daha etkin olmanın yolunu açacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Terör, Fraksiyon, Profil, Terörist, Mücadele*

THE IMPORTANCE OF INSTALLING THE TERRORIST PROFILES IN THE FIGHT AGAINST TERRORISE: A REVIEW ON THE RIGHT AND LEFT FRANCH ORGANIZATIONS

ABSTRACT

Contrary to the general structure of terrorist organizations, which are comprehensively discussed in the literature, in the study titled "The Importance of Revealing Terrorist Profiles in Combating Terrorism: A Study on Right and Left-Faced Organizations", a different perspective on the fight against terrorism is revealed by revealing the general structure of terrorist organizations, which are the main subject of terrorist organizations. Tried to be put. The aim of the study is to reveal a proactive (preventive) struggle based on the terrorist profiles rather than the struggle put forward regarding the general structure of terrorist organizations. Descriptive scanning method was used in this study, right and left fractional terrorist organizations were compared and compared, and the terrorist profiles from both franchises were examined through the main sources. Due to the confidentiality of the sources received from various judicial authorities and due to the confidentiality of the sources, the study was commented on general values and these records were not presented in the attachment in terms of confidentiality. As a result, a detailed examination of the terrorist profiles, which is the main source of the organizations, rather than the fight against terrorism, which is revealed over the general structure of terrorist organizations, will provide a proactive method in the fight against terrorism and will relieve countries economically. Economic resources obtained by putting forward a pro active struggle, education and so on. It will pave the way to be more effective in combating terrorism by directing it towards expenditures.

Keywords: *Terror, Fraction, Profile, Terrorist, Struggle*

1. GİRİŞ

Bu araştırmada “Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi: Sağ ve Sol Fraksiyonlu Örgütler Üzerinde Bir İnceleme” üzerinden ele alınmıştır. Çalışmada Sağ ve Sol Fraksiyonlu örgütler üzerinde bir inceleme yapılmıştır. İnceleme kapsamında terörün tarihsel geçmişi ve günümüzdeki halen aktif halde olan örgütleri karşılaştırılmıştır. Araştırmada terörle mücadele kapsamında genel olarak Türkiye’de ve uluslararası kuruluşlarda alınan önlemler belirtilmiştir. Konu kapsamında çeşitli devletlerin ve uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen örnek terörizm tanımlarını ele alınmıştır. Araştırmada terörizm türleri yedi ayrı başlık altında: ulusal terörizm, Uluslararası terörizm, Uluslar ötesi terörizm, Devlet terörü, Devlet destekli terörizm, Etnik terörizm, Siber terörizm kapsamında ele alınmış ve terör türlerinin içeriği incelenerek örneklerle ortaya konulmuştur. Araştırmada 16 Kasım 1937 yılında “Terörün Önlenmesi ve yok edilmesi kapsamında kabul edilen Cenevre sözleşmesinin önemi belirtilmiştir ve terörizmi yaygınlaştıran nedenler ele alınarak Türkiye Cumhuriyeti ve dünyada gerçekleşen terör olayları son 30 yıl kapsamında incelenmiştir. Nitekim 1970’li yıllarda konjonktürel olarak sol ve sağ terör olaylarının artışı görölmektedir. 1945-1990 yılları arasında süren soğuk savaş ve 1990 sonrasında soğuk savaşın bitimiyle terör örgütlerinin küreselleşmesi aynı dönemlere denk geldiği görölmektedir. 11 Eylül terör saldırısının ardından terörle mücadele kapsamında en önemli terör olayı olarak tarihe geçmiştir. Bu saldırı sonrası Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşmiş Milletlerin aldığı terörle mücadele kararları günümüze kadar halen etkisini sürdürmüştür. Terör olaylarının küresel bir konu olarak ele alınması 11 Eylül saldırısı sonrası olduğu görölmektedir. 11 Eylül terör saldırısı sonrası terörle mücadele kapsamında yapılan en önemli zirvelerden biri olan Madrid zirvesine araştırmada yer verilmiştir. Madrid zirvesinin terörle mücadele kapsamında aldığı kararlar başlıklar halinde sıralanmıştır.

Yapılan araştırmanın önemi ne değinilecek olursa çalışma gelecekte terör örgütlerinin karşılaştırılmalı analizi üzerine yapılacak olan çalışmalara ışık tutması ve araştırmacılara yeni bakış açısı kazandıracak şekilde derlenmiştir. Bu araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmaktadır. Bu araştırma çerçevesinde 3 tür veri elde etme tekniği kullanılmıştır. İlk olarak resmî belgeseller kaynak olarak derlenmiş, ikinci olarak açık kaynak kapsamında terörizm konusu dâhilinde tezler, makaleler ve gazete yazıları araştırılarak değerlendirme yapılmıştır. Son olarak İstanbul Adalet Sarayından alınan terör olayları ile ilgili çeşitli evrakların şahıs düzeyinde incelemesi yapılmış ancak evrakların gizliliği sebebi ile çalışmada ek olarak sunulmamıştır. Araştırmanın temel argümanı olan “Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi, Sağ ve Sol Fraksiyonlu terör örgütleri üzerinde bir inceleme yapılmış ve bu örgütler karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Sağ ve Sol Fraksiyonlu terör örgütleri hakkında araştırma yapılarak ve literatür taranmıştır. Araştırmada ilaveten Türkiye Cumhuriyeti’nin Sağ ve Sol Fraksiyonlu terör örgütlerine yönelik terörle mücadele politikası ele alınmış ve Sağ ve Sol Fraksiyonlu terör örgütlerinin dünyada ve Türkiye’de yaptığı eylemleri kronoloji şeklinde belirtilmiştir.

2. TERÖRİZM

2.1 Terörizmin Tarihsel Gelişimi

Genel itibariyle uluslararası kurum veya devletler tarafından terör kavramı üzerine ortak bir tanım yapılmamıştır. Ancak terör kavramı üzerine çok araştırma yapılmıştır. Bu tanım üzerine araştırmaların sonucuna baktığımız zaman terör kavramının ortaklaşa bir bütünleşik bir tanımı ortaya konulmadığı görülmektedir (Sancaktar, Çomak, & Demir, 2016). Genel ortak bir tanımın olmamasına sebepse A ülkesinde terörist olarak görülen bir terörist B, C veya D ülkesinde o ülkenin kanunlarında mevcut olan terör tanımına esasen farklı görüş açısı olarak özgürlük savaşçısı olarak tanımlanmasını gösterilebilir. Terör kavramına genel olarak baktığımız zaman içerisinde şiddeti, nefreti ve ideolojik düşünceleri beslemekte ve masum insanları hedef alarak onlar üzerinden yapılan eylemler olduğu görülmektedir.

Biraz önce dediğimiz gibi uluslararası bir ortak terörizm tanımı yoktur fakat devletlerin kendi anayasalarında bu kavramla ilgili belirlediği tanımlar mevcuttur. İstihbarat analizcisi ve yazar olan Mahir Kaynak terörizmle ilgili bakış düşünce ve açısını şu şekilde açıklamıştır: Terörist dediğimiz herhangi bir grubun küçük parçasıdır ve o grubun eylemlerini sürdürmesi açısından önemlidir ve bir terörist üstlerinin emirlerini ve planlarını sorgulayamaz ve onların emirlerinin dışına çıkması imkânsızdır (Bilgiç, 2009). Terörizmle ilgili araştırmacılar ve yazarlar tarafından verilen tanımlardan biride 2015 yılında Avrupa Birliği Bakanı olan Beril Dedeoğlu tarafından yorumlanmıştır. Bu kavramla ilgili tanımda her hangi bir ülkenin siyasi politikalarını sindirmek ve o devleti yönetmek için halkı korkutarak ve halk üzerinden baskı uyguladarak ister siyasi istersede ekonomik olarak yıpratarak kendi plan ve stratejilerini kabullendirme çabasıdır (Dedeoğlu, 2014). Araştırmacı yazar olan İsraili Benjamin Netanyahu terörizm kavramını şu şekilde ifade etmiştir: Terör aslında kasten bilerek yapılan sivil insanların ölümüne sebep olan eylemlerdir (Bilgiç,

2009). Terörizm ve terörist kavramları farklılık teşkil etmektedir. Terörizm denilen kavram genelde herhangi örgütün planlayarak uyguladığı siyasi amaçlı saldırılardır. Terörist kavramı ise: herhangi terör gruplarına üye olan ve ona verilen emir veya planları sorgulamadan bilinçli bir halde yapan kişi veya kişilerdir. Terörist profillerine bakıldığı zaman esasen örgütlere üye olmuş kişiler aldıkları emirleri sorgulama yetkisinde değildir ve uygulama ile yükümlüdür. Terörist örgüt tarafından ona verilen eylemleri uygulamadığı zaman örgütün üst düzey üyeleri karşısında cezalandırılmaktır.

Çeşitli devletlerin ve uluslararası kuruluşların terörizm tanımlamalarına şu tanımlamalar örnek gösterilebilir:

Türkiye’de terörizmin tanımı: “terörizm” kavramı Türkçeye Fransızcadan geçmiştir Fakat Arapça köken “tedhiş” kelimesi kullanılmaktadır. 1789 yıllarında Fransız İhtilali’nin ardından yaklaşık 4 yıl sonra 1793 yılında Jakoben idaresi altında bilerek yapılan şiddete dayalı politikalar sonucu siyaset ve hukuk dalında yeni bir kavram olarak “terörizm” kavramını ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır (Helvacıköylü, 2007). Terörizm kavramı Türk Dil Kurumu tarafından yapılan araştırmada bünyesinde şiddeti ve nefreti barındıran yıldırıncılık olarak belirtilmektedir (Türk Dil Kurumu, 2006).

Türkiye Cumhuriyetin ’de terör tanımı 1991 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kabul edilen Terörle Mücadele Kanunu olarak resmi şekilde kabul edilmiştir ve terör tanımı şu şekilde açıklanmaktadır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1991):

Madde 1- “Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir”.

Bu Kanunda yazılı olan örgüt, iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelmiş sayılır. Örgüt terimi, Türk Ceza Kanunu ile ceza hükümlerini içeren özel kanunlarda geçen teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi de kapsar. Terör Suçlusu MADDE 2. — “Birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya-tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur. Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar”.

2.2 Terörizm Kavramı

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’de ‘terörizm’ tanımı şu şekildedir:

Federal Soruşturma Bürosu olan FBI (*Federal Bureau of Investigation-*) terörü uluslararası ve küresel bir tehdit olarak kabul ederek bu kavramı şu şekilde açıklamıştır: Terörizm dünyada üç yolla yayılmaktadır. Bunlar:

- İnternet: Günlük hayatımızda kullandığımız online konuşmalar vasıtasıyla sanal dünya dediğimiz internet üzerinden üye toplamaktadırlar.
- Sosyal medya kullanımı: Facebook, Twitter üzerinde paylaşımlar yaparak insanları korkutmaya yönelik şiddet içerikli videolar paylaşarak sosyal medya üzerinden Asya ve Avrupa’da örgütlere yeni üyeler katmaya çalışmaktadırlar.
- ABD dâhilinde şiddet yanlısı aşırılıkçı destek grup haline gelmiş olan gurupları desteklemeye yönelik yapılan terör eylemleri vardır. FBI’ının amacı Amerika Birleşik Devletler içerden veya dışarıdan yapılan herhangi terör eylemlerini önceden belirlemek ve bu saldırıları etkisiz hale getirmektir (Federal Bureau Investigation Timeline, 2018).

İspanya’da ‘terörizm’ şu şekilde tanımlanmaktadır:

İspanya, terörle mücadelede başarısı ile bilinen bir ülkedir. Nerdeyse yüz yıla kadardır ‘ETA’ örgütüyle mücadele bu ülkeye terörizmle mücadele alanında

büyük bir deneyim kazandırmıştır. 11 Mart 2004 yılında gerçekleşen Madrid saldırısı bu ülke için terörle mücadelede önemli bir dönüm noktasını oluşturmuştur. Bu terör saldırısı Madrid'in üç tren istasyonunda yapılmış ve 186 sivilin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanmıştır (www.dw.com/tr, 2004). İspanya'da terör kavramı ise: "Terör güç kullanılarak kendi isteklerini kabullendirme çabasıdır" şeklinde belirtilmektedir(Abdurahmanlı, 2019).

Avrupa Birliği'nde 'terörizm' tanımı şu şekildedir:

Terör kavramı iki ve daha fazla şahıslar tarafından kurulan planlar sonrasında yapılan eylemleri ve terör suçları işlemek amacıyla hareket eden grup" olarak tanımlanmıştır. (Dedeoğlu, 2014) Birlik terör saldırıları için en az 2 kişi ve suçu işlemek amacı ile bir araya gelip bu saldırıları gerçekleştirme amaçlarının bulunmasına bağlamıştır.

Hollanda'da 'terörizm' tanımı şu şekildedir:

Bu ülkede terör o ile alakalı kabul edilmiş bir terör tanımı mevcut değildir. Fakat Hollanda Ceza Kanunu'nda terör eylemleriyle ilgili "terörist niyet" tanımı yer almaktadır (Abdurahmanlı, 2019)

Almanya'da 'terörizm' tanımı ise:

Almanya Federal Cumhuriyetinin Ceza kanununda kabul gören herhangi "terör" tanımı mevcut değildir fakat "terör örgütü kurmak" tanımı kanunda yer almaktadır.

- Birleşmiş Milletler (BM)'de 'terörizm' tanımı:
- 2004 yılının 11-12 Mart tarihinde Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Komitesi Avusturya'nın Viyana kentindeki toplantısında Terörle Mücadeleye karşı tanım şu şekilde belirtilmiştir: (Nations, 2004)
- Uluslararası, bölgesel ve alt bölgesel örgütlerin, Birleşmiş Milletler sisteminin organlarının ve uluslararası kurumların katılımcı temsilcileri olarak, 11 ve 12 Mart 2004 tarihlerinde Viyana'da toplandık. Hükümete ve insanlara en derin sempati ve başsağlığı diliyoruz. İspanya ve terörist saldırıların kurbanları ve aileleriyle dayanışma içindeyiz. Çeşitli görevlerimiz altındaki

sorumluluklarımız uyarınca her türlü terörizmle mücadele etmek için güçlendirilmiş kararlılığımızı güvence altına alınız ve 11 Mart 2004'te Madrid'de gerçekleşen korkunç terörist saldırıyı en güçlü şekilde kınadı ve bu tür eylemleri, herhangi bir terör eylemi gibi, barış ve güvenlik için bir tehdit olarak değerlendirildi.

Cenevre sözleşmesinde kabul gören terörizm tanımı:

16 Kasım 1937 yılında “Terörün Önlenmesi ve yok edilmesi ile ilgili Cenevre sözleşmesinde ulus devletler Cenevre Sözleşmesin de terörün tanımını şu şekilde yapmıştır. “Uluslararası sistemde mevcut olan bir ulus devletin yönetimine ve halkına karşı yapılan ve sivil kişilerin can ve mal kaybına neden olan bu tür eylemler terör eylemleridir” (Öktem, 2011).

Terörün ortaya çıkış aşamaları Tarihsel Süreç:

Terörün var oluşunun zamansal kavramının tahmini olarak 2000 yıldan daha fazla olduğu bilinmektedir. Fakat çağımızın ilk terör eylemi Filistin'de milattan öncesine denk gelmektedir. Sicariler tarafından MÖ 66-73 seneleri arasından Filistin mezhepleri arasında iktidar mücadelesi için yapılan terör eylemleri olmuştur. Daha sonraları 11-13. Yüzyıllar arasında İsmail-i mezhebinden olan Hasan Sabbah'ın liderliğini ettiği Haşhaşiler örgütünün yaptığı eylemleri veya 1865 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan Ku-Klux Klan örgütünün eylemleri tarihte örnek teşkil etmektedir. 20. Yüzyıla baktığımızda Makedon, Sırp, İrlanda'nın özgürlüğü uğrunda İRA terör örgütünün yaptığı eylemler ya da Ermenistan Silahlı Kuvvetlerinin Hocalıda, Ağdamda, Şuşa'da yaptığı soykırım niteliğinde terör eylemlerini örnek gösterebiliriz. Ermenileri kurduğu Kıbrıs'ta Kıbrıslıların Millî Mücadele Örgütü *Ethniki Organosis Kyprion Agoniston*-EOKA, Fransız devletine karşı Cezayir devletinin bağımsızlığı için kurulan FLN terör örgütünü gösterebiliriz. “FLN-Fuerzas de Liberacion Nacional” örgütünün tam olarak Türkçede açılımı “Ulusal Kurtuluş Kuvvetleri” olarak geçmektedir (Yarar & Erbaş, 2017). Türkiye Cumhuriyeti'nin Dış İşlerinde çalışan görevlilerine yönelik terör eylemleri gerçekleştiren terör örgütlerinden biride Ermeni terör örgütü olan ve sözde Ermenistan devletinin Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu adıyla bilinen

“Hayastani Azatagrut’yan Hay Gaghtni Banak-ASAL” 1975 yılında TOKAŞYAN Harutyun isimli bir Ermeni tarafından kurulmuştur. ASALA terör örgütü 22 ülkede, 38 şehir dâhil olmak üzere 39 defa silahlı, 70-i bombalı saldırı, 1’ işgal girişimi olmak üzere toplamda resmi kayıtlarda 110 terör eylemi yapmıştır. Fakat CIA’nın resmi belgelerine bakarsak 1975-1983 yılları dâhilinde bu örgüt 203 terör saldırısı yaptığı gösterilmiştir (Abdurahmanlı, 2019).

Şekil 2.1: Ermeni Terör Örgütü Asala Esenboğa saldırısı 7 Ağustos 1982

Kaynak:(Van Sesi Gazetesi <http://www.vansesigazetesi.com/haber-ermeni-teror-orgutu-asala-53416.html>, 2018)

ASALA Terör örgütünün esasen hedefi Türkiye Cumhuriyeti’nin Avusturya, Amerika ve Avrupa’da görevlerde bulunan Türk diplomatları olmuştur. Genelde hedefte olan Türkiye Cumhuriyeti’nin diplomatları Türkiye’nin en tanınmış ve saygın insanları olması bu eylemlerde hedeflerin önceden seçilerek hazırlandığını gösteriyordu. ASALA terör örgütünün ilaveten de üst düzey yöneticileri tarafından kurduğu paravan örgütlerde vardır. 1980 yılı 10 Kasım tarihinde Strasburg Türkiye Cumhuriyeti konsoloslugu ve 1980 yılının 11 Kasım günü Roma’daki Türkiye Havayollarına yapılan terör eylemini PKK ve ASALA iş birliği içinde yapıldığı ASALA ve PKK terör örgütü tarafından medyaya belirtilmiştir (Abdurahmanlı, 2019).

Türkiye Cumhuriyetinin dış işleri mensubu diplomatı olan Daniş TUNALIGİL Terör örgütü ASALA’nın şehit ettiği ilk büyükelçisidir (Tokuş, 2019). ASALA terör örgütü yöneticileri terör saldırılarının sebebini “Türkiye Cumhuriyeti’nin mevcut hükümetinin Türkiye’de yaşayan Ermenilere ve sözde Ermeni devletine hak ve özgürlüklerini kısıtladığı ve haklarını tanımadığından dolayı Avrupa’da

ve diğerk ülkelerde olan Türk diplomatlarına karşı saldırı eylemi yaptıkları şekilde açıkladılar (Abdurahmanlı, 2019). ASALA terör örgütü 1970-1990 yılları arasında 21 farklı ülkede silahlı saldırı yapmış ve bu saldırılardan en büyük zararı Türk büyükelçilikleri mensupları olmuştur (Tokuş, 2019).

2.3 Terörizm Türleri

Terörizm denilen kavram genelde sivil insanları korkutarak devlete sindirerek örgütün politika ve isteklerinin devlete kabul ettirmektir. Terörizm kavramı uluslararası boyutları olan bir tanımdır. Uluslararası güvenliği tehdit eden ve ülkeler için sorun oluşturan bir olaydır terör. Dünyada çoğu devletler terör eylemleriyle mücadele etmiş ve hala günümüzde de terörle mücadele etmekte olan devletler mevcuttur. 11 Eylül saldırıları sonrasında terörün ne derecede yıkıcı bir sonuçlar ortaya çıkardığı ve terörün yapılan ülke bazında değil uluslararası bir tehdit olduğu anlaşılmıştır (Gürel, 2016). Terörizm kavramı dâhilinde şiddet, korku, nefret gibi duyguları barındırmaktadır. Genel itibariyle terörizmin oluşması 7 tür başlıktan oluşmaktadır: (Sancaktar, Çomak, & Demir, 2016)

- Ulusal terörizm,
- Uluslararası terörizm,
- Uluslar ötesi terörizm,
- Devlet terörü,
- Devlet destekli terörizm,
- Etnik terörizm,
- Siber terörizm.

2.3.1 Ulusal terörizm

Ülke içi terörizm kavramı dediğimiz zaman bir ulus devletin dâhilinde sınırları içerisinde, dış güçlerin dâhil olmadığı ülkedeki şahıs veya şahıslar tarafından yapılan şiddet, nefret içeren can kaybına neden olan terör eylemleridir. Ülke içi terörizm birazda uluslar ötesi terörizme benzerlik göstermektedir ancak bu iki tür terörizm arasında farklı özellikler mevcuttur. Ülke içi terörizm ile uluslar

ötesi terörizmi ayırt eden fark ise dış güçlerin müdahalesi olmadan ve eylemci sadece o ülkenin mensubu ve vatandaşı olmasıdır (Şimşek, 2016). Ülke içi Terörizme örnek: 2019 yılının 4 Ağustos tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nin Teksas eyaletinin El Paso şehrinde yerleşen bir süpermarkette yapılan terör eylemi sonucu 20 sivil insan hayatını kaybettiği terör saldırısı gösterilebilir. Bu terör eylemi sonrasında ölen ve yaralananların çoğunun çocuklarının eğitim ihtiyaçlarının karşılamak için alışveriş yaptıkları bir süpermarket olduğu açıklaması verildi FBI tarafından. Saldırganın isminin "Patrick Crusius" olduğu ve yaşının 21 olduğu polis tarafından verilen açıklamalar içindeydi. Bu olay sonrasında terörizm soruşturması açılmıştır(BBC Türkiye, 2019).

2.3.2 Uluslararası terörizm

Uluslararası terörizm kavramı herhangi bir devletin sınırları dâhilinde yapılan ve o ülkedeki farklı ülke vatandaşlarına yönelik terör saldırılarını bünyesinde barındırmaktadır. Bu tür terör saldırısı gerçekleştirilen ülkede saldırı sonucu can kaybıyla sonuçlanırsa o zaman bu tür terör eylemleri “uluslararası terörizm” alanına dâhil olur. Araştırmacılar tarafından bu tür terör saldırıları ırk, mezhep, din ve sınır tanımayan eylemler olarak da adlandırılmaktadır. Uluslararası terörizmin genel olarak siyasi hedefleri vardır. Bu siyasi hedeflerden biride iki ve daha fazla ülkeni birbiriyle savaş durumuna sokma çabasıdır (Şimşek, 2016). Uluslararası terörizme iki örnek gösterebiliriz. İlk örneğimiz:12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet meydanında saldırgan bir teröristin 45 kişilik turist grubunun arasına girerek üzerindeki bomba düzeneğinin pimini çekerek 11 Alman turistin ölümüne ve 9'u Alman, 2 Norveçli, 2 Perulu, 2 Türk 15 vatandaşının yaralanmasına neden saldırı örnek gösterilebilir. Bu saldırıyı Suriye vatandaşlığı olan DAESH terör örgütü mensubu terörist Nabil Fadli'nin yaptığı İstanbul Emniyeti tarafından açıklandı (Sabah Gazetesi, 2016).Bu saldırıda maksat Türkiye devletinin uluslararası arenada küçük düşürmek, seyahat için güvensiz bir ülke olduğunu göstermek ve Türkiye Cumhuriyeti'ni ekonomik açıdan zayıflatmak genel hedefler arasında olduğu değerlendirilmekte idi. Diğer taraftan ise Türkiye ile diğer devletlerin arasını açmak ilk maksatlardan biriydi (A Haber, 2013).Uluslararası terörizm ile ilgili diğer bir tanım ise; belirli siyasal ve sosyal hayatı bozmak, insan hayatlarını tehdit altına

salmaya, güvenlik ortamını, ülkelerarası barışı ve uluslararası hukuku yok etmeye yönelik saldırılardır (Semercioğlu, 2016).İkinci bir örneğimiz ise 2001 yılının 11 Eylül tarihinde ikiz Kuleler ve Pentagon'a yapılan terör saldırısını gösterebiliriz (Sancaktar, Çomak, & Demir, 2016). 11 Eylül saldırısında ölenlerin dünyanın birçok ülkesinin vatandaşları olmuştur. Bu olay sonrasında ABD'nin eski başkanı George Walker Bush tarafından 9/11 kurulu kurulmuş ve olay FBI çalışanlarına dahil edilmiştir.

2.3.3 Uluslar ötesi terörizm

Uluslar ötesi terörizm kavramı, yapılan terör saldırılarının sadece bir örgüt tarafından dünyanın farklı ülkelerinde gerçekleştirmesi şeklindedir. Uluslar ötesi terörizm 1980'li yıllara kadar herhangi bir devlet tarafından yardım almayan terör türü olarak da görülmekte idi. Fakat bu kavram 1980'li yıllardan sonra az kullanılmaya başlandı bunun sebebi ise, yapılan terör eylemlerinde kullanılan lojistik desteklere bakıldığı zaman bu desteğin örgüte herhangi bir devlet tarafından yapıldığı belli olmasıydı. Bu sebepten dolayı bu kavram az kullanılmaya başlandı. Terörizm genelde yeni ve modern bir siyasi araç türü değildir. Terörizm geçmişten günümüze kadar gelen ve bilinçli bir şekilde yapılan eylemler biçimidir(Taşdemir, 2006).Yakın tarihte bu terör türüne en belirgin örnek Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan 11 Eylül saldırılarıdır. Bu terör saldırısı zamanı hayatını kaybedenlerin uyruklarına baktığımız zaman 80 farklı uyruklu bireyler olmuştur (Şimşek, 2016). Günümüzde DAESH terör örgütünün Avrupa ülkelerinde yaptığı terör eylemlerini gösterebiliriz.

2.3.4 Devlet terörü

Devlet terörü dediğimiz terör türü bir ülkenin mevcut hükümetinin kendi halkına karşı uyguladığı şiddet içeren ve sivil halkın hayatını etkileyen bir terörizm türüdür. Devlet terörünün esas hedef alanı devlete karşı olan grupları veya mevcut hükümete karşı yapılan kınamaları aradan götürmek ve sivilleri şiddet kullanarak gelecekte oluşabilecek herhangi bir baş kaldırmalara karşı önünü almaktır (Arıboğan, 2005). Kısacası hedef mevcut düzene muhaliflik edenlerdir. Araştırmacılar genelde bu terör türünün kullanmasının sebebini ülkedeki mevcut hükümetin bu yöntemi kullanma amaçları kendi iktidarlarını uzun süre sürdürmek ve kendi varislerini kendilerinden sonraya hazırlamak

şeklinde nitelendirilmektedirler (Şimşek, 2016). Devlet terörü esasen mevcut hükümetin aleyhine karşı olan şahısları ve oluşumları hedef almaktadır (Sancaktar, Çomak, & Demir, 2016). Devlet terörüne en iyi örneklerden biri Suriye’de 9 yıldan fazladır süren Beşer Esad’ın rejiminin sivil halka karşı gaddarca yaşlı, genç, kadın, çocuk demeden yaptığı terör saldırılarını gösterebiliriz. Şekil 10’da Beşer Esad’ın rejiminin sivil halkın yaşadığı alanlara Vakkum Bombalı saldırısını görmekteyiz. Vakum bombası nükleer bir bomba değildir fakat ısı güdümlü ve basınçla işleyen bir mekanizmaya sahip bomba türüdür. Bombanın içerik olarak düzeni petrol ve hava bileşiminden oluşmaktadır. Bomba patlama zamanı oluşan basınçla neredeyse bir nevi küçük atom bombasının patlama etkisine sahip bir bombadır. Bomba yere temas etmeden havada patlar ve bu patlamada ortaya çıkan yakıcı maddeleri içeren bulutun patlaması neticesinde ileri derecede yüksek sıcaklık ortaya çıkarır buda patlamanın alanını genişletir.

Şekil 2.2: Fotoğraf: Ebu Muhammed. Suriye Ordusu "Vakkum Bombalı Saldırı.

Kaynak:(Anadolu Ajans, 2019)

2.3.5 Devlet destekli terörizm

Bu terörizm kavramı, bir ülkenin ekonomik ve politik çıkarları için kendine rakip gördüğü ülkelerde yerleşen oluşumlara veya örgütlere maddi ve lojistik yardım sağlamasıdır. Bu yardımların esas amacı hedef görülen ülkedeki mevcut hükümeti terörle mücadele kapsamında aciz hale düşürmek ve ekonomik açıdan yıpratmayı amaçlamaktır. Büyük devletlerin terör örgütlerini ve oluşumlarını desteklemesinde iki faktör vardır: Bunlardan ilki kendi yönetimi şeklini koruma ve ulusal güç konumunda kalmak niyetidir. İkinci faktör ise gelecekte kendisine karşı herhangi saldırı ön gördüğü düşüncesiyle düşmanı olarak o ülkeyi yok

etmek için önceden önlemler almaya çalışma çabasıdır. Devlet destekli terörizm türüne örnek olarak eski ABD Dışişleri Bakanı olan Hillary Rodham Clinton Fox News kanalına verdiği bir röportajda 1970-1990 dönemlerinde ABD hükümetinin SSCB yıpratmak amacıyla EL-Kaide terör örgütüne destek verdiklerini söylemiştir. Son birkaç yıla bakarsak Amerika Birleşik Devletleri'nin Suriye, Irak sınırları içerisinde mevcut olan PYD ve YPG güçlerine mühimmat vermesi gibi stratejik oyunları göre biliriz.

Bu terörizm türü genelde hegemonya devletlerin küçük devletlerin dâhilin stratejisini yönetmek için o ülkedeki gruplara veya terör örgütlere destek vererek vekâlet savaşlarına sebep olmaktadır. Bunun neticesinde de terör örgütleri yıllarca destek bularak varlığını devam ettirmektedirler. Terörizme verilen bu lojistik ve maddi yardımları bir nevi sponsorluk gibi düşünülebilir. Sponsor devletler bu yardımları bazen de çok ileri bir seviyeye taşımış oluyorlar ki, o zamanda gelecekte bu örgütler örneğin Taliban gibi bir nevi uluslararası terör örgütü konumuna gele biliyorlar. Biraz önce bahsettiğimiz gibi süper güç konumundaki devletler tarafından yapılan yardımlar terör örgütü vasıtasıyla o ülkeye etki etmeye sahip olurlar ve bu tür savaşlar vekâlet savaşları olarak da bilinmektedir (Çınar, 1997). Devlet destekli terörizm dediğimiz zaman buna en iyi örnek 1970'li yıllarda o dönemin Suriye hükümetinin ASALA terör örgüt ve 1990'lı yıllarda ise PKK terör örgütüne desteklerini gösterebiliriz (Abdurahmanlı, 2019). Devlet destekli teröre ilaveten yakın devletler tarafından kendi ülkesine ekonomik engel veya rakip konumunda gördükleri devletlere karşı uygularlar bu yöntemi ve çoğu zamanda geçerli bir yöntem olduğu görülmektedir (Kedikli, 2011).

Şekil 2.3: PYD - ABD askerlerinin birlikte talimi

Kaynak:(Anadolu AJANS- Gülsüm İncekaya, 2018)

Şekil 2.4: ABD'den terör örgütü PKK/PYD' ye askeri yardım

Kaynak: (Anadolu Ajans, 2017)

2.3.6 Etnik terörizm

Etnik dediğimiz kavramın içeriğine baktığımız zaman kelimenin herhangi bir ülkede mevcut olan azınlığın belirtmek amacı ile kullanılması kelimenin anlam itibariyle bünyesini oluşturmaktadır. Etnik azınlık kelimesi aslında anlam itibariyle herhangi bir ülkede mevcudiyetini koruyan belirli bir grup insanın kendi dilini, dini inancını ve kültürünü koruması şeklindedir. Etnik unsurlu terör

eylemleri ise yukarıda bahsettiğimiz etnik azınlık kitlenin mevcut olduğu devlet içinde haklarının yok sayılması sonucu belirli bir örgüt kurarak eylemler yapması ve kendi bağımsızlığını istemesi şeklindedir. Bağımsızlık isteklerinin terör eylemleri dönüştürmeleri sonucunda bu tür örgütler hegemonya devletlerin maşası haline çevrilmekte ve mevcut oldukları devleti hem siyasi hem de ekonomik açıdan sarsılmasıyla sonuçlanmaktadır (Keçeci, 2012). Bazı Avrupa ve Asya ülkelerinde etnik azınlıklar mevcut devletler tarafından dışlanmaktadır (İşeri, 2008). Buna en iyi örnek İrlanda halkının yüz yıllardır İngiltere tarafından yapılan şiddetler ve kanunsuzluklarına maruz kalmalarını örnek gösterebiliriz. Diğer bir örnek ise Almanya, Belçika, Hollanda gibi Avrupa devletlerinde Suriyeli veya Müslüman mülteci azınlıkların haklarını kısıtlaması ve bu ülkede yaşayan Müslüman azınlıklara İslam karşıtı grupların şiddet göstermesine devletin güç kuvvetleri olan polisin ve hükümetin sessiz kalarak olayları gizlemesini örnek gösterebiliriz. Bazen bu olaylar sonucunda bazı azınlıklar kendi sesini duyurmayı terör eylemleri yaparak bu yolla bağımsızlık ve hak iddia etmeye çalışmaktadırlar (İşeri, 2008). Fakat bazı azınlıklar haksızlık olmadığı halde diğer süper güç konumundaki devletlerin kışkırtması ve lojistik desteğiyle terör yoluyla bağımsızlık elde etme yolunu seçmişlerdir. Buna en iyi örnek ise Türkiye’de yüz yıllardır kardeş gibi yaşayan Türk ve Kürt halkı dışarıdan verilen sahte vaatlerle sözde özgür Kürt devleti kurma yolunun terör örgütü kuran *PKK terör örgütü* örneğini gösterebiliriz. Bu örgütün üst düzey yöneticileri Ermeni uyruklu olduğu sözde Kürt halkını savduklarını belirtmektedirler. Etnik terör olarak Avrupa’da en iyi örnek İspanya’da ETA örneği Türkiye Cumhuriyeti’nde ise 1970’li yıllarda ASALA terör örgütü en bariz örnektir (Baharçiçek, 2000). Aşağıda Etnik terörü bir özgürlük biçimi şeklinde gören ve seçen terör örgütlerinin bu yolu seçme sebepleri gösterilmektedir:

- İkamet ettikleri ülkede vatandaşlık kimliğine sahip oldukları halde kendilerine karşı ayrıcalıkları yapıldığı düşüncesi olduğu,
- İkamet ettikleri ülkede kendi dillerinin kısıtlandığı ve ezildiği,
- İkamet ettikleri ülkenin tarihi geçmişinden daha uzun bir ırk olduklarını ve bu arazilerin sahiplerinin kendileri olduklarını,

- İkamet ettikleri ülkede kötü muameleye maruz kaldıklarını ve onların ırkından olanlara iş imkânı sağlanmadığı gibi gerçek olmayan sebepleri göstermektedirler (İşeri, 2008).

Etnik Terörle ilgili en iyi örneklerden biri ise örnek 2019 yılının şubat ayında YPG/PKK Terör örgütünün işgali altında olan Münbiç'te okullarda eğitim gören öğrencilere örgütü simgeleyen sembol ve renkleri olan kıyafet giyilmesi şartının ortaya koydu. Kıyafetteki sembollerde Arapça ve Kürtçe iki dilde "Eğitim-Terbiye Komitesi" kelimesi yazılmıştır (Anadolu Ajans, 2019).

2.3.7 Siber terörizm

Siber terörizm kavramı isminden de anlaşılacağı görüldüğü gibi bilgisayar ve teknoloji yoluyla yapılan bir terör eylemidir. Bu eylem türü hedef alınan ülkenin siyasi ve ekonomik hedeflerini yıpratmaya yönelik saldırıları kapsamaktadır. Burada esas amaç teknoloji üzerinden hedef ülkenin devlet sistemlerini hack'lemek ve sistemdeki devlet bilgilerinin elde ederek o ülkenin kamu kuruluşlarının işlevlerini aksatmaya yöneliktir. Örneğin 2018 senesinde bir Bulgar vatandaşı olan Asen Genov isimli bir şahıs verilerinin çalındığı şüphesiyle polis başvurdu. Başvurudan sonra kısa bir süre içinde Bulgaristan'da yaşayan 5 milyon Bulgar'ın ülkenin vergi bürosundan bilgilerin siber saldırı sonucu çalındığı ortaya çıkmıştır (Kottasová, 2019). Günümüzde yaygın olan bu terör türü en fazla kamu sektörlerinden biri olan bankaların sistemlerine yönelik yapıldığı ve para hırsızlığı için yapıldığı görülmektedir (Şimşek, 2016).Siber Terörizmle mücadelede ilk ilerleme 2000 yılında olmuştur. Nitekim İngiltere'de "Terörizm Yasası 2000" başlıklı yasa çıkarılmıştır. Bu yasa gereğince siber terörizmin içeriği ortaya konulmuştur diye biliriz. Yasada (Abdurahmanlı,2019):

Ülke dâhilinde "devlet kurumlarını etkileyecek ya da ulusu korkutmak amacıyla elektronik sistemler üzerinde illegal şekilde bilgilere ulaşmak ve bu bilgileri elde etmek olarak tanımlanmıştır.

Yakın tarihte Siber terör saldırısına örnek olarak 2001 yılının 11 Eylül tarihinde Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon saldırısı zamanı ABD teknolojik sistemlerinin hack'lenerek etkisiz hale getirilmesi sonucu yapılmıştır. Bu terör saldırısı kaçırılan ve ikiz kuleler dâhil olmakla Pentagon binasına çarpan bu

uçaklar hack'leme vasıtasıyla ABD savunma sistemi radarlarında görülmemiştir (Sancaktar, omak, & Demir, 2016).

şekil 2.5: Pentagon Saldırısı sonrası 11 Eylül 2001

Kaynak:(The Guardian, 2017)

2.4 Terörizmi Yaygınlaştıran Nedenler

Terörizmi yaygınlaştıran nedenler dediğimiz zaman bu konu çerçevesinde ilk olarak son 30 yıldıki terör olayları ele alınmalıdır. Esasen de soğuk savaşın bitimiyle ortaya çıkan, küreselleşme etkisiyle yaygınlaşan İslam karşıtı gösteriler ve yorumların terörün ortaya çıkma faktörleri arasında girdiğini söyleyebiliriz. Terörizmin nedenleri, konjonktrel olarak geçmişi, tarihi ve sebepleri ile ilgili araştırmaların 11 Eylül olaylarının ardından arttığını söyleyebiliriz. Yapılan bu araştırmalarda terörün uluslararası bir sorun olduğu bir bu sorunla birlikte mücadele edilmesi gerektiği konusunda ortak bir düşünceye varılmıştır. Yapılan araştırmada terörle ilgili literatürde terörün nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Sosyal faktörler,
- Siyasal faktörler,
- Ekonomik faktörler,
- Hukuki faktörler

Teorisyenler Gurr ve Crenshaw: Terörizmin günümüzdeki evrensel nedenleri dışında terörün ortaya çıkmasında özel neden ve faktörlerinin de olduğunu, bunun içinde küreselleşmenin de bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. 2.4.1 başlığı altında literatürde kabul gören nedenlerden birisi olan “Sosyal Faktörler” 2.4.2 başlığı altında “Siyasal Faktörler”, 2.4.3 başlığı altında “Ekonomik Faktörler”, 2.4.4 başlığı altında ise “Hukuki faktörler ’in neler olduğuna dair kısaca yer verilmiştir.

2.4.1 Sosyal faktörler

Sosyal faktörler dediğimiz zaman, bir toplum içerisinde geçmişten beri varlığını koruyan ve halen süren, dini inançlarına ve mezheplerine bağlı kalması ve geçmişten günümüze kadar sürdürülen kan davası gibi düşüncelerin devam etmesi sonucu güvenlik güçlerine güvenirliliğinin kaybına çıkarır. İlâveten de kendi dilinde konuşma gibi özgürlüklerin kısıtlanması sonucu gibi bir takım unsurlar terörizmin oluşması için sosyal faktör olarak sebep görülmüştür.

Sosyal faktörler sonucunda terör olaylarının artışı veya ortaya çıkışı gibi unsurlara esasen de insanlar üzerinde dini, insani, ahlaki ve vicdan gibi manevi değerlere bağlılığın yok olması olarak da ön görülmektedir (Türkiye Barolar Birliği, 2006).

2.4.2 Siyasal faktörler

Terörün ortaya çıkma nedenleri arasın en büyük faktörlerden biride “siyasal faktörlerdir”. Siyasal faktörün etkileri şunlardır:

- Her hangi bir ülkedeki yeni kurulan yönetimin o ülkedeki illegal hareketleri, Hükümetin halk üzerindeki siyasi baskısı,
- Halkın daha önceki hükümeti geri getirme isteği,
- Devletin bazı kurum veya kuruluşlar tarafından yönlendirilmesi,
- Devletin üç önemli unsuru olan, yasama, yargı, yürütme organının yetersiz kalışı,
- Devlet bakanlıkları arasında fikir alışverişi veya iletişimin olmaması sonucu düşünce ayrılıklarının ortaya çıkışı,
- Devlet organlarında rüşvetin ilerlemesi

Bu gibi unsurlar sonucu halkın tepkisi sonucu insanları teröre iten ve terörü amaç olarak hedef seçmeye yönelten neden faktörlerin başında gelmektedir (Türkiye Barolar Birliği, 2006).

2.4.3 Ekonomik faktörler

Ekonomik faktörlerde genelde toplumu teröre iten nedenler olarak görülmektedir. Ekonomik faktörlere genelde aşağıdakiler dâhildir:

- Ülkedeki yaşam ve ortalama gelir dağılımının dengesiz olması sonucu işsizlik oranının artışı
- Ülke ekonomisinin dışa bağımlı olması sonucu ülkedeki erzak pahalılığı ve giyim fiyatlarındaki artışın oluşması,
- Ülkenin dış borçları nedeniyle işçi çıkarması sonucu grevlerin artışı ve devletin işten çıkarılanlara tazminat ödemeye ekonomik bütçesinin az oluşu,
- Devletin vergi düzenlenmesinin yetersiz oluşu sonucu ekonomi üzerindeki kontrolünü tamamen kaybetmesi

Yukarıda gösterilen ekonomik unsurlar genelde o ülke içindeki toplumu teröre iten nedenler arasında gösterilmektedirler. Akademisyenler tarafından literatürde terörizmin ekonomiye olan etkisi iki başlık altında incelenmektedir:

- Terörün oluşumundaki ekonomik ve sosyo-ekonomik faktörleri inceleyen çalışmalar
- Terör olayları sonucunda ortaya çıkan ekonomik etkileri araştıran çalışmalar.

Terörün oluşumundaki ekonomik ve sosyo-ekonomik faktörlere örnek ABD’de 11 Eylül 2001 yılında ikiz kule saldırılarını örnek olarak gösterebiliriz. Burada ABD’nin ekonomik merkezli bir devlet oluşumundan dolayı bu binalarında ekonomiyi adeta ayakta tutan iş merkezlerinden olduğu düşünülürse o zaman bu olay adeta terörü etkileyen ve teröre yönlendiren bir faktördür diye biliriz. İkinci başlığımız olan ‘Terör olayları sonucunda ortaya çıkan ekonomik etkileri araştıran çalışmalar başlığımıza tekrar 11 Eylül saldırılarını örnek olarak suna biliriz çünkü bu saldırı ABD’nin ekonomik olarak yıpratılması için yapıldığı

tezini ortaya çıkar. Ayrıca saldırı sonucunda ekonomik olarak bir çöküş olmasa bile ekonomik piyasa 2001 yılında bir gerileme yaşamıştır 2004 yılındaki Madrid saldırısı sonucunda uluslararası terörizm olgusunun var olduğu ve ekonomiye ciddi derecede zarar verdiği sonucuna varılmıştır.

2004 yılında Madrid’de tren garlarına yapılan saldırı sonrası turizm sektörüne yapılan saldırı olarak nitelendirildi ve 2005 yılında Madrid’de terörle mücadeleye karşı yapılan konferansta teröre karşı politikalar geliştirildi ve politikalar sonucunda birkaç yıl içinde uluslararası ticaretin maliyeti ileri derecede olumsuz etkilenmiştir. Terörizme karşı uygulanan uluslararası ticaret politikalarına aşağıdaki örnekleri gösterebiliriz. Havalimanları, uluslararası demiryolları, uluslararası deniz limanlarında terörden korunma için güvenliğin üst düzeye çıkarılması, yeni arama-kontrol teknolojileriyle pasaport kontrol noktalarının donatılması, güvenlik personellerinin yeniden yüksek düzeyde eğitime tabi tutulması üst düzey güvenlik personellerinin işe alımı gibi unsurlar maliyeti yükseltmiş ve ekonomik olarak ülkeleri etkilemiştir. Bu gibi unsurlara baktığımız zaman uluslararası alanda terörün artışında ekonomini dışında küreselleşmenin büyük bir etkisi olduğu ön görülmektedir (Çetinkaya, 2010).

2.4.4 Hukuki faktörler

Terörün unsurları olarak ön görülen ‘‘Hukuki Faktörler’’ başlığı altında verdiğimiz kurama aşağıdaki etkenler dâhildir:

- Ülkedeki hukuku tesis eden kurumların son derecede olayları geç ve olumsuz sonuçlandırması,
- Ülkedeki hukuk prosedürlerinin ve kurallarının modernize edilmemesi sonucu günümüzün ihtiyaçları ve sorunları karşısında yetersiz kalması,
- Hukuk mekanizmalarında görülen yozlaşma sonucu hukukun yönlendirilmesi ve hukukun çiğnenmesiyle yok sayılması.

Bu gibi unsurlar sonucunda bireylerin hukuk ve adalet sistemine olan inancının sarsılmasına neden olur. Kişi aradığı hakkı devlete başvurarak değil çeşitli gruplara karışarak o gruplar aracılığı ile elde etmeye çalışır. Bu durum ise terör örgütleri açısından vazgeçilmez bir durumdur. Diğer bir bakımdan ise hukuki faktörler, yukarıda bahsettiğimiz diğer tüm faktörlerin birleşimi sonucu

oluşmaktadır diye biliriz. Hukuki faktörlere genelde eğitim sistemi ve psikolojik faktörlerde dâhildir ve bunlar:

- Eğitimin önemli bir unsur olduğuna dikkat çekersek, iyi bir eğitim almayan bireylere terör algısı ve propagandası yerleştirilmesi daha kolay olduğu araştırmacılar tarafından ön görülmektedir. Ancak iyi eğitim almış teröristlerde bulunmakta ve çeşitli eylemlere katıldıkları görülmektedir. Tamamen eğitimsiz bireyleri oda noktasını almak yanlış bir davranış olacaktır. Önemli olan kişinin empoze ve propagandalara olan direncidir.
- Psikolojik unsur ise asosyal bir kişiliğe sahip bireylerin toplum içinde iletimden uzak kalması sonucu bu bireylerin kendilerine diğer insanlar tarafından engellendikleri düşüncelerini benimsemektedirler. Ayrıca bu gibi sosyal çevreye kapalı olan bireyleri kendilerinin statülerinin çevrelerindeki tarafından yok sayıldığı ve saygı görmedikleri düşüncesiyle şiddete dönüş bir davranış sergiledikleri görülmüştür.

Bu gibi psikolojik sorunlar yaşayan insanlar kısa zaman içerisinde terör gruplarının psikolojik etkisi altına girerek etkilenmiş ve örgüt tarafından bir nevi maşa olarak kullanılmaktadırlar (Türkiye Barolar Birliği, 2006).

2.5 Uluslararası Koşullardan Kaynaklanan Terörizm Nedenleri

Uluslararası koşullardan kaynaklanan terörizm nedenleri dediğimiz zaman dünyadaki uluslararası düzenin etkisinin zayıf kalarak istikrarsızlaşması, işsizliği, dış borçlanmayı ortaya çıkarması ve bunun sonucunda çeşitli ülkelerde çıkan iç savaş gibi unsurlar nedenler arasında öne çıkmaktadır. Diğer taraftan araştırmacılar terör olaylarının en büyük nedenlerinden birinin, ülkeler arasında artan göç dalgaları sonucunda A ülkesinden B ülkesine göç eden bireylerin B ülkesinde hukuk kurallarını yok sayarak haksızlıklar sonucu şiddete yönelmesi şeklinde ortaya çıkabildiğini düşünmektedirler. Ülkelerdeki vatandaşlık bağı düşüncesi veya vergilendirme gibi yasal prosedürler devletlerin elini güçlendirmektedir ayrıca ulus ötesi şirketlerinde aracılığıyla uluslararası sermayeye veya ikame eden ülkeye müdahale sonucu etki eden unsur olarak da görülmektedir (Özyağcılar, 2019)

2.6 Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlarda Terörizm Sorunu

1970'li yıllara gelindiği zaman, terörist gruplar uluslararası sistemde mevcut oluşumlar ve gruplar gibi ortaya çıkmaya başlamıştır. Uçak kaçırılması, silahlı saldırı veya bombalı eylemler 1970'li yıllardan sonra terörist örgütlerin artık var oluşunun bir göstergesi olarak görülmektedir. Terör örgütleri bu kapsamda ilk düşünceleri mevcut olduğu devletin hükümetini sol görüş düşünceleriyle zayıflatmak ve kendi ideolojilerini empoze ederek yönetimi devirmek ya da devleti parçalayarak kendi devletlerini kurma düşünceleri içerisine girmişlerdir. Milliyetçilik ve sosyalist düşünceli bu gibi örgütlere örnek olarak İrlanda ve İngiltere sınırları dâhilinde günümüzde halen bir yapısı mevcut olan İrlanda Cumhuriyet Ordusu olarak bilinen IRA terör örgütü, İspanya' da "Bask Euzkadi Ta Askatasuna" ismiyle bilinen ETA terör örgütü ve Filistin Kurtuluş Örgütü olan FKÖ örgütlerini gösterebiliriz. Bu örgütler genel olarak siyasi amaçlarına ulaşamadılar fakat uluslararası sistemde seslerini duyuran terör örgütleri olarak sayabiliriz.

1970'li yıllarda uluslararası sistemde mevcut olan devletler tarafından ulusal kurtuluş hareketlerine gösterilen dayanışma yüksek derecede olduğu için terörizmi engellenme konusunda hiçbir ortak yasa çıkarılmamıştır. 1980 yılından sonra küreselleşmenin ve göç dalgasının etkisiyle El-Kaide gibi terör örgütleri farklı uyruktan oluşan terör örgütleri yapısına doğru yönelmiştir. Ek olarak örgütler yapılanma olarak da faaliyet şekilleri değişmiştir (Türkiye Barolar Birliği, 2006)

2.6.1 Birleşmiş milletler örgütünün terörle mücadele politikaları

Dünyanın en büyük uluslararası örgütlerinden olan Birleşmiş Milletler 1945 yılının 24 Ekim'inde kurulmuştur. 70 yıldan fazla tarihi olan bu örgüt kurulduğu günden günümüze kadar Birleşmiş Milletler Şartnamesinde yazılan kuralların dışında amaçlarına aykırı olarak politikalarda bulunması üye devletlerin eleştirisi odağı haline gelmiştir.

Birleşmiş Milletlerin işlevselliğinin genelde pasif bir durumda kaldığı görülmektedir. Hegoman devletlerin karar verici mekanizma içerisinde yer alması örgütün işlevliğini azaltmaktadır. Farklı ulusal çıkarlara sahip hegoman devletlerin her birinin veto yetkisinin bulunması sorunlar karşısında ortak bir

tavır alınma konusunda sorunlar yaşatmaktadır. Ancak uluslararası sistemde mevcut örgütler ve kuruluşlar gibi Birleşmiş Milletler sistemi de uluslararası düzenin hem ekonomik hem de eğitim açısından gelişerek daha iyi bir konuma gelmesi için refah seviyesinin düşük olduğu yerlerde yükselmesi için üzerine düşen yükümlükleri ve görevleri yapmaktadır. Birleşmiş Milletlerin uluslararası normların uluslararası alanda ve aktörler arasında yaygınlaşması neticesinde ülkeler üzerinde etki yaratmış ve ülkelerin üzerlerine düşen yükümlüklerini yerine getirmeleri konusunda için baskı yapmıştır.

Soğuk Savaş sonrası dediğimiz dönem olan 1945-1990 yılları sonrasında terörün küreselleşmesi sonucu terörizmle mücadele Birleşmiş Milletlerinde ilgi alanına girmiştir. Birleşmiş Milletler bünyesindeki genel kurul ve ardında da Güvenlik Konseyinde terörizmle mücadele çerçevesinde önerilen yeni normlar ve mücadele politikaları analiz edilerek bu konuda yeni yol çizilmiştir. Bu bağlamda ortaya konulan kararlara örnek 1990 yılında Birleşmiş Milletler terörizmle mücadeleyi genelde devletlerin iç sorunu görse de 2001 yılındaki ABD’de 11 Eylül olaylarından sonra bir nevide ABD’nin baskısı sonucu terörizmi uluslararası bir mesele boyutunda değerlendirilmiş ve terörizmi kınamıştır.1995 yılına baktığımız zaman Birleşmiş Milletler Mısır Devlet Başkanı Mübarek’e karşı yapılan düzenlenen suikast olayını Güvenlik Konseyine taşımıştır.

Bu olay sonucunda bu eylemi gerçekleştiren teröristlerin bir an önce yakalanmasını ve bu teröristlere maddi veya lojistik destek sağlayan ülkelere yaptırım uygulanmasını sağlamıştır. Birleşmiş Milletlerin Genel Kurulu 1994 yılında 49/60 sayılı bir karar kabul etmiştir. Bu kararın içeriği kısaca şöyledir: BM’nin 1994 yılı 49/60 sayılı karara esasen Uluslararası Terörizmden Kurtulmak için Önlemler Hakkında Deklarasyon” kabul edilmiş ve ve terörü politik amaçla olduğu sürece onaylandığını ve terörizmin ulusal kurtuluş mücadelesinde ayrı olduğunun altı çizilmiştir. Dikkat edeceğimiz üzere burada da terör ve kurtuluş mücadelesi veren örgütler arasında bir ayrımdan bahsedilmektedir. Kabul edilen 49/60 sayılı kararın üçüncü maddesinde terör olayları sadece barış ve devletin düzenini bozması halindeki unsurların olduğu belirtilmiştir. BM 49/60 sayılı kararla ülkelerin terörizm tanımını koymuş diğer taraftan ise terörizmle mücadele politikaları çerçevesinde kendi mücadele

yolunu belirterek sisteme BM’i eklemiştir. BM genel kurulu 1994-1995 yılında Birleşmiş Milletlerin bünyesinde terörizmle mücadele kapsamında Ad Hoc komisyonunu kurmuştur. Bu komisyonun esas amacı terörle mücadele kapsamında yeni politikalar üretmek ve yeni mücadele stratejileri belirlemek amacını taşımıştır. Ad Hoc komisyonu insan yaşayışının yüksek olduğu kentlerde yapılan bombalı eylemlerle ilgili mücadele politikasını 1997 yılında gündeme taşımıştır. 1997 yılında BM genel kurulunda Ad Hoc komisyonunun ileri sürdüğü insan yoğunluğu yaşanan kent alanlarında bombalı eylemlerle mücadele stratejisi uluslararası terörist bombalı eylemleriyle mücadele sözleşmesini kabulüne sağlamıştır. Bu sözleşme dâhilinde insan yoğunluğu yaşanan kent alanlarında bombalı eylemlerde bulunan teröristlerin yakalanması ve cezai işleme tabi tutulması belirtilmiştir (Kaşıkçı, 2016).

1998 Yılı Birleşmiş Milletler Kararı

1998 yılında BM genel kurulu tarafında terörle mücadele ekseninde evrensel bir yargı sistemi oluşturulması kararı kabul edilmiştir. Bu yargı sistemine göre: halka açık alanlarda insan ölümüne veya yaralanmalarına sebep olacak her hangi bir patlayıcı veya ölümcül bir madde kullanılması yasaklanmıştır (United Nations Office of Counter-Terrorism, 1998).

1999 Yılı Uluslararası Sistemde Terörizmin Finansmanlarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme Kararı

1998 yılında BM genel kurulu tarafından kabul edilen ‘‘1999 yılı Uluslararası Sistemde Terörizmin Finansmanlarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme’’ maddeleri şu maddelerden oluşmaktadır;

- Kültürel veya sosyal hedefler çerçevesi altında kurulan kuruluşların el altından kullanıma ve satışına yasak olan uyuşturucu kaçakçılığı, uluslararası silah ticareti gibi kanun dışı faaliyetlerle meşgul olan kuruluşlara karşı terör örgütlerine finansmanı önlemek gerekmektedir.
- Terör örgütlerine destek olan devletlerin belirlenerek yaptırım ve ambargo uygulanması şarttır.
- Terör örgütlerine aktarılan paraların bank sistemleri tabanında ülkeler tarafından belirlenerek dondurulması ve paraların gerekli durumda devletlere aktarılması söz konusu olmuştur.

2018 yılının 28-29 Haziran tarihinde Birleşmiş Milletler üye devletler “Terörizmle Mücadele Ajansları Üst Düzey Konferansı” adıyla bir konferansta toplanmıştır. Bu konferans Birleşmiş Milletler genelindeki ilk Terörle Mücadele Ajansları Başkanlarının katıldığı ilk yüksek düzeydeki bir toplantı olduğunu söyleye biliriz. Bu konferansın ana hedefi günümüzdeki “ Terörizmin gelişen tehdidine karşı mücadele ve uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi ” ve konferanstaki Terörle Mücadele Ajansları Başkanlarının Koordinasyonlu şekilde işbirliği şeklinde olmuştur (United Nations Office of Counter-Terrorism, 1999).Konferansa BM üye devletlerin Terörle Mücadele Başkanları haricinde, uluslararası bölgesel kuruluşlar, vakıflar, STK’ lar katılım sağlanmıştır. Terörle mücadele kapsamında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres şu kelimeleri ifade etmiştir:

“Sorumluluğumuz, her yerde, her yerdeki tüm insanlar için barış ve güvenlik, onur ve fırsat dünyası oluşturmak için birleşmektir, böylece şiddetli uçurucuları nefret dolu ideolojilerini yaymak için mahrum bırakabiliriz.” (Birleşmiş Milletler, 2018)

Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Ofisi (UNOCT) tarafından 3-4 Eylül 2019 da Belarus Cumhuriyetinin Minsk şehrinde Uluslararası Terörle Mücadele kapsamında düzenlenen “Uluslararası Terörizmle Yenilikçi Yaklaşımlarla Mücadele ve Yeni ve Gelişmekte Olan Teknolojilerin Kullanımı” Konferansı gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen konferansta, günümüzde hızla gelişen terör tehdidi ve teröristlerin yeni ve ortaya çıkan teknolojileri nereden elde ettiği, maddi ve lojistik olarak kaynaklanması belirlenmesi ve önlenmesiyle ilgili yaklaşımlar kabul edilmiştir. Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı sivil toplum kuruluşları, yurt dışına üzerinde fazla miktarda para götüren şahıslar denetlenmesi ile ilgili kararlar kabul edilmiştir. Terörle mücadele kapsamında üç ana tema kabul edilmiştir:

- Tehdidin Niteliği: Teröristler tarafından yeni teknolojilerin kötüye kullanımının önlenmesi;
- Terör örgütleriyle ilgili tespit kapasitesini güçlendirmek ve terörle mücadelede yeni teknolojilerin geliştirilmesi (API / PNR).

- Teröristler tarafından yeni teknolojilerin kötüye kullanımına karşı yapay zekâ teknolojilerini geliştirilmesi yönelik Ulusal, Bölgesel ve Uluslararası Yaklaşım ve Stratejilerin Geliştirilmesinin önemli olduğunu.

Terörle mücadele kapsamında yapay zekâ teknolojilerine örnek olarak teröristler tarafından yapılan bombalı eylemlerde terörle mücadele alanında kullanılan sinyal kesici olarak bilinen Jammer cihazlarının ve İnsansız Hava Araçlarının geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu konferans, 2018 yılının Haziran ayında ABD'nin New York şehrinde düzenlenen Terörle mücadele kapsamında düzenlenen bölgesel konferanslardan dördüncüsü ve en önemlisidir. Bu konferanslar dünyanın dört bir yanında gerçekleşmektedir ve katılan üye devletlerin ortak terörle mücadele konusundaki bölgesel işbirliğini güçlendirmek ve aşırılık yanlılığı önceliklerini önlemek esas ana hedefi olmuştur (United Nations Office of Counter-Terrorism, 2019).

2.6.2 NATO'nun terörle mücadele politikaları

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü olan NATO 1949 yılının 4 Nisan tarihinde ABD'nin başkenti Washington'da kurulmuştur. İlk kurulduğu tarihte 12 ülke üyeden oluşmaktaydı Bu örgütün kurulma amaçlarından biri 1948 yılında yaşanan Çekoslovakya' da ki darbe ve aynı yıl şimdiki Rusya Federasyonu olan eski SSCB'nin Berlin'i ablukası altına alması sonucunda Lüksemburg, Hollanda, Fransa, Belçika ve İngiltere'nin ortaklaşa bir savunma sistemi kurmak düşüncesine itmiştir. İsmi geçen bu ülkeler kendi sınır güvenlikleri için herhangi bir tehdide yönelik birlikte hareket etmek amacıyla bu antlaşmanın tarafları olarak imzalamışlardır. İlk kuruluş yıllarında 12 kurucu üyeden oluşmakta idi. Kurucu üyeler:

Çizelge 2.1: NATO'nun kurucu üyeleri 4 Nisan 1949

NATO'nun Kurucu Üyeleri	Yıl:1949
ABD	İtalya
Belçika	Lüksemburg
Kanada	Hollanda
Danimarka	Norveç
Fransa	Portekiz
İzlanda	İngiltere

Kaynak: (Abdurahmanlı,2019)

NATO SSCB'nin çöküşüne kadar kırmızı kuşağa karşı politika ve stratejiler güdümlü bir örgüt olmuştur. Fakat 11 Eylül saldırılarının ardında kırmızı kuşak yeşil kuşağa çevrilmiş İslam devletlerini terör örgütü olarak belirlemiş bir strateji içerisine girmiş şeklinde bir iddada bulunabiliriz. Günümüzde NATO 29 üyeden oluşmaktadır. Üyelerden Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyeti 1952 yılında, 1955 yılında Almanya, 1982 yılında İspanya ve (1999 yılında Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan,2004 yılında Lituanya, Estonya, Romanya ve Slovenya Letonya, Bulgaristan ve Slovakya,2009 yılında Hırvatistan ve Arnavutluk, 2017 yılında ise Karadağ örgüte üye olmuştur(North Atlantic Treaty Organization, 2019).

NATO'nun kuruluş anlaşmasında ilk ilkelerden biride toplu savunma ilkesi olmuştur. Bu ilkenin temel amacı NATO'ya üye olan ve birbirlerine karşı dayanışma içinde kalmalı ortak düşmanlara karşı birlikte karşı koyulmalıdır. Bu ilke NATO'nun Washington Antlaşması'nın 5. maddesinde belirtilmektedir. Bu ilke kapsamında NATO 11 Eylül olaylarında ABD yönetiminin kendi başına hareket etmesinin karşısı alınması maksadıyla ABD'yi 5. Maddeyi sadık kalmaya davet etmiştir. Antlaşmanın 5. Maddesi antlaşma metnine şu şekilde geçmiştir:

Madde 5

1949'da, Kuzey Atlantik Antlaşması'nın temel amacı - NATO'nun kuruluş anlaşması - Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'nın kontrolünü kıtanın diğer bölgelerine yaymak için arayacağı riskleri aşmak için karşılıklı bir yardım anlaşması oluşturmaktır.

Üye olarak NATO'ya katılan tüm ülkeler toplu savunma ilkesi olarak bilinen 5. maddeye sadık kalmaları şartı ile üye olabilmişlerdir. Böylece bu madde örgütün antlaşmasının ana hedef maddelerinden biri haline gelerek tarafları bağlamıştır. NATO üyesi olan ülkelerle ilgili Madde 5'te esasen üyelerden herhangi birine dış ülkelerden gelen saldırı sonucu insan kaybına neden olursa bu durumunda, bu örgüte üye devletler bu saldırını kendilerine karşıda yapılmış şeklinde görececek ve kendi üyesini korumak amacıyla gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Bu önlemlere birlikte askeri müdahalede dâhildir (North Atlantic Treaty Organization, 2018). Günümüzde Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü

uluslararası terörizm konusunda karışık bir süreç olan terör sorununun çözümü için zor bir ikilemde kalmıştır. Teşkilat 11 Eylül saldırılarının hemen akabinde Amerika Birleşik Devletlerine yapılan terör saldırılarının ardından 24 saat geçmeden ABD yönetimine 5. Maddeye sadık kalmasını ve müttefik devletlerle birlikte hareket etmesini belirtti. 5. Madde gereğinde NATO'ya üye devlerin bir ara toplanma kararı alındı ve 4 Ekim 2011'de dönemin ABD yönetiminin baskısı üzerine antlaşmaya taraf devletler terörle mücadele konusundaki sekiz tane başlıktan oluşan önlem kararı ilave etmeyi kabul ederek imzaladılar. Bahsi geçen önlemlerden bir kaç aşağıdakilerdir:

- NATO'ya üye olan müttefik devletlerin istihbarat kurumları arasından bilgi alış-verişinin artırılması.
- Üye devletler kendi aralarında liman ve hava limanlarına erişim kolaylığı.
- Terör kaynağının belirlenmesinde yardımcı olan devletler eğer tehdit altında kalırsa bu devletlere yardım edilmesi.
- Üye devletlerin ortak NATO ordusunun deniz kuvvetlerinin Doğu Akdeniz'de yerleştirilmesi
- NATO'nun Havadan Erken Uyarı ve Kontrol Sistemi olan AWACS uçakları Afganistan'daki operasyonlara destek maksadıyla Afganistan yakınlarındaki Amerikan AWACS'larına yakın mesafede konuşlandırılması.

Kuzey Atlantik Antlaşması örgütü olan NATO son üç yılı baz alırsak bu yıllar dahilinde terörizm tehdidinin uluslararası düzene büyük bir tehdit oluşturduğunu ve tehditle mücadele kapsamında ister NATO'ya müttefik devletler olsun ister bu örgüte üye olmayan devletler dahilinde de terörle mücadele politikaları üzerine anlaştı ve terörün artık sınır tanımadığını tüm devletlerin terörle mücadele kapsamında birlik olmasının gerektiğini belirtmiştir. Günümüzde terörizm kendini uluslararası boyutta sınır tanımayan tehdit olarak algılanmıştır. 10 yıl önce terör olayları sonucunda terörist örgütler belirlenip onlara karşı taktik, stratejik ve operasyon el olarak karşılık veriliyordu. Fakat günümüzde her hangi bir terör örgütü tarafında yapılan bu terör saldırıları uluslararası boyutta ele alınmaktadır. Uluslararası boyut

dediğimiz zaman bu terör örgütünün arkasındaki güçlerin kim olduğunu, hangi devletlerin, kurumların veya kuruluşların ister maddi, isterse de lojistik destek verdiği ve kimlerin maşası olduğu araştırıldığı görülmektedir. Buda terör olaylarının ne kadar ciddiye alındığını artık hiçbir devletin umursamayacağı bir olay olmadığı görülmektedir.

Uluslararası sistemin sabitliğini bozan terörizm NATO için ileri derecede önemli bir tehdit olduğu bilinmektedir. Terörizm sorunun ilk olarak Orta Doğu da katı İslam ilkelerini uygulamaya çalışan uluslararası sistemde yeni bir oluşturma düşüncesi ve hedefleri olan, El Kaide ve El Kaide bağlantılı örgütlerin hiyerarşik olarak oluşturduğu Cihat ağı şeklindedir. Bu terör örgütleri genelde Orta Doğu'da bölgesindeki Batının varlığını bitirme ve Batının yönlendirmeye çalıştığı devletlerin rejimlerinin bitirme düşüncesi içerisindedir. NATO terörle mücadeleye öncelik verse de bazı terör örgütlerini her hangi bir ülkenin sınırları içerisinde var olmasına ve sorun yaratmaması kaydıyla “özgürlük savaşçıları” şeklinde görerek sessiz kalmıştır (NATO Dergisi, 2004).

3. TÜRKİYE'DE EYLEMDE BULUNAN TERÖR ÖRGÜTLERİ

Terör tehdidi günümüzde küresel bir hale gelmiştir ve globalleşen dünyada tüm dünyayı tehdidi altına alacağı öngörülmektedir. Bu tehditlerle mücadelede Türkiye büyük yol kat etmiştir. 1970'li yılların başında ASALA ermeni terör örgütü, PKK terör örgütü ve PKK bağlantılı terör örgütleri olan Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C), Türkiye Komünist Partisi (TKP), Marksist-Leninist Komünist Partisi (MLKP) gibi terör örgütleriyle halen mücadelesini sürdürmektedir. ASALA terör örgütü tarafından 1970-1995 seneleri arasında Türkiye Cumhuriyetinin en önemli diplomatları terör kurbanı olarak şehit olmuşlardır. İlavetende PKK, DHKP-C, TKP, MLKP gibi sol ideoloji temelli terör örgütlerinin ister Türkiye'nin doğusundaki illerde, ilçelerde isterse de büyük şehirlerinde silahlı ve bombalı saldırı eylemlerinde bulunmuşlardır. Terör saldırıları ülkelerde turizm potansiyelinin gelişmesine engel olmaktadır. Son 10 yıldır Orta Doğu'da olan terör saldırıları sonucu turizm yok denilecek düzeye ulaşmıştır. Türkiye'nin dönem dönem bu faaliyetler yüzünden turizm sektörü sekteye uğramıştır.

Genel itibariyle genelde iki tür terör örgütü vardır:

- Silahlı mücadele veren örgütler.
- Siyasi mücadele veren örgütleri.

Silahlı mücadele veren örgütlere örneğin: PKK, ASALA, TALİBAN, PKK, DHKP-C, TKP, MLKP, DAEŞ, Hizbullah, El Kaide, İBDA-C, El Nusra gibi terör örgütleri dâhildir. Siyasi mücadele veren örgütlere ise İRA terör örgütü örnek teşkil etmektedir. İRA terör örgütü 1900'lü yıllardan 2000 yılına kadar İrlanda'da terör eylemleri yapmış, 1997 yılında silah bırakma kararı almış 2000 yılında tam olarak silah bırakmış ve şuan siyasi kanadı vasıtasıyla mücadelesini sürdürmektedir (Abdurahmanlı, 2019).Silahlı terör örgütleri de kendi aralarında iki kola ayrılmaktadır:

- Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri

- Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütleri

İlk olarak 3.1 başlık altında Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri 3.2 başlık altında ise Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütlerini detaylı şekilde araştırılarak belirtmektedir.

3.1 Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri: DHKP-C, TKP, MLKP, PKK, ASALA,

Terörizm çalışmalarının kurucu ismi olan siyaset bilimci David Charles Rapoport terörün tarihi geçmişi ve günümüze kadar ilerleyişi hakkında birçok araştırma makaleleri bulunmaktadır. David Charles Rapoport terörün tarihsel olarak gelişim süresi dört farklı terör dalgadan oluşmaktadır. Bunlar:

- Anarşist
- Sömürge Karşıtı
- Yeni Sol
- Dinî Dalga

1960'lı ve 1970'li yıllar uluslararası sistemin siyasal alanında şiddet ve protesto hareketlerinin artarak geniş kapsamlı olduğu yıllardır diye biliriz. David Charles Rapoport bu şiddet olaylarının üçüncü terör dalgası olan “Yeni Sol Dalga” şeklinde olduğunu belirtmiştir. “Yeni Sol Dalga” denilen bu dalga aslında ideolojik bir kavram içermekte olup Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin var olduğu dönemlerde daha da geniş bir alana yayıldığı ideolojik bir tehdit olmuştur. “Yeni Sol Dalga” şeklinde olan bu ideolojik tehdit Marksizm, Komünizm ve Leninizm düşünceleri altında toplumlara yayılmıştır. Bu ideolojik tehdidin belirginleşip yayılmasında, 1967 senesinde olan Arap-İsrail savaşlarının, Ernesto Che Guevara'nın Bolivya'da öldürülmesi, Paris'te 1968 yılında olaylarının etkisinin de olduğunu David Charles Rapoport belirtmiştir (Hürriyet,2019).

“Yeni Sol Dalga” şeklinde olan bu ideolojik dalga son dönemlerde etki alanı azalmıştır fakat hâlen ideolojik varlığını birçok örgütlerde devam ettirilmektedir. İlavetende çoğu terör örgütünün esas temeli sol ideoloji temelli terörizm olduğu görülmektedir. Sosyalist devrim olarak adlandırılan bu ideolojik kavram genel olarak üç farklı açıdan terör örgütleri açısından ele

alınmakta ve uygulanmaktadır. Sol ideoloji temelli devrimde bahsi geçen bu üç açı bunlardır:

- Teknik
- Taktik
- Stratejik

Bu üç açıdan terör örgütleri kendi örgütlerinin fikirlerin savunmaktadırlar. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği modeli olan Lenin, Stalin, Troçki modeli, Arnavutluk modeli olan Enver Hoca Sosyalizmi ve Çin modeli olan Mao Zedung ideolojik modeli kimi modeller günümüzde de örgütlerin temelinde oluşturulan modellerdendir. Genel itibariyle Sol ideolojiye sahip terör örgütleri kendi düşüncelerini devlete siyasi olarak demokratik yolda etki edemeyenlerini düşündükleri için genelde siyasi düşüncelerini zor kullanma yolu olan silahlı mücadele yolunu seçmekte görürler(Avcı, 2019).1959 yılında Küba Devriminde sol ideolojik örgütler vasıtasıyla devrim gerçekleştirilmiştir. Küba Devriminin liderlerinden olan Ernesto Che Guevara sol ideolojik düşünceli devrimin başlatılmasında öncü olmuş ve sol hareketli terörün başlangıcı olduğunu diye biliriz adeta. 1970-1980'lı yıllarda sol ideoloji Türkiye'den de yan geçmemiştir. Üniversite öğrencileri arasında sol ideoloji düşünceleri artmış ve 1980'lı yıllarda sol ideolojik temeli olan terör örgütleri Türkiye'de terör eylemlerine başlamıştır.

1980 yılında sol ideolojili hareketler uluslararası sistemde ileri derecede artmış ve bazı ülkelerde bu hareketler siyasal şiddet hareketlerine çevrilmiştir. 1980'lı yıllarda Siyasal şiddet hareketlerinin olduğu ülkelere biride Türkiye' olmuştur ve ülke genelinde sol ideoloji temelli kuruluşlar ileri düzeyde artmıştır. Türkiye'de ülke genelinde 1970-1980 yılları arasında 100 üzerinde sol ideoloji temelli örgütün faaliyette olduğu ve bu örgütlerin çoğunun büyük şehirlerde olduğu bilinmektedir (Avcı, 2019). Türkiye Cumhuriyeti günümüzde gerek etnik, gerek dini, gerekse de radikalleşme model terör örgütleriyle mücadele etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti 1970'li yıllardan günümüze kadar süren PKK, DHKP-C ve MLKP gibi örgütlerle mücadele etmektedir. İlaveten de ASALA gibi terör örgütünü bitirilmesinde büyük role sahiptir. Günümüzde de

Türkiye Cumhuriyeti dini motifli terör örgütlerine karşı yurt içinde ve yurt dışında mücadelesinin sürdürmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti terörle mücadele alanında çok büyük bir yol kat etmiştir. Fakat uluslararası kamuoyu tarafından terörle mücadelede yetersiz kaldığı tarzlı düşüncelerle kamuoyu üzerinde algı operasyonu yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti DHKP-C, TKP, MLKPPKK, FETÖ ve DAES gibi terör gruplarıyla halen mücadele etmektedir ve bu örgütlerle mücadelede çok sayıda şehidi vardır. İlavetende DAES, PKK, FETÖ gibi terör örgütlerinin yapılanmaları hızlı bir şekilde değiştirildiği için yapıları halen tam olarak çözülmemiştir. Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti İçişleri, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Milli Savunma Bakanlığı bu örgütlerin yapılarının deşifre edilmesinde koordineli şekilde çalışmaktadır. Türkiye’de faaliyet göstermiş/gösteren sol ideoloji temelli terörist örgütlerden bazıları şunlardır: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C), Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML), Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP), ASALA ve Partiyi Karkeren Kürdistane PKK’dır.

3.1.1 Sol fraksiyonlu terör örgütü DHKP-C

Türkiye Cumhuriyeti Terörle mücadele konusunda en çok mücadele veren bir cumhuriyettir. Avrupa Birliği Bakanı ve Baş müzakereci Sayın Ömer Çelik’in terör örgütleriyle mücadele süreciyle ilgili şu kelimeleri ifade etmiştir(Terörle Mücadele ve Aşırı Akımlar, 2016):

DHKP/C isimli terör örgütünün açılımı Devrimci Halk Kurtuluş Partisi ve Cephesi isimli bir örgüttür. Bu örgüt Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bir terör örgütü olarak terör faaliyetleri görmüş bombalı ve silahlı eylemler yapmıştır. DHKP-C terör örgütü bunun dışında Türkiye Cumhuriyeti dışında Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri tarafından resmi olarak da terör örgütü olarak kabul edilmiştir. Örgüt 1970 yılında Mahir Çayan tarafından THKP-C yani Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi ismi altında kurulmuş ve örgüt hiyerarşik bir yapıya sahip örgüttür. Örgütün eylemlerine baktığımız zaman eylem stratejilerinde Latin Amerika’da yapılan terör eylemleri ve ideolojik düşüncelerin benzeri şeklindedir. Örgüt sol ideolojili bir örgüt yapısı içinde olmuştur. Örgütün nihai amacı Türkiye Cumhuriyetini Marksist-Leninist

ideolojilerini silahlı ve bombalı eylemler yaparak benimsetmek ve ülkede Devrimci Halk İktidarını kurma düşüncesi olmuştur. DHKP-C örgütü resmi olarak 1978 yılında Devrimci Sol ve ya Dev Sol ismi adı altında kurulduğunu ilan etmiştir. Örgüt 1994 yılına gelindiğinde DHKP-C adını almış ve örgütün diğer bir amacı ise Türkiye Cumhuriyetinde iç huzuru bozmak ve Türkiye sınırları içerisindeki ABD ve NATO varlığı olarak bilinen İncirlik üssünün kullanılmasını engelleme ve Türkiye NATO ilişkileri bozma çabası olmuştur. Örgütün ilk lideri olan Mahir Çayan örgütü şehir hücre evleri şeklinde yapılandırmış ve Türkiye'nin büyük şehirlerinde silahlı propaganda şeklinde eylemcileri örgütlendirmiştir. Mahir Çayan iktidarla mücadelenin ancak silahlı eylemle olacağını savunmaktaydı. Buda Türkiye Cumhuriyeti içerisinde iç savaşa, halkın bir birine düşmesine sebep olmuştur. DHKP-C terör örgütü bir nevi yürütülecek şehir gerillası mücadelesi içerisinde olmuştur. DHKP-C terör örgütünün üst düzey yöneticileri hali hazırda Almanya, İtalya, Belçika, Yunanistan ve Hollanda dâhil olmak üzere yurt dışında ikamet etmektedirler.

DHKP-C terör örgütünün yöneticisi ve kurucularından olan Dursun Karataş 2008 yılında ölmüştür. Bunun üzerine örgüt bünyesinde örgüte liderlik çatışması çıkmış ve örgüt bir nevi parçalanma yaşamıştır. Dursun Karataş'ın ölümünün ardından DHKP-C terör örgütünün lideri olarak Hüseyin Fevzi Tekin isimli şahıs olduğu bilinmektedir. Hüseyin Fevzi Tekin 2014 yılında Yunanistan'da yakalanmıştır (Hürriyet İnternet Sayfası). DHKP/C terör örgütünün üyelerinin istihbarı bilgi toplama becerisi yüksek örgütlerden biri olmuş ve bunun sonucunda ülke içerisinde birçok eylemi rahat bir şekilde gerçekleştire bilmişlerdir (Taş, 2014).

DHKP/C terör örgütünün yaptığı eylemler şu şekildedir:

- Suikast
- İntihar saldırıları
- Bombalı eylem
- Silahlı saldırılar

DHKP/C terör örgütü tarafından gerçekleştirilen terör saldırıları aşağıdakilerdir:

- 2013 yılının 1 Şubat tarihinde ABD Büyükelçiliğine bombalı saldırı sonucu üç kişinin yaralanmış ve bir Türk uyruklu güvenlik görevlisi ise hayatını kaybetmiştir.
- 2015 yılının 10 Ağustos tarihinde İstanbul/ İstinye'deki ABD Başkonsolosluğuna saldırı gerçekleştirilmiş ve bir DHKP/C terör örgütü üyesi yaralı olarak ele geçirilmiştir.
- DHKP/C terör örgütü üyesi tarafından 2015 yılının 31 Mart tarihinde İstanbul'da Adliye binasında Savcı Mehmet Selim Kiraz'ın odasında rehin alınarak şehit edilmesi.

DHKP-C terör örgütü Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Türkiye'ye karşı eylemsel faaliyetlerini kültür merkezleri ve basın-yayın organları vasıtasıyla halen sürdürmektedir. İlavetende örgüt Avrupa ülkelerinde açtıkları ofisleri vasıtasıyla örgüte maddi olarak kazanç toplamaktadırlar (T.C Dışişleri Bakanlığı, 2019).

3.1.2 Sol fraksiyonlu terör örgütü TKP/ML

TKP/M-L terör örgütü 1972 yılında İbrahim KAYPAKKAYA ve arkadaşları tarafından kurulmuştur. TKP/M-L isimli terör örgütünün tam açılımı Türkiye Komünist Partisi/ Marksist-Leninist'tir. TKP/M-L terör örgütü 1972 yılında kurulsada ilk yıllarda emniyet güçleri tarafından örgüt üyeleri ve yöneticilerinin bir kısmı öldürülmüş, bir kısmı da yakalanmış ve hapis edilmiştir.

Örgüt üyeleri 1974 yılında yürürlüğe giren 1803 sayılı af yasası kapsamında yararlanarak cezaevinden tahliye edilmişlerdir. 1974 yılında tahliye olan ve dışarıda saklanan örgüt üyeleri tekrar bir toplantı düzenleyerek TKP/ML-Koordinasyon Komitesini kurmuşlar. Örgüt 1974 yılında yasal şekilde "Halkın Gücü" ve "Halk Birliği" adı altında yayınlar basmıştır. TKP/ML-Koordinasyon Komitesi dâhilinde ayrılık ortaya çıkmıştır. Örgüt içerisindeki ayrılığın sebebi ise üyelerin birçoğunun siyasi yoldan hareket etme isteği, üyelerinin bir kısmının silahlı mücadele yönteminden yana olması olmuştur. Böylelikle örgüt siyasi ve silahlı kanat olarak ikiye ayrılmıştır:

- TKP/ML- Halkın Gücü

- TKP/ML- Halkın Birliği

TKP/ML- Halkın Birliği kanadı siyasi faaliyet gösterse de 1980 yılında Türkiye’de yaşanan darbe sonucu siyasi faaliyetini sonlandırmıştır. 1983 yılında TKP/ML- Halkın Birliği kendi bünyesinde iki ayrılmıştır:

- TKP/ML-Halkın Birliği Yeniden İnşa Örgütü
- TKP/ML-Hareketi/ Devrimci Halkın Birliği

1986 yılında örgüt tek bir isim olarak TKP/ML-Hareketi çatısı altında toplanmıştır. 1972 yılının 30 Mart tarihinde DHKP-C terör örgütünün lideri olan Mahir Çayan ve arkadaşlarının Kızıl dere’de ölü olarak ele geçirilmesi sonucunda DHKP-C terör örgütünün birçok üyesi TKP/ML-Hareketine katılmıştır. DHKP-C terör örgütünün yurt dışına kaçan ve yurt dışında ikamet eden üyeleri ise TKP/ML-Hareketine maddi desteği sağlamışlardır.

3.1.3 Sol fraksiyonlu terör örgütü marksist leninist komünist parti (MLKP)

MLKP isimli terör örgütü 1994 yılının 10 Eylül tarihinde kurulmuştur. Örgüt silahlı mücadele yürüten bir örgüt olmuştur. MLKP isimli terör örgütün açılımı Marksist Leninist Komünist Partisi şeklinde olmuştur ve yasa dışı eylemler yürüten komünist ideolojili bir partidir. 1994 yılının 18 Eylül tarihinde resmen kurulduğunu açıklasa da MLKP partisi TKP/ML-Halkın Birliği Yeniden İnşa Örgütü ile 1995 yılında yapılan bir kongre sonucu birleşme kararı almıştır. Örgütün tam kuruluş tarihi resmi belgelerde 1994 yılının 10 Eylül tarihidir.

MLKP Terör00 örgütünün amacı:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasal düzeninin bozmak Marksist-Leninist ideolojisinde ülkeyi yönetmek olmuştur. Baktığımız zaman TKP/ML terör örgütünün siyasi ve silahlı kanadıyla aynı amacı taşımaktadır.

MLKP Terör örgütünün stratejisi:

Marksizm ve Leninizm ideolojilerini halka benimsetmek o dönemlerdeki dünya üzerindeki komünist hareketini sürdürmek olmuştur.

MLKP Terör örgütünün yapısı:

MLKP örgütünün yapısı Kongre ve Olağanüstü Kongreden oluşmaktadır. Kongre örgütte üst düzey bir organ olarak görülmektedir. Olağan kongre ise genelde üç yılda bir toplanmaktadır ve kongre tüzüğü şu şekildedir:

- Kongrenin ana gündem başlığı yapılacağı tarihten üç ay önce belirlenmektedir.
- Merkezi Komite üyeler tarafından kongre temsilcileri belirlenmektedir. İlaveten delegeler seçim vasıtasıyla belirlenmektedir.
- Kongrenin işlevinin hazır hale gelmesi için adayların tamamının katılımı şart kılınmıştır.
- Merkezi Komite olağanüstü kongreyi 6 ay içersinde istediği bir tarihe erteleme ve belirleme hakkına sah erkene alabilir veya erteleyebilir.
- Olağanüstü Kongrenin toplanması için üyelerin 2/3'nün çoğunluğu elde edilmesi gerekmektedir ve bu sonuç elde edilirse Merkezi Komite Olağanüstü Kongreyi toplamaktadır
- Merkezi Komite olağanüstü kongreyi altı ay dâhilinde toplamadığı takdirde İl Komiteleri Merkezi Komite gücünde yeni bir komite kurarak diğer Merkezi Komiteyi de bu kongreye gelmeye yükümlü kılar.
- Merkezi Komite üyelerinin hapse atılması gibi durumlarda İl Komiteleri tarafından kongre kurulması için temsili ilave bir geçici Merkezi Komite kurulması şarttır.
- Merkezi Komite Olağanüstü Kongrede alınan kararları rapor şeklinde toplar uygular. İlaveten de Olağanüstü Kongrede Merkezi Komite asil ve yedek üyeleri belirlenir ve örgütün teorik, siyasi ve örgütsel sorunlarının ne olduğu belirlenerek nihai karara bağlanır.

MLKP-e yön veren en büyük organ Merkez Komitesidir. Konferanslarda alınan kararlar veya bildirimler Merkez Komitesinin onayıyla kabul edilmektedir. İlavetende Merkezi Komite MLKP-in finansal işlemlerini kontrol etmektedir. Merkez Komitesinin yaptığı faaliyetler şu şekildedir:

- Merkez Komitenin üyelerinin tutuklanma ve ölme riskine karşı yedek üyeler belirlenmektedir.
- Tutuklanan her hangi bir üye hapisten çıktığında Merkez Komitesinin tekrar üyesi olarak katılım sağlayabilir.
- Merkez Komite olağanüstü kongrede alınan karar sonucu oyların 1/3'ü oranında yeni üye alma hakkına sahiptir
- Merkez Komitesinin her hangi bir üyesinin üyelikten çıkarılması veya yedeğe alınması sadece Merkez Komitesinin üyelerinin ses vermesi sonucunda 2/3'lük çoğunluk elde edilirse uygulanmaktadır.

MLKP Terör örgütünün gelir kaynakları:

Örgütün Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gelir kaynaklarına baktığımız zaman gasp, soygun, tehdit ve şantaj yoluyla elde edilen paralar, döviz ve altınlar vasıtasıyla örgüt kendini finansa etmektedir. Örgütün soygun eylemlerine: kuyumcu, altın-döviz bürolarının soygunları yer almaktadır. Örgütün diğer finansal gelir kaynağı ise yurt dışındaki üyeleri ve yurt içindeki üyelerin gazete ve dergilerin satışından ve üye aidatlarından elde edilen gelir vasıtasıyla örgüt finanse edilmektedir.

MLKP Terör örgütünün yaptığı eylem türleri:

- Bombalama,
- Adam öldürme,
- Suikast, cezalandırma,
- Gasp-soygun,
- Otobüs yakma,
- Molotoflu saldırı eylemi yapma
- İzinsiz gösteri teşkil etme,

Örgütün illegal pankartlar asma, illegal bildiri dağıtma ve Türkiye Cumhuriyetinin anayasal düzenini bozarak, halkı kışkırtma ve bir birine düşürme şeklinde basın açıklaması yapma gibi eylem türleri mevcuttur. MLKP örgütü yaptıkları her türlü terör eylemlerini yaptıkları basın açıklaması sonucunda kabul ederek örgütün yaptığını belirtmektedirler. 1980 yılında

MLKP terör örgütü üyeleri Beka vadisinde askeri eğitim görmüşlerdir. Günümüzde halen MLKP terör örgütü üyeleri PKK terör örgütünün Kuzey Irak'taki militan eğitimi kamplarında eğitilmektedirler. Örgüt Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ilk defa silahlı saldırı ve bombalı eylemlerini 1994 yılında kentsel alanlarda gerçekleştirmeye başlamıştır.

MLKP Terör örgütünün yaptığı eylemler:

- 2011 yılının Kasım ayının 2'si İstanbul Ata şehir ilçesi Mimar Sinan Mahallesi Namık Kemal caddesindeki Adalet ve Kalkınma Partisinin ilçe bombalı eylem girişimi
- 2012 yılının Ocak ayının 30'u İstanbul Sultanbeyli ilçesindeki Sultanbeyli Adliye binasının yakınındaki doğalgaz kutusu el yapımı bomba ile patlatılması.
- 2012 yılının Şubat ayının 4'ü İstanbul Kartal ilçesi Cevizli mahallesinde yerleşen Adalet sarayının arkasına zaman ayarlı parça ve basınç etkili el yapımı bomba yerleştirilmesi.
- 2015 yılının Aralık ayının 1'i İstanbul Aksaray-Mahmutbey istikameti Bayrampaşa girişine koyulan içeriği belli olmayan bir bombanın patlatılması sonucu 3 sivilin yaralanmasıyla sonuçlanmıştır.
- 2015 yılının Aralık ayının 22'i İstanbul Sultan gazii ilçesine emniyet güçlerinin baskını zamanı 2 MLKP üyesi öldürülmüş ve çatışma esnasında 4 emniyet mensubu ise yaralanmasıyla sonuçlanmıştır (Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu, 2018)

"Marksist Leninist Komünist Parti isimli terör örgütü olan MKLP günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı terör örgütleri listesinde de yer almaktadır. Resmi kaynaklarda örgütün 80'nin üzerinde üyesinin halen günümüzde YPG VE PKK terör örgütü nezdinde Suriye sınırları içerisinde Türkiye Cumhuriyetine karşı çatıştığı belirtilmektedir (Hürriyet, 2019).

2005 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerinin **Tunceli** kırsalında gerçekleştirdiği operasyonlarda MLKP terör örgütünün silahlı kanadı ve PKK terör örgütü üyeleri öldürülmüştür ve yaralı ele geçirilen örgüt üyeleri de olmuştur. Tunceli

operasyonunda MLKP terör örgütünün 20 üyesinden 9 örgüt üyesi ölü ele geçirilmiş, 3 örgüt üyesi kendi isteğiyle TSK güçlerine teslim olmuş 6 örgüt üyesi ise örgütten kaçtıklarını bildirmişlerdir (Takvim, 2019).

3.1.4 Sol fraksiyonlu terör örgütü PKK

Soğuk savaş dönemleri olarak bilinen 1945-1990'lı yıllar içerisinde Marksist-Leninist ideolojiler yayılmış ve bu ideolojideki örgütler artık siyasi mücadeleyi bırakarak silahlı mücadele yolunu seçmişlerdir. Türkiye Cumhuriyetinde Marksist-Leninist ideolojileri olan terör örgütleri 1970'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Marksist-Leninist ideolojili terör örgütleri Türkiye'de sol ideolojili örgütler olarak adlandırılmaktaydı. Bu sol ideolojili örgütlere karşı sağ ideolojili örgütler ortaya çıkmış ve 1970'li yıllarda boy göstermiştir. 1970-1980 yılları arası dönemde bu iki ideolojili örgütler arasında büyük çatışmalar çıkmış ve bu çatışmalar sonucu 5 bin genç hayatını kaybetmiştir. 1970-1980'li yılların sonları PKK terör örgütü ortaya çıkmış ve günümüzde halen terör eylemlerini sürdüren terör örgütüdür ve 30 bine yakın insan PKK terör örgütünün kurbanı olmuştur.

PKK terör örgütü 1990 yılının ilk yarısında silahlı ve bombalı saldırı eylemlerinin şiddetinin artırmıştır. Günümüzde de PKK terör örgütünün yaptığı eylemler Türkiye Cumhuriyetinin ekonomisini, insanların sosyal hayatını ve yaşamını etkilemektedir. Örgütün 2000'li yılların başında yaptığı eylemler sonucunda Türkiye turizmi çok büyük derecede etkilenmiş ve sarsıntı yaşamıştır. Baktığımız zaman 1970-1980 yılları arası sağ ve sol ideolojili örgütler artmış, 1980-1990 yılları arasında Türkiye'nin bütünlüğünü ve anayasal düzeni bozma amaçlı PKK, DHKP-C, ASALA gibi bölücü terör örgütleri eylemler gerçekleştirmiş, 1990-2000 yılları arası ise dini motifli, dini kullanan örgütler ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de sol ideolojili terör örgütlerinin geçmişine baktığımız zaman ilk sol örgüt Azerbaycan'ın başkenti olan Bakü şehrinde 1920 yılının 10 Eylül tarihinde TKP isimli yani Türk Komünist Partisi kuruluşunu ilan etmiştir. Fakat 1925 yılında örgüt Takriri Sükûn Kanunu dâhilinde illegal bir örgüt olmuştur. 1960 yılında TKP örgütü sol ideolojik faaliyetlerini devam ettiremeyip yerini Marksist-Leninist ideolojili PKK/KCK örgütlere bırakmıştır. Marksist-Leninist

ideolojili terör örgütü olan PKK Türkiye Cumhuriyetinin siyasi, ekonomik ve insanların sosyal hayatı büyük derecede sarsılmıştır.

Marksist-Leninist ideolojili PKK terör örgütünün elebaşı lideri olan Abdullah Öcalan 1978 yılında “Kürdistan Devriminin Yolu adı altında bir Manifesto” yayınladı. “Kürdistan Devriminin Yolu adlı” Manifestonun içeriğinde sözde Kürdistan’ın Türkler tarafından sömürge haline getirildiği ve sömürge halından kurtulmak için Kürdistan’ın ancak silahlı mücadeleyle bundan kurtulacağı bildirilmiştir. PKK terör örgütü bu manifestoyla örgütün günümüze kadar sürecek silahlı yol haritasını çizmiştir (Gürel, 2016).

Marksist-Leninist ideolojili terör örgütü PKK örgütlenme şeklinde parti kısmına ayrı bir önem vermiştir. Örgütün hiyerarşik yapısı şu şekildedir:

- Hücre
- Köy Komitesi
- Yerel Komite
- Bölge Komitesi
- Merkez Komitesi
- Polit Büro”

Örgütün en üst düzey kurumu kongre’dir. “Genel Sekreterlik”, “Merkez Komite” ve “Polit Büro” örgütü yöneten organlardandır. Örgüt ilk kuruluş zamanlar da ana hedefi propaganda amacıyla örgüte üye toplamak ve örgütü finansal olarak kaynak bulma düşüncesi olmuştur.

Örgütün 1995 yılında gerçekleştirdiği kongrede Genel sekreterlik kaldırılmış bu boşluğa Parti Genel Başkanı getirilmiştir. İlavetende bu kongrede Merkez komite ve merkez disiplin kuruluna üye seçme yetkisi Genel Başkana verilmiştir.

Örgüt ilk kurulduğu yıllarda hiyerarşik bir yapıya sahip olmuş ve parti içerisinde düzensizliğin sonucu başkan adlandırılan şahıs olan Abdullah Öcalan örgüte başkan seçilmiş ve PKK terör örgütü terörist Abdullah Öcalan tarafından yönetilmiştir. İlavetende şunu belirtmek gerekir ki, PKK terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan tarafından örgüt içerisinde denetleme kurulu ve istihbarat

komitesi kurulmuştur. Abdullah Öcalan denetleme kurulunu kurmasında esas amacı örgütün üyelerinin ve parti komitelerinin hatalarını inceleyerek, “Polit Büro”ya bildirilmektir. Örgütün istihbarat komitesi ise eylemlere hazırlık konusunda bilgi vererek yardımcı olmaktaydı. 1978 yılında Diyarbakır’ın Lice ilçesinin Fis köyünde örgüt kuruluşunu ilan etmiş fakat Türkiye Silahlı Kuvvetlerinin örgütün yerini deşifre etmesi sonucunda örgüt militanları Lübnan’ın Bekaa Vadisi’ne yerleşmiştir.

1980’lı yıllarda Bekaa Vadisi PKK terör örgütünün askeri eğitim kampı olarak faaliyet göstermiştir. Örgütün lideri olan Abdullah Öcalan ise kendisi 1980 yılında Türkiye’de yapılan darbe sonucu Suriye’nin Şam kentinde saklanmış ve orada karargâh oluşturmuştur. 18 Eylül darbesi sonucu PKK terör örgütünün çoğu üyesi hapse atılmıştır. PKK terör örgütü Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ilk silahlı eylemini 15 Ağustos 1984 yılında gerçekleştirmiştir (Kaplan, 2019).

Örgütün üst düzey yöneticilerin kaçmasında Suriye istihbarat servislerinin de yardımcı olduğu bilinmektedir. Nitekim Suriye devleti PKK terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan’ın uzun bir süre Suriye’de saklanmasına ve karargâh kurarak faaliyetlerini sürdürmesine izin vermiştir.

1986 yılında PKK terör örgütünün silahlı kolu “Arteş Rızgariye Gele Kurdistan” Türkçede Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusuna dönüştürülmüş ve örgüt kırsal alanlardaki eylemlerini artık büyük şehirlere taşımaya başlamıştır. İlavetende PKK örgütü Türkiye sınırları içerisinde ve Avrupa’nın birçok ülkesinde maddi kaynak arayışı içine girmiştir. Diğer taraftan PKK terör örgütü Avrupa’da şubeler oluşturarak örgütlenmiş ve finansal destek edinmeye çalışmıştır

1986-1990’lı yıllar arasında PKK terör örgütü uluslararası bir bağlantı ağı oluşturmayı başarmış ve birçok ülkede üyelerine legal ofisler açılmasına izin verilmiş ve örgüt illegal yollardan finanse edilmiştir. 1981 yılının 26 Temmuz tarihinde PKK terör örgütü Lübnan’ın Bekaa Vadisinde 80 üyesiyle ilk konferansını düzenlemiştir. PKK terör örgütü İsrail devletinin 1982 yılında Lübnan’ı işgalinden faydalanarak Bekaa Vadisini ele geçirerek askeri kampını kurmuş ve Avrupa’nın desteğiyle neredeyse askeri bir kışla haline getirmiştir

diye biliriz. 1982 yılında örgütün üyeleri kısaltma ismiyle KDP olan Kürdistan Demokrat Partisini kurmuş ve aynı yıl örgüt üyeleri örgütün yeni oluşum ağı oluşturmak için İran'a ve Irak'a geçerek o arazilerdeki siyasi çaba kurmaya çalışmıştır. Dikkat edersek PKK terör örgütünün 1980-1990 yılları arasında Avrupa'da ve Orta Doğu'da siyasal ve otoriter bir örgüt kurması açısında örgütün en verimli yılları olduğunu söyleye biliriz (Demir, 2008).

PKK terör örgütü Türkiye'de 35 yıldan fazladır süren bir terör korkusu yaratmaya çalışmış ve Türkiye Cumhuriyetinin anayasal düzenini hiçe sayarak ülkeyi iç karışıklığa sürükleme çabasına girmiş ve halkı parçalamak istemiştir. Örgütün kuruluş tarihinde günümüze kadarki sürede yaptığı silahlı veya bombalı hain saldırı eylemlerine Avrupa'nın birçok devleti tarafından tepki belirtilmemiştir.

PKK Terör Örgütü Elebaşısı Abdullah Öcalan'ın Yakalanması:

1996-1997 yılları arasında Suriye ile Türkiye arasında oluşan PKK gerginliği sonucu Suriye hükümeti PKK terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan'ın kısa bir zaman içerisinde ülkeyi terk etmesini istemişti. Abdullah Öcalan artık Suriye'de kalamayacağını gördüğünde 1998 yılını 28 Ağustos tarihinde PKK terör örgütünün tek taraflı ateşkes kararı aldığını belirtmiş fakat örgütün birçok üyesi bu kararı kabul etmeyerek silahlı ve bombalı eylemlerini devam etmiştir.

- 1998 yılının 9 Ekim tarihinde Abdullah Öcalan Türkiye'nin Suriye hükümetine baskısı sonucu Yunanistan'a iltica etmiş fakat Yunanistan bu isteğini geri çevirmiştir.
- 1998 yılının 4 Kasım'a kadar Yunanistan'da kalan Abdullah Öcalan kendisine ayırılmış hususijet vasıtasıyla Rusya Federasyonuna ilticası Yunanistan devleti tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 1998 yılının 12 Kasım günü Rusya Federasyonunun Abdullah Öcalan'ın iltica isteğine yok cevabı vermesi üzerine Abdullah Öcalan İtalya'ya geçmiş orada özel bir villaya yerleştirilmiştir. Abdullah Öcalan'ın Roma'da özel bir villada saklanması üzerine Türkiye'de İtalya'ya karşı tepki büyümekte devam etmiş ve iki devlet arasındaki diplomatik ilişkiler sarsılmıştır.

- 16 Ocak 1999 yılında iki ülke arasında siyasi gergiliğin büyümesinin ardından İtalya hükümeti Abdullah Öcalan'ın iltica isteğini geri çevirdi ve Abdullah Öcalan tekrar Rusya'ya gitmek zorunda kaldı. Rusya hükümeti tarafından sadece 10 gün kala bilirsiniz cevabı vermiştir
- Abdullah Öcalan 1999 yılının 29 Ocak tarihinde Yunanistan'a geçmiştir. Tekrar Yunanistan hükümetinin ret cevabının ardından Abdullah Öcalan'ın 2 gün sonra 31 Ocak 1999 yılında Hollanda veya Belarus'ya ya iltica düşüncesiyle başvuru yapmış fakat iki taraftan da ret cevabı almıştır. Bunun üzerine Yunanistan hükümeti Abdullah Öcalan'a Lazaros ismiyle pasaport çıkarıldı ve özel uçakla Kenya'ya yollamıştır.

1999 yılının 16 Şubat günü dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olan Bülent Ecevit tarafından yapılan açıklama şu şekilde olmuştur:

Uzun Süredir Türkiye Cumhuriyetinin anayasal düzenini bozmaya çalışan ve Türkiye sınırları içerisinde silahlı saldırı eylemleri yapan PKK terör örgütünün elebaşı lideri Abdullah Öcalan 15 Şubat Milli İstihbarat Yetkililerinin uzun süre yaptıkları takip ve müzakereleri sonucunda Kenya'da yapılan bir operasyonla geçirilmiş ve 16 Şubat 03.30 itibariyle 6,5 saat uçak yolculuğunun ardından MİT yetkilileri tarafından ülkeye getirilmiştir.

- Abdullah Öcalan'ın Yargılanma Süreci:
- 1999 yılının 29 Haziran günü PKK terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan'ın yargılanması başlamış ve güvenlik maksadıyla yargılanma süresince mahkemede cam kafeste duruşmalara katılım sağlamıştır.
- 29 Haziran 1999 yılında Abdullah Öcalan hakkında idam kararı çıkarılmış fakat Avrupa Birliği sürecinde olan Türkiye Cumhuriyetine yapılan baskılan sonucu idam cezası kaldırılmıştır.
- 1999 yılının 2 Ağustos günün Abdullah Öcalan avukatları vasıtasıyla PKK terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışına çekilmesini istemiştir.
- 1999 yılının 1 Eylül günü Abdullah Öcalan PKK terör örgütüne dördüncü kez ateşkes çağrısı yapmış ve bu ateşkes 2004 yılının 1 Haziranına kadar sürmüştür.

Abdullah Öcalan'ın 1998 yılından İmralı Adasında cezasını çekmektedir. 1999 yılında işkence iddiaları üzerine “tecrit” ve “kötü yaşam koşulları İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmiştir. PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın “tecrit” ve “kötü yaşam koşulları İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından 1999 yılından sonra 2003, 2007 yılında ve son olarak 2010 yılında denetlenmiştir. Abdullah Öcalan İmralı Adasındaki cezaevinde 700 jandarma komando tarafından denetimde tutulmaktadır(Tahincioğlu, 2013).

3.1.5 Sol fraksiyonlu terör örgütü ASALA

ASALA terör örgütünün kuruluşu çok eski bir tarihe dayanmaktadır. İlk olarak 1900'lü yıllarında ikinci yarısında ‘Taşnaksutyun’ ermeni cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyete kısa zaman içerisinde silahlı mücadele yolunu benimsemiş ve Ermeni Terör örgütleri içerisinde yer edinmiştir. ‘Taşnaksutyun’ terör örgütü kurulduğu ilk yıllarda ana hedefi Osmanlı devleti sınırlarında ikamet eden Ermeni halkını ayaklandırarak Osmanlıya karşı bir cephe almasını sağlamak ve Osmanlının son dönemlerinde Osmanlıdan büyük bir toprak parçası kopararak Ermeni devletini yaratma isteği içerisinde olmuşlardı. Osmanlının yıkılmasının ardından Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 yılında Türkiye Cumhuriyetini kurmasıyla ‘Taşnaksutyun’ ermeni terör örgütü Ermeni devleti kurma çabası içerisinde silahlı eylemlerini ileri derece artırmıştır. ‘Taşnaksutyun’ terör örgütü 15 Mart 1921 yılında eski içişleri bakanı görevinde bulunmuş Talat Paşaya karşı suikast düzenleyerek Berlin’de şehit etmiştir. Eylemi üstlenen Soghomon Tehlirian isimli Ermeni ‘Taşnaksutyun’ terör örgütünün suikastçılarından biri olmuştur. ‘Taşnaksutyun’ ermeni terör örgütü üyeleri Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e karşı iki defa üst üste suikast girişiminde bulunmuş ve deşifre edilerek önlenmiştir. ‘Taşnaksutyun’ isimli terör örgütünün üyeleri 1927 yılında Suriye, Irak, Lübnan gibi ülkelere kaçmışlardır. ASALA terör örgütünün geçmişine baktığımız zaman ‘Taşnaksutyun’ ermeni terör örgütünden ilham alarak ve bu örgütün devamı gibi görünmektedir. Nitekim örgütün kurucuları Türkiye’den Suriye’ye kaçan ermeni terör örgütü ‘Taşnaksutyun’un belirlediği hedefler ve amaçlar çerçevesinde ilerlemektedir. ASALA terör örgütü 20 Ocak 1975 yılında Lübnan’ın Bekaa Vadisinde ermeni üyeler tarafından kurulduğu ilan edilmiştir. Örgütün kurucusu Harutyun Tokaşyan isimli bir ermenidir. Bu şahısın ailesi

1915 yılında Osmanlı topraklarından Lübnan'a iltica etmiştir. Lübnan'ın Bekaa Vadisi ayrıca PKK terör örgütünün askeri personel eğitim kampının olduğu yerdir. 1978 yılında ASALA terör örgütü PKK terör örgütüyle yayınladığı deklarasyon dahilinde Bekaa vadisinde birlikte askeri eğitim yapacaklarını ve Türkiye Cumhuriyetine karşı savaşacaklarını yayınladıkları deklarasyonda açıkça ortaya koymuşlardır. ASALA terör örgütünün açılımı "Armenian Secret For The Liberation Of Armenia" şeklindedir. Türkçe karşılığı ise "Ermenistan Gizli Ordusu" şeklindedir. Örgütün temel amacı "Taşnak sutyun" terör örgütünün kurmaya çalıştığı bağımsız hayali Ermenistan devletini kurmak ve 1915 yılında sözde yapılan ermeni soykırımını dünyaya kabul ettirmek ve Türklerden bunun karşılığını almak şeklinde olmuştur.

ASALA Terör örgütünün elebaşı Harutyun Tokaşyan kendine Agop Agopyan lakabını götürmüştü. ASALA ermeni terör örgütünün kuruluş aşamasında Agop Agopyana, Kewvork Acemyan ve James Karnusyan destek vermişlerdir.

ASALA Terör Örgütünün Yaptığı Terör Eylemleri:

20 Ocak 1973 yılında Türkiye Cumhuriyetinin Los Angeles Başkonsolosuna saldırı düzenlemiştir ve örgütün diğer bir uzantısı olan JCAG isimli örgüt bu saldırı yaptığını bildirmiştir. ASALA Terör örgütünün Avrupa'nın neredeyse tamamında 1970-1980'li yıllarda bir uzantısı mevcut olmuştur. ASALA Terör örgütü 1975-1995 yılına kadarki örgütün varoluş sürecinde örgüt toplam 22 farklı ülkede, 38 şehir dâhil olmak üzere 39 silahlı saldırı, 70 bombalı terör saldırısı olmak üzere 110 terörist eylem içinde bulunmuştur. Örgütün finansal olarak yardımı gerek Fransa, gerek Amerika Birleşik Devletleri, gerekse de Lübnan'da yaşayan ermeni zengin iş adamları tarafından kaynak elde etmekteydi. 21-28 Nisan 1980 yılında ASALA Terör örgütü ve PKK ikinci bir bildirgeni Sidon'da yayınlayarak Ermeni-Kürt Federe devleti üzerinde anlaşıklarını duyurmuşlar. Bu iki terör örgütü 28 Nisanı Kürt-Ermeni kardeşlik, birlik günü olarak kutlamışlar (Abdurahmanlı,2019).

1987 yılında ASALA terör örgütü içerisinde fikir ayrılıklarının ortaya çıkması sebebiyle Agop Agopyan kadrodan askıya alındığı bilinmekteydi. Türkiye Cumhuriyetinin Milli İstihbarat Teşkilatı gerekse de Emniyet güçleri ASALA terör örgütünün kurucusu Agop Agopyan ve örgüt üyelerinin yerlerini ve

planlarını deşifre etmeye çalışmaktaydı. Bu dönemde ASALA terör örgütünün lideri Agop Agopyan Yunanistan'a ailesiyle birlikte kaçarak ikamet etmekteydi.1988 yılını 28 Nisan tarihinde Yunanistan'da saklanan ASALA terör örgütünün lideri Yugoslavya'ya gitmek için evinden çıkarken bilinmeyen şahıslar tarafından kurşunlanmıştır. ASALA terör örgütü Agop Agopyanın ölümünün ardından mevcut Yunanistan hükümetine ölümle ilgili araştırmaların detaylı şekilde incelenmesini ve ölümle ilgili ASALA terör örgütüne bir bilgi verilmesini istemiştir. 1988 yılının 28 Nisan tarihinde öldürülen Agop Agopyanla ilgili diğer bir önemli açıklama 3 gün sonra 2 Mayıs tarihindeki açıklamada Agop Agopyan'ın örgütün yönetici kadrosundan çıkarıldığı ve ölümüyle ilgili araştırmaların devam ettiği söylenmiştir. Resmi kayıtlara göre ASALA terör örgütü 1995 yılında parçalanmıştır. Örgüt 1975-1995 yılına kadar Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan Ermeni halkının sözde haklarının çiğnediğini ve onların haklarının geri verilmesi için mücadele ettiklerini bildirseler de fakat yaptıkları terör eylemleriyle Türkiye Cumhuriyetinin diplomatlarını vahşicesine katlederek şehit etmişlerdir (Taş, 2014).

3.2 Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütleri: DAEŞ, Hizbullah, El Kaide, İBDA-C, El Nusra

Sağ fraksiyonlu terör örgütleri sağdı ideolojiler benimsemektedir. Sağcı ideolojiler dediğimiz bir halkın, bir azınlığın, bir dinin korunması gibi ideolojileri içerisinde barındırmaktadır. Sağcı ideolojiler Marksizm-Leninizm ve Anarşizmi de diğer taraftan savunmaktadır. Sağ fraksiyonlu terör örgütleri devletin yeniden oluşturulmasının tarafında ve her hangi bir azınlık ve dini motif üzerinden yapılan ideolojik terör eylemleridir. Bu sebepten dolayı aşırı din motifli sağ örgütler en tehlikeli örgütler olarak bilinmektedir. Bunu sebebi terör örgütü dini referans alarak insanları cennet vaadi ederek eylemler yapmaya teşvik ediyorlar. İlâvetende cihat kavramını insanların bilinçaltına yerleştiriyorlar. Bu sebepten baktığımız zaman bu tür dini motifli örgüt üyeleri insanların toplu olduğu yerlerde kamikaze şeklinde kendileri patlatarak cennet vaadi yolunda canlarını kurban veriyorlar (Baharçiçek, 2000).

Sağ ideolojili terör örgütleri; DAES, Hizbullah, El Kaide, İBDA-C, El Nusra örgütlerini gösterebiliriz. Türkiye Cumhuriyeti içerisinde sağ ideolojili terör örgütleri yukarıda da bahsettiğimiz gibi 1960'lı yıllarda başlamış 1980'li yıllarda darbe dönemine kadar devam etmiştir. Fakat Osmanlı devleti zamanında dini etnik isyan veya kalkışmalar sağ ideolojili grupların vasıtasıyla genelde olmuştur. Sağ ideolojili dini motifli terör örgütleri geçmişte: İslamî Büyük Doğu Akıncıları Cephesi, Hilafet Ordusu, Kudüs Ordusu, Vasat ve Hizbullah terör örgütü gibi örgütleri tarihte örnek gösterebiliriz. En büyük dini motifli örgütlerinden biri Hizbullah terör örgütüdür. Örgüt Hüseyin Velioglu ve Fidan Güngör önderliğinde 1980 yılında Diyarbakır ilinde kurulduğu bilinmektedir. Yukarıda bahsettiğimiz gibi PKK terör örgütü de Türkiye'nin Diyarbakır ilinde kurulduğundan bu iki terör örgütü arasında çatışmalara sebep olmuş, bazı operasyonlarda devlet Hizbullah'ı istihbarat edinmede kullandığı bilinmektedir (Acar, 2012).

3.2.1 Sağ fraksiyonlu terör Örgütü DAES

DAES terör örgütü günümüzde en tehlikeli dini motifli terör örgütlerinden biridir diye biliriz. Çünkü DAES terör örgütü dini kullanarak binlerce militan toplamayı kısa zamanda yapa bilen örgüttür. DAES terör örgütünün açılımı Irak İslam Şam Devleti anlamına gelmektedir. DAES, El-Kaide gibi terör örgütleri dini kullanmakta bir nevi büyük bir etkiye ve role sahip örgütlerdir diye biliriz adeta. DAES, El-Kaide gibi dini motifleri kullanarak ortaya çıkan terör örgütlerin gelişmesinde küreselleşmenin de büyük önem taşıdığını söyleye biliriz. Bu örgütlerin gelişmesinde 2000-2006 yılları arasında çeşitli chat platformları, 2006-2019 yılları arasında ise Facebook, Twitter, internet ağının gelişmesi, yüz yüze konuşmalar bu gibi soysal medyanın insanlar üzerinde etkili olması sonucu bu terör örgütleri dünyanın birçoğu ülkesinde militan toplaya bilmişlerdir.

Şekil 3.1: DAEŞ Terör Örgütü

Kaynak:(İndigo Dergisi <https://indigodergisi.com/2015/07/turkiyenin-isid-e-destek-iddialari/>, 2015)

DAEŞ terör örgütü genel itibariyle dini istismar ederek ayetleri kendilerine göre yorumlayarak siyasette kullanma çabasına girmiştir. Bu gibi dini istismar eden örgütlerin sonucu İslam dini Avrupalılar tarafından rencide edilmeye çalışılmaktadır. DAEŞ ve El-Kaide gibi dini motifli örgütler insanların dini düşünceleriyle bir nevi oynayarak önce onları kendileri bağlar sonra kendi isteklerini cihat kavramı, sözde İslam ideolojileri altında yapmaya çalışmaktadırlar. DAEŞ, El-Kaide, Hizbullah gibi dini motifli örgütler insanları bir nevi hipnotize ederek İslam ahlakında yoksun bırakmaya çalışmaktadırlar. Irak İslam Şam Devleti isimli örgüt olan DAEŞ terör örgütünün gerçek amaçları, ana hedefinin ne olduğu ve nasıl birden ortaya çıktığı hakkında somut resmi bir delil halen günümüzde yoktur. DAEŞ terör örgütü sözde ehli-sünnet yolunu bir harita olarak görmekte ve baktığımız zaman Müslüman âleminin Sünni çoğunluk olan ülkelerinde terör faaliyetleri ve eylemleri yaptığını görmekteyiz. DAEŞ gibi dini motifli terör örgütlerinin İran gibi Şii nüfusun olduğu ülkelerde bu örgütün terör faaliyetleri yapmadığı buna karşılık DAEŞ örgütü Irak, Suriye, Suudi Arabistan, Türkiye Cumhuriyeti gibi ülkelere büyük bir tehdit teşkil etmektedir.

DAEŞ terör örgütünün sözde genel amacı Müslüman devletlerinde İslam dininin dışlanmasını ve yok edilmesinin karşısını alma mücadelesi içerisinde İslam

lkelerine dini tekrar geri getirme kabullenmeyen ülkeleri ise mecburi olarak değiştirmektedir. .DAEŞ terör örgütünün mecburi yolla değiştirme dediği günümüzde gördüğümüz gibi ülkeler dhiline terör eylemleri yaparak hükümet sistemini yıpratmaktadır. DAEŞ terör rgt sözde Őiilerinde tekrar dine yaklaşmasını dinden uzaklaştığını ve kendilerinin Şii nüfusu olan ülkeleri ıslah ederek din yoluna getireceklerini söylemişlerdir. DAEŞ terör rgt gibi bu tür dini motifli örgütlerin ortaya çıkması Müslüman ülkelerin gelişmesini engellenmektedir ve hegemon devletlerin kontrolü altında bu örgütler bir nevi maşa olarak kullanılmaktadır. Bu tür terör örgütlerin orta doğuda faaliyeti İslam dininin dünyada rencide edilmesine ortam yaratmaktadır. Avrupa ve Batı lkelerinin gözünde İslamofobi artmasının sebeplerinden biride dini motifli terör örgütlerinin İslam dini altında dünyaya terör korkusu yaymaktadır. DAEŞ terör örgütünde militanların uyruklarına baktığımız zaman militanlarının Avrupa'nın farklı devletlerinin uyruklarında olduğu görülmektedir. Buda DAEŞ terör örgütünün aslında İslam dinini suiistimal ederek kendi politikasını yürüttüğü görülmektedir.

DAEŞ terör rgt Türkiye gibi İslam ülkelerinden de örgüte militan topladığı bilinmektedir. DAEŞ terör rgt dhiline ‘‘yabancı savaşçı’’ anlayışı Orta Doğu lkelerinin dışından gelen ve örgüte ye olan eylemcilere verilen addır. ‘‘Yabancı savaşçı’’ anlayışı ilk defa Birleşmiş Milletlerin terör ve terör örgütleriyle mücadele sorunları içerisinde 2014 yılında ele alınmıştır. BM-in yaptığı bu konferansta ‘‘yabancı savaşçı’’ sorunu 2178 sayılı kurul kararıyla ‘‘yabancı terörist savaşçısı’’ Şeklinde adlandırılmıştır. BM'nin 2178 sayılı kurul kararıyla kabul edilen ‘‘yabancı terörist savaşçısı’’adlandırılmasının sebebi terör örgütlerine ikinci veya üçüncü devletlerden yabancı uyruklu militanlar adlandırmak maksadı taşımaktadır(Terör alıştayı Raporu, 2017). Ayrıca bunu belirtmek isterim ki, BMGK belirlediği ortak net bir terör kavramı mevcut değildir. Bunun sebebi ise bir ülkede terör örgüt olarak görülen terör rgt ikinci veya üçüncü devlette özgürlük savaşçısı olarak görülmektedir. Buna en basit rnek PKK, YPG gibi terör örgütlerine ABD, Almanya, Fransa gibi devletlerin lojistik destek vermesi veya Belçika gibi ülkelerde PKK terör örgütünün ofislerinin hala faaliyette bulunmasını gösterebiliriz.

DAEŞ terör örgütü Google ve Yandex gibi arama motorlarının hard disklerini kullanarak ücretsiz olarak kendi propagandasını yaymış bir terör örgütüdür. Örgüt ilaveten de infaz videolarını ücretsiz olarak yayımlayarak insanlar üzerinde psikolojik etki yaratarak dünyaya korku ve şiddet yaymaktadır. Örgüt Suriye'nin Halep kentinde yaptığı katliamları ve infazları videoya alarak veya canlı yayım yaparak Youtube veya diğer sosyal medya platformlarıyla korkuyu yaymaya devam etmektedir. Örgüt genelde sosyal medya platformlarını çok sık kullanmaya yönelmiş bir örgüt olduğu için dünyanın her kısmından militan toplamakta kolaylık elde etmektedir. İlavetende örgüt sosyal medyayı kullanarak Avrupa'da yaşayan göçmenlere kendi terör eylemlerini örneğin bombalı saldırı, silahlı saldırıyı yaptırmaktadır (Sabah, 2014). DAEŞ terör örgütü dünyaya verdiği sözde Müslümanlık ve hilafet çatısı altında tüm Müslümanların ve Müslümanlığı kabul edenlerin ikamet edeceği bir ülke kuracaklarını vaat etmişlerdir. İlavetende DAEŞ terör örgütü dünyaya dini hedefleri ve siyasi hedefleri açısından yıpranmaz ve yıkılmaz olduğunu belirtmektedir. Bu terör örgütü internet sunucuları vasıtasıyla 2 adet dergi yayınlamaya devam etmektedir. Bunlar:

- “Al Hayat” Medya kuruluşu tarafından hazırlanan İngilizce dilinde olan “Dabiq” dergisi.
- Dil olarak Türkçe yayınlanan “Konstantiniyye” isimli dergi.

Dikkat edersek iki dergide 2 farklı dilde yayınlanmaktadır. Görüldüğü gibi İngilizce ve Türkçe dünyada etkisi olan dillerdendir. İngilizce Avrupa'da, Batıda kullanılmaktadır. Türkçenin kullanımı ise Türk Cumhuriyetleri içerisinde geniş olduğu örgüt tarafından bilinmektedir. Örgütün her 2 dilden yayımlamasının maksadı bu dillerin etki alanı olan ülkelere militan toplamaktır(Kartal, 2014).DAEŞ terör örgütü Suriye ve Irakta 2014 yılından sonra bölgedeki en güçlü terör estiren örgütlerden biri konumuna geldi kısa zaman içerisinde. Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyonları neticesinde DAEŞ terör örgütü kısa zaman içerisinde Suriye'nin kuzeyi ve Irak'ın bazı bölgelerinden geri çekilmek zorunda kalmıştır. 2019 yılında DAEŞ terör örgütü bu bölgelerde 2014 yılında kazandığı askeri gücünü artık kaybetmeye başladı. Ek olarak TSK'nın DAEŞ'e operasyonları dışında Irak ve Suriye ordularının son birkaç ayda kaybedilen arazileri ve mevkileri geri almayı başarmıştır.

DAEŞ Terör Örgütünün Lideri Ebu Bekir El-Bağdadi:

DAEŞ terör örgütünün lideri olarak bilinen Ebu Bekir el-Bağdadi 2014 yılında kendini örgütün lideri ve halife olarak ilan etmiş ve DAEŞ'in bu propagandası sosyal medya vasıtasıyla duyurulmuştur. Zaten 2014 yılından sonra DAEŞ terör örgütü terör saldırılarının şiddetini birazda artırmış ve tarihi ve mimari eserleri yok etmesiyle gündeme gelmiştir. Asıl adı İbrahim Avad İbrahim el-Bedri Bağdadidir. Irak'ın Samarra şehrinde 1971 yılında doğmuştur. Yoksul bir ailede büyümüştür. Lisans eğitimini Bağdat Üniversitesinde ilahiyat üzerine yapmıştır. 1996 yılında İslami Çalışmalar bölümünden mezun olmuştur. Mezun olduktan kısa zaman sonra yüksek lisans eğitimi almış ve ardından doktora eğitimine başlayarak tamamlamıştır. DAEŞ terör örgütünün lideri Ebu Bekir el-Bağdadi eğitim aldığı dönemlerde katı bir İslamcı olduğu bilinmektedir. 2014 yılından kendini halife olarak ilan eden DAEŞ terör örgütünün lideri Ebu Bekir el-Bağdadi çoğu kez öldürüldü haberleri çıksa da haberlerin asılsız olduğu kısa zaman içinde ortaya çıkmıştır. 2019 yılının 27 Ekim tarihinde ABD Başkanı Donald Trump tarafından DAEŞ terör örgütünün lideri Ebu Bekir el-Bağdadinin öldürüldüğü açıklamasını yaptı. 29 Ekim 2019 tarihinde Donald Trump'ın ve ekibinin bu operasyonu izlediği görüntüleri yayımlanmıştır (Koyuncu, 2019).

3.2.2 Sağ fraksiyonlu terör örgütü Hizbullah

Hizbullah Terör Örgütü 1982 yılında Lübnan'da kurulmuştur. Lübnan'da yaşayan nüfusun neredeyse tamamı Şii nüfustan oluşmaktadır. Lübnan'da kurulan Hizbullah Terör Örgütünün militanlarını Şii nüfusu oluşturmaktadır. Hizbullah Terör Örgütünün kurucu lideri olarak Abbas el Musavi adlı şahıs bilinmektedir. Hizbullah Terör Örgütünün İran İslam Cumhuriyetiyle de ilişkileri olduğu bilinmektedir. Hizbullah Terör Örgütü ile İran devletinin mezhep yakınlığı işbirliğine olanak sağlamıştır. İran İslam Cumhuriyeti dini ideolojileri yaymak için Lübnan devletini kullanmaktadır fakat Lübnan'da yaşayan ve çoğunluğu oluşturan Şii nüfusu desteklemekmiş farklı bir Şii hareket olan Emel grubuna oy vermiştir ve bununla da Hizbullah Terör Örgütü siyasi arenada kopmuştur. Hizbullah Terör Örgütü 1982 yılında İsrail'in Lübnan topraklarını istilasını sonucu kurulmuş ve örgütün ana amacı İsrail devletinin

Lübnan'dan çıkmaktır. Hizbullah Terör Örgütü 1982-1985 yıllarında ABD askeri üslerine saldırı düzenlemiştir. Örgütün en büyük saldırısı 1983 yılında Beyrut'ta gerçekleşmiştir. Bu saldırı sonucu 241 ABD askeri görevli ve 56 Fransız askeri hayatını kaybetmiştir (Tozlu, 2016).

1990 yılında Lübnan iç savaşını sonlandıran Taif anlaşması yapılsa da bu anlaşma sonrası ülkede çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır. Taif anlaşması gereğince ülkedeki örgütler silah bırakmalı ve örgütler sadece siyasi faaliyet yapma imkânı sağlanmıştır. Bu anlaşmanın bir kısmında özellikle dikkat çeken bir nokta vardır. İsrail devletine karşı Lübnan toprakları uğrunda silahlı mücadele veren Hizbullah Terör Örgütünün silah bırakmaması gerektiği belirtilmiştir. Bu sebepten dolayı örgüt günümüze kadar halen bir terör örgütü olarak etki alanını sürdürmektedir. Hizbullah Terör Örgütünün yöneticisi olan Abbas El Musavi 1992 yılında İsrail ordusunun havadan düzenlediği operasyon sonucu ölmüştür. Hizbullah Terör Örgütünün Lübnan'da parlamentoda bir siyasi kanadı mevcuttur ve İran ve Suriye'nin desteklenmektedir(BBC Türk, 2004).

2008 yılında Lübnan'da yapılan seçimlerde kriz yaşanmıştır. Bu seçim krizi büyümüş ve Hizbullah Terör Örgütü dönemin Lübnan başbakanı olan Saadeddin Refik Hariri'ni yaptığı patlamalar ve protestolar sonucu istifasını vermeye zorlamıştır. Başbakan Saadeddin Refik Hariri'nin düşürülmesinden sonra örgüt sonraki temel iki hedefini duyurmuştur. Bunlar:

- ABD, Fransa gibi hegomon devletlerin varlığı Lübnan topraklarında sonlandırılmalıdır
- Lübnan halkı kendi kaderini kendisi belirleyerek ülkeye başbakan seçmeli ve İslam şeriatına uygun Lübnan İslam Cumhuriyeti kurulmalıdır

Hizbullah Terör Örgütü 1980-2000 yılları arasında terör eylemlerini sürdürmüştür. Hizbullah Terör Örgütünün siyasi kanadı 1992 yılında Lübnan'da yapılan seçimlere katılım sağlamıştır. Örgütün bu adımı parlamentoda da siyasi olarak etki etmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Örgütün ana hedeflerinde olan İsrail'in Lübnan'dan çekilmesini sağlamak olmuş ve 2000 yılında İsrail Lübnan topraklarından geri çekilmiştir. Fakat o devirlerde Lübnan'da etkisini sürdüren diğer bir ordu ise Suriye Ordusu olmuştur.14 Şubat 2005 yılında

dönemin Lübnan Başbakanı Refik el-Hariri bomba yüklü araçla suikasta maruz kalarak hayatını kaybetti. BMGK bu olayı bir terör olayı gibi kabul ederek bu suikastla ilgili birkaç karar almıştır. BMGK-un aldığı kararlar şu şekildedir:

- Lübnan eski başbakanı Refik Hariri'nin suikast sonucu öldürülmesi sonucunda 2007 yılında BMGK kararıyla Uluslararası Özel Lübnan Mahkeme Kurulu bu suikast olayını araştırması için kurulmuştur.
- 2009 yılının 1 Mart tarihinde Özel Lübnan Mahkeme Kurulu bu olayları araştırmaya başladı.
- 2017 yılının 23 Aralık tarihinde BMGK mahkemeni 3 yıllık süreyle görevini uzatmıştır.
- 2018 yılında suikast davasının son duruşması yapılsa da halen sonuç kamuoyuna açıklanmamıştır.

2005 yılında Lübnan eski başbakanı Refik Hariri'ye yapılan suikast sonucu halk meydanlara inmiştir ve bununla da "Sedir Devrimi" isimli hareket başlamıştır. Suriye ordusu bu hareketin sonucunda Lübnan'dan çekilmek mecburiyetinde kalmıştır. Hizbullah Terör Örgütü 2006 yılının Haziran ve Temmuz aylarında Güney Lübnan'ın güney bölgesinde İsrail arazilerine geçerek saldırılar gerçekleştirmiştir (Geldi,2019). İlaveten de Hizbullah Terör Örgütü İsrail askerlerinin öldürmüş ve rehin almış ve rehin İsrail askerlerinin bırakılmasının tek şartının İsrail elinde olan Filistinli rehinelere serbest bırakılması olmuştur. ABD'nin desteğini alan İsrail yapılan bu saldırıları savaş sebebi olarak kabul etmiş Lübnan arazilerine saldırı gerçekleştirmiştir. 14 Ağustos 2006 yılında BM arabuluculuğuyla İsrail ve Lübnan arasında ateşkes anlaşması yapılmıştır. Hizbullah Terör Örgütü konusunda İsrail ve Lübnan arasında tekrar 2007-2008 yılında kısa süreli gerilim yaşanmıştır. İsrail Hizbullah Terör Örgütüne Taif anlaşmasıyla Lübnan'da destek verildiğinin açıkça belirmektedir.

1990 yılından 2006 yılına kadar Hizbullah Terör Örgütü silahlı çatışmalarının ve suikastlarını artırmış ve lojistik anlamda gelişmesinin sebebi Taif anlaşması olduğu açıkça görünmektedir. Lübnan tarafından Hizbullah Terör Örgütüne verilen bu destek İsrail'in baskısıyla AB ve ABD tarafından Lübnan'a ambargoların uygulanmasıyla sonuçlandırmıştır. 2012-2013 yıllarında Hizbullah Terör Örgütünün Suriye'de militanlarıyla savaştığı bilinmektedir (International

Crisis Group, 2014). Hizbullah Terör Örgütü PKK, DAESH, Taliban, El-Kaide gibi dağlarda gerillalar şeklinde savaşıyan bir terör örgütü değildir. Hizbullah Terör Örgütü Orta Doğu'da uzun süren ve açık halde bir mücadele vermiş terör örgütü olarak bilinmektedir. Örgütün ilaveten de örgüte mahsus televizyon kanalı, haftalık yayımlanan gazetesi, sivil toplum kuruluşları, sosyal yardım kuruluşları, kendi bayrağı, örgüt marşı ve büyük miktarda lojistik silahları mevcuttur (Köse, 2007, s. 80-86). Hizbullah Terör Örgütü Orta Doğu'da halk tarafından terör örgütü gibi görülmesi de, ABD ve AB ülkeleri örgütü terör örgütü olarak terör örgütü listesine almıştır. Fakat ABD baskısı sonucu 2016 yılının 2 Mart tarihinde Arap Birliği'nin Arap dışişleri bakanları seviyesinde Mısır'ın başkenti Kahire'de yapılan konferansta toplanmıştır. Yapılan bu konferans sonucu Hizbullah'ı terör örgütü olarak kabul edilmiştir. "Arap Birliğinin İçişleri Bakanları Kurulu Hizbullah Terör Örgütüyle ilgili şu açıklamayı kullanmıştır (NTV Haber, 2016):

Hizbullah bir terör örgütüdür ve birçok Arap ülkelerinde yaptığı silahlı eylemler ve protestolarla toplumsal barışı, huzuru ve güvenliği sarsmaktadır. Arap Birliği olarak Hizbullah Terör Örgütünü faaliyetlerinden dolayı kınamaktayız.

2019 yılının Temmuz ayında Arjantin devleti Hizbullah Terör Örgütünü terör örgütleri listesine aldığı açıklamasını vermiştir. Arjantin Dışişleri Bakanı olan Jorge Faurie "2. Terörle Mücadele ve Güvenlik Konferansında alınan kararlar ilgili şu kelimeleri söylemiştir(Canik, 2019):

Hizbullah Terör Örgütü barış ve huzur için birer tehdit oluşturmaktadır ve sebepten dolayı Terörizm ve Finansmanıyla Bağlantılı Kişi ve Kurumlar Listesi'ne alınmıştır.

Hizbullah Terör Örgütü günümüzde halen barış ve huzuru bozmakta devam eden ve günümüzün teknolojilerini, sosyal medyayı çok iyi bir şekilde kullanan örgüttür diye biliriz. İlaveten de sosyal medya ve teknolojik gelişmeler sonucunda günümüzde birçok terör örgütü ilerleme kaydetmiş ve kendi ideolojilerini yaymalarına büyük olanak sağlamaktadır. Hizbullah Terör Örgütü İsrail devletine karşı direnen ve savaş açan bir nevi tek terör örgütüdür.

3.2.3 Sağ fraksiyonlu terör örgütü el kaide

Sağ fraksiyonlu Terör örgütü olan El Kaide 1988 yılında bir hareket olarak kurulmuş fakat örgüt Usame Bin Muhammed Bin Avad Bin Ladin önderliğinde 1989 yılında El-Kaide isimli bir kampta kurulmuştur. Örgüt ismini El-Kaide isimli bir kamptan almaktadır. Örgütün ortaya çıkış sürecine baktığımız zaman 1979-1989 yılları arasında Afganistan'la şimdiki Rusya Federasyonu, eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasındaki savaş dönemine denk gelmektedir. Günümüzde El-Kaide Terör Örgütü BM ve uluslararası kuruluşlar tarafından terör örgütü listesine alınmıştır. El-Kaide Terör Örgütü ilk kurulduğu yıllarda Arap birliklerini bir araya getirerek onlara liderlik yapmıştır. Arapçadan alınan El-Kaide sözcüğü kaf-ayın-dal kökünden gelmektedir ve Ka'id kamp, mekân, merkez veya ev anlamında kullanılmaktadır. 1979-1989 yılında SSCB'nin Afganistan'daki müdahaleleri ve operasyonları sırasında 1984 yılında Abdullah Azzam ile Usame bin Ladin tarafından Mekteb el-Hidemat harekâtı kuruldu fakat 1988 yılında örgüt El-Kaide Terör Örgütü ile birleşerek Afganistan SCBB savaşı sonrası cihat için savaşmışlardır. Resmi kaynaklarda 1989 yılının 20 Ağustos tarihinde El-Kaide Terör Örgütünün kurulduğu belirtilmiştir (Taş,2014).1988 yılında El-Kaide içerisinde fikir anlaşmazlıkları ortaya çıkması sonucu örgütün kurucularından olan Abdullah Azam öldürülmüştür. Örgüt içindeki bu anlaşmazlıkların Abdullah Azam ve Eymen el-Zevahiri arasında olduğu bilinmektedir. Örgüt liderlerinden Usame Bin Ladin 1989 yılında Suudi Arabistan'a gitmiş ve orada sığınmıştır çünkü kendisinin Abdullah Azam'a suikastla ilgili konuşmaları ve eylem planları bilinmeyen şahıslar tarafından orta çıkarılması olmuştur. Irak'ın eski başkanı Saddam Hüseyin 1991 yılında Körfez savaşını başlattığı Usame Bin Ladin ABD'ye savaş ilan ederek herkesi cihada çağırdı. Suudi Arabistan 1991 yılında Usame Bin Ladin'in pasaportunu elinden almış bu olayın sonucu El-Kaide lideri Sudan'a kaçmıştır.

El-Kaide Terör Örgütü'nün Kurulduğu Gerçekleştirdiği Eylemler:

El-Kaide Terör Örgütü tarafından 1992 yılında Yemenin Aden şehrinde ikamet eden ABD askerlerine yönelik saldırı gerçekleştirmiştir. Saldırı sonucu 5 ABD askeri yaralanmış 3 asker ise hayatını kaybetmiştir. 1993 yılında örgüt 3 ABD askeri helikopterinin Somali'de vurmuştur. ABD ve Avrupa devletlerinin

baskısı sonucu Sudan Başkanı olan Ömer Elbeşir'i Usame Bin Ladinini Sudan'dan çıkmasını istemiştir.1998 yılına gelindiğinde örgüt lideri Usame Bin Ladin Afganistan' geri dönmek zorunda kalmış ve eski arkadaşı olan El Zevahiri ile bir hareket etme kararı alınmıştır. Tanzania'nın başkenti olan Darüsselam ve Kenya'nın başkenti olan Nairobi'de 7 Ağustos 1998 yılında El-Kaide Terör Örgütü tarafından ABD konsolosluklarına bombalı saldırı düzenlenmiştir. ABD yönetiminin cevabı ise El-Kaide Terör Örgütü'nün Afganistan, Pakistan, Sudanda yerleşen askeri eğitim kaplarına hava operasyonları düzenlemiştir. El-Kaide Terör Örgütü tarafından yapılan en büyük terör saldırısı 11 Eylül 2001 yılında gerçekleşmiştir. Nitekim bu saldırı sonrasında ABD'nin baskısıyla Terörle Mücadele Politikaları konferansı acil toplanmış ve konferans çerçevesinde terörle mücadele yolları belirlenerek yol haritası çıkarılmıştır. Birçok akademisyenler tarafından 11 Eylül saldırısı yeni bir düzen olan küreselleşmenin ve günümüze kadar süren terörist eylemlerin başlangıcı olarak görülmektedir. El-Kaide Terör Örgütü tarafından gerçekleştirilen iki kule saldırıları sonucu FBI'nın verdiği resmi açıklamalara göre 3000 insan hayatını kaybetmiştir. İlaveten de aynı gün örgüt tarafından kaçırılan uçaklardan biri ABD'nin üst düzey savunma kurumu olan Pentagon'a saldırı ABD savunmasında açıkların olduğu tezini ortaya koymuştur. ABD eski başkanı George Bush tarafından 1 Ekimde 9/11 raporu çıkarılarak ABD'nin terörle mücadele politikası belirlenmiştir. NATO 12 Eylül tarihinde ABD'yi uyarmıştır. NATO tarihinde ilk defa bir ülkeyi uyararak 5. Maddeye uymaya davet etmiştir. ABD yönetimi senatodan savaş kararını acil bir şekilde geçirerek onayladı. 2001 yılının 7 Ekim tarihinde ABD yönetimi Afganistan'a karşı savaşacakları ilan etti. İlaveten de belirtmek istediğim bir husus vardır ki, ABD Afganistan'a karşı savaş açsa bile El-Kaide Terör Örgütü lideri Usame Bin Ladin Afganistan sınırları içerisinde değil Pakistan'da ikamet etmekteydi. El-Kaide Terör Örgütü 2003 yılının 15 Kasım ve 20 Kasım tarihinde İstanbul'da bombalı eylemler gerçekleştirdi. 15 Kasım düzenlenen bombalı saldırı sonucu 28 insan hayatını kaybetmiştir. 20 Kasım 2003 yılında düzenlenen saldırıda ise 59 sivil hayatını kaybetmiştir.

2004 yılının 11 Mart tarihinde El-Kaide Terör Örgütü tarafından İspanya'nın başkenti Madrid'in güneyinde yerleşen 3 farklı tren istasyonunda yapılan

saldırıları sonucu 186 sivil hayatını kaybetmiştir (Abdurahmanlı, 2019). 2005 yılında Ürdün’de yerleşen otellere yapılan saldırılar sonucu 57 sivil insan hayatını kaybetmiştir 110’un üzerinde insan yaralanmıştır. 2005 yılının 7 Temmuz tarihinde El-Kaide Terör Örgütü tarafından İngiltere’nin başkenti Londra’da metro hattında üç bombalı saldırı ve bir çift katlı otobüs patlatılmıştır. Bu saldırı sonucu 54 sivil hayatını kaybetmiş 700’ün üzerinde insan ağır yaralanmıştır. El-Kaide Terör Örgütü tarafından Londra’da yapılan saldırıda hayatını kaybeden şahıslardan biri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır. El-Kaide Terör Örgütü tarafından yapılan diğer bir eylem ise 2008 yılının 20 Eylülünde Pakistan’ın başkenti olan İslamabat şehrindeki Mariot Otel’inin karşısında yapılmıştır. Bu saldırıda El-Kaide Terör Örgütü 1000 kg civarında bomba yüklü kamyon kamikaze olarak kullanmıştır. Saldırı sonucunda altmış’ın üzerinde insan hayatını kaybetmiştir.

El-Kaide’nin Lideri Usame Bin Ladin

Gerçek ismi Usame bin Muhammed bin Avad bin La din’dir. Uluslararası örgütler ve kuruluşlar tarafından sağ fraksiyonlu terör örgütü olarak bilinen El-Kaide Terör Örgütünü kurmuştur. Kendi verdiği röportajda 1957 yılının 10 Mart tarihinde Riyad şehrinde doğduğunu belirtmiştir. Usame Bin Ladinin babası Yemen doğumludur ve Suudi Arabistan’ın Cidde şehrinde bir “Saudi Binladin Group” ismi altında inşaat şirketi mevcuttur. Usame Bin Ladin ilenin 18. çocuğu olmuştur ve 1967 yılında Usame Bin Ladin 10 yaşındayken babasını kaybetmiştir. Usame Bin Ladin yaptığı terör eylemlerinden dolayı 1994 yılında kendisi ve yakın akrabaları sadece vatandaşlıktan ret edilmiştir. Resmi kaynaklarda El Kaide terör örgütünün lideri Usame Bin Ladin’in ailesinden sağ kalanlar halen Suudi Arabistan vatandaşlığına sahiptirler. Usame Bin Ladini dünyada bir numaralı terörist ve terör örgütü elebaşı yapan olay ise 11 Eylül olayları olarak tarihe geçen ikiz kule saldırıları olmuştur.

El-Kaide Terör örgütünün kuruluşu ve yapılanma şekli:

Usame Bin Ladin 1988 yılının 11 Ağustos tarihinde Abdullah Azzamın daveti üzerine Kuzey Pakistan’ın Peşaver şehrinde MohammedLoayBayazid, Seyyid İmam el-Şerif, Memduh Mahmud Salim, Ebu Ubeyde el-Benşiri, Vael Hamza AbdulfettahCulayda ve Usame Bin Ladindavete katılmış ve bu özel toplantıda İslam dünyasını cihada seslemek, çağırmak maksadıyla El-Kaide harekâtı silahlı

direnif kurulmuş fakat 20 Ağustos'ta resmi olarak örgüt gibi faaliyetlerine başlamıştır. Örgütün kurulduğu yıl olan 1988 yılı SSCB'nin dağılma sürecinin başladığı yıllara denk gelmektedir. Örgütün ilk kurulduğu yıllar amacını şu şekilde belirtmiştir(CNN Türk, 2019):

“Allah'ın ismini yüceltmek ve Allah'ın dinini muzaffer kılmaktır.”

El-Kaide terör örgütü aslında İslami bir harekât olarak kurulsada kısa süre içinde terör faaliyetleri ile İslam dinin savunmadığı görülmüştür. El-Kaide terör örgütü lideri Usame Bin Ladin1989 yılında Afganistan Arap çatışmasında Araplara lojistik silah desteğini sağladığı da bilinmektedir. Örgütten kısa süreli fikir ayrılığı sonrası ayrılan Usame Bin Ladin 1989 yılında Suudi Arabistan'a taşınarak orada yaşamış ve kendi inşaat şirketlerini yönetmiştir.

İkiz Kule ve Pentagon saldırısı:

11 Eylül 2001 tarihinde El-Kaide terör örgütünün militanları tarafından kaçırılan dört uçaktan ikisi ikiz kuleler adıyla bilinen Dünya Ticaret merkezine, bir tanesi Pentagon binasına, dördüncüsü ise yolcuların teröristleri etkisiz hale getirmesi sonrası Pensilvanya'da boş bir araziye düşmüştür. Bu terör saldırısı sonucunda 3000 insan hayatını kaybettiği bilinmektedir (Abdurahmanlı, 2019). 2001 yılının 16 Eylül tarihinde Usame Bin Ladin bu saldırıların arkasında kendisinin olmadığını belirtti fakat 2004 yılının 29 Ekim tarihindeki video kaydında bu saldırıları E-Kaide terör örgütünün vasıtasıyla yaptığını ve saldırıya katılan militanları kendisi tarafından eğitildiğini ve bununla da İslam dünyasını cihada çağırdığını ilan etmiştir. Dönemin ABD başkanı George Bush'un talimatıyla ordu kısa süre içinde savaş vaziyetine getirildi ve 2001 yılının 7 Ekim tarihinde Büyük Britanya Kuvvetleriyle birlikte Afganistan'a karşı ilk kurşun atılarak savaş başladı. ABD başkanı George Bush ilk açıklamasında savaşı istemediklerinin fakat kendi haklarını korumak için ve dünyaya terörizmden temizlemek için Afganistan'daki Taliban ve El-Kaideyle savaşacaklarını belirtmiştir.

Usame Bin Ladin'in aranması:

Usame Bin Ladin 11 Eylül saldırıları sonucunda en tehlikeli ve "En Çok Aranılan On Terörist" listesi olan Most Wanted Terrorists listesinde yer almıştır. Usame Bin Ladin'inin başına 25milyon dolar ödül koyulmuştur. Örgüt liderinin konumuyla ilgili bilgi veren herhangi birine bahsedilen ödül verilmesi uzun zaman basının gündeminde kalmıştır. İlaveten de ABD hava yolu pilotları derneği Usame Bin Ladin ile ilgili gerçek bilgi veren şahsa iki milyon dolar civarında bir parayla ödüllendireceklerini açıklamıştır.

- 2001 yılının Aralık ayında Usame Bin Ladin Nangarhar vilayetinde sakladığı yeri belirlenmiş fakat kurtulmayı başarmıştır.
- 2007 yılının 13 Temmuz tarihinde Usame Bin Ladinin başına koyulan ödül BD senatosunun kararıyla elli milyon dolar yapılmıştır.
- 2 Mayıs 2011 tarihinde Pakistanın Abbottabad isimli bir şehrinde ki evde saklanan Usame Bin Ladin CIA'nın yaptığı bir operasyon sonucu

öldürülmüş ve cesedi Umman Denizine atıldığı bilinmektedir (CNN Türk, 2019).

El Kaide'nin kurucusu Usame Bin Ladin'in ölümü sonucunda örgütün terör eylemlerinin şiddeti yaptıkları saldırıların azaldığı bunun sonucunda Orta Doğuda yeni terör örgütlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Örgüt Usame Bin Ladin'in hayatta olduğu devlerde İslami cihat olarak bilinen en acımasız, tehlikeli ve militan ağı dünyanın neredeyse her yerinde olan terör örgütü olarak bilinmekteydi. Usame Bin Ladin'in ölümü sonucu yurt dışındaki örgüt üyelerinin çoğu örgütle irtibatını kesmiş ve önemli derecede yurt dışındaki maddi kaynaklarını kaybetmiştir.

El-Kaide Terör Örgütü Usame Bin Ladin'in öldürülmesinden sonra adeta sessiz bir yapılanma şeklinde hareket etmiş ve Orta Doğuda etkisini sürdürmek için yerel aşiretler ve mezheplerle iletişimi sürdürmüştür. Örgüt bu stratejisi sayesinde örgüt halen günümüzde de faaliyetlerini sürdürmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinin ulusal istihbarat teşkilatı olan NSA'nın verdiği raporda El-Kaide terör örgütü 2011 sonrasında günümüze kadar izlediği strateji ve politikaları sonucunda halen uluslararası düzene büyük bir tehdit oluşturmaktadır. BM milletlerinin 2018 raporunda örgütün eski gücünü daha da ilerlettiği ve dünya düzenine tehdit oluşturacak düzeyde olduğu belirtilmektedir. İngiliz istihbaratçısı ve MI6 istihbarat teşkilatının 4 yıl süreli şefi olan Alex Young BBC'ye verdiği bir demeçte şu kelimeleri kullanmıştır(Ali, 2019):

- El Kaide'nin terör örgütü günümüzde halen tehdit oluşturmaktadır ve her an yeniden ortaya çıka bilir yeni bir örgüt yapılanması oluşturmaktadır.

El Kaide'nin terör örgütünün şubeler ağı

El Kaide'nin terör örgütü Afrika, Ortadoğu ve Güney Asya'da bir şubeler ağını 2011 yılından sonra geliştirmiştir. Yeni şubeler ağı çoğu dini mezhepler büyükleri ve aşiret sahipleri olduğu bilinmektedir. El Kaide'nin terör örgütü yeni anlaşmalar yaparak diğer terör örgütleriyle de ittifak kurduğu belirlenmiştir. Örgüt tarafından 2013 yılında örgüt lideri nezdinde olan Ayman el-Zawahri" Cihat için Genel Kurallar" ismi altında bir rapor yayımlamıştır. Bu belgede (Counterextremism, 2019):

- El Kaide'nin terör örgütü bünyesinde ciddi değişiklikler ve reformlar yapıldığı bilinmektedir. Belge içeriğinde esasen örgüt üyelerinin yapacakları eylemleri dikkatle yapması gerektiğini ve örgüte karşı her hangi bir isyana sebebiyet oluşturmaktan yapılması gerektiği vurgulanmıştır.
- El-Kaide militanlarının Müslüman mezheplere saldırmamalı ve kendilere sadece saldırı yapıldığı takdirde karşılık vermelerini ve bu karşılığında sınırlı olmasının önemli olduğunu belirtmiştir.
- İlavetende Müslüman sınırları içerisinde hayatını sürdüren Hıristiyanlar, Hindular her hangi bir karşıt eylem veya protesto yapmadığı sürece dokunulmamalı ve topraklarımızdaki kadınların, yaşlıları ve çocukların yaşamlarına saygı ve hürmet göstermelidir. Kadınlar ve Çocuklar zorla örgüte üye edilmemelidir.
- Çocukların, kadınların çok olduğu pazarlar ve Müslümanların dini mekânı olan camiler eylem yeri olarak belirlenmemelidir.
- Cihadı sürdürme bilmememiz için Afganistan, Irak, Suriye, Yemen ve Somali gibi Müslüman ülkelerde çatışmalar ve patlamalar kaçınılmazdır.
- 2011 yılından sonra El-Kaide terör örgütüne lider olarak seçilen lideri Ayman el-Zawahri 2013 yılında yapılan reform raporunda şu kelimeleri kullanmaktadır (MacDonald, 2013):

"Mücadelemiz uzundur ve cihat güvenli ellere ihtiyaç duyuyor,"

Diğer bir gizli nokta ise 2011 yılında El-Kaide Terör Örgütü lideri Usame Bin Ladin'in öldürülmesinden sonra örgüte liderliğe gelen Ayman el-Zawahri 2001 yılında CİA tarafından yapılan bir operasyonda öldürüldüğü bildirilse de 2011 yılında çeşitli video, resim ve ses kayıtlarıyla Ayman el-Zawahri'nin halen günümüzde de yaşadığı belirtilmiştir. Dr. Elisabeth Kendall'a göre El-Kaide Terör Örgütü: Afganistan, Suriye, Somali, Irak gibi ülkelerde rüşvet, İşsizlik, yolsuzluk ve eğitimin kısıtlanması gibi sosyal problemleri göz önünde

bulundurarak örgütü bir nevi bunlarla mücadele eder bir örgüt konumuna taşımaktadır. ACLED 2018 verilerine göre El-Kaide Terör Örgütü bir yıl içerisinde bombalı ve silahlı eylem olmak üzere toplam 316 terör eylemi yapmıştır. 2018 yılına kadar El-Kaide terör örgütünün lideri olarak bilinen Hamza Bin Laden'in Usame Bin Laden'in oğludur. Örgüt tarafından yayımlanan video kayıtlarda babasının intikamının alınacağını ve cihadı sürdüreceklerini belirtmiştir. El Kaide terör örgütünün lideri Eymen el Zevahiri 2015 yılında yayımladığı bir video görüntüde Hamza Bin Laden'i tanıtmış ve âdete örgütün bir aslanıdır diye hitap etmiştir. Hamza Bin Laden'in 30 yaşındadır ve ABD tarafından başına ödül koyulmuştur(Ali, 2019).

El-Kaide terör örgütünün ağları

- 1990-2000 yılları arasında El Kaide terör örgütü Cezayirli terör örgütünün El Kaide ile birleşmesi sonucunda örgüt Batı Afrika bölgesine kadar ilerleyerek örgüt ağını geliştirmiştir.
- Arap Körfez'in de faaliyet göster El-Kaide ağı ise 2009 yılında Yemen ve Suudi Arabistan'da yerleşen 2 adet terör örgütünün birleşmesi sonucunda kurulmuştur
- Örgüt Asya kıtasında 2014 yılında Afganistan ve Pakistan dışında Hindistan, Myanmar ve Bangladeş'te şubeleri açarak Asya kıtasındaki ağını tamamlayarak terör eylemlerine devam etmiştir.
- El Kaide terör örgütü ile ilişkili olan diğer bir örgüt ise İslam ve Müslümanlar Nusra Cemaati örgütüdür. Bu örgüt Mali ile Batı Afrika'daki birkaç terörist faaliyet gösteren grupların birleşmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.
- 2012 yılında Somali ve Güney Afrika'da terörist faaliyetleriyle bilinen Eş-Şebab terör örgütü El Kaide ile ilişkisi olan bir örgüttür
- Suriye sınırları içerisinde birkaç terörist grupların birleşmesi sonucu ortaya çıkan Hayat Tahrir el Şam isimli örgüt Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele raporunda El-Kaide terör örgütüne bağlı bir örgüt olarak gösterilmekte ve ismi geçen bu örgüt

Suriye'nin kuzeyinde yerleşen İdlib şehrinde terörist faaliyetlerini sürdürmektedir.

- El-Kaide terör örgütünün Sina Yarımadası'ndaki grupların birleşmesi sonucu Mısır sınırları dâhilinde de etkili bir ağ oluşturmuştur.

Örgütün 2011 yılından sonra gerçekleştirdiği saldırılar:

- 2012yılı 11 Eylül tarihindeEl-Kaide militanı olan Ansar al-Sharia isimli şahıs Libya'nın Bingaz şehrinde yerleşen ABD Konsolosluguna saldırmış ve bu saldırı sonucu ABD Büyükelçisi Chris Stevens ve 3 Konsolosluk çalışanını öldürmüştür.
- 23 Ocak 2013 yılının Ocak ayının bir El-Kaide militanı Cezayir'in doğu kısmında doğal gaz tesisine saldırarak yabancı uyruklu çalışanları rehin almış ve bu rehin olay 4 gün sürmüştür. Cezayir özel harekât timi tesisi kontrol altına almaya çalışmış fakat 37 rehine hayatını kaybetmiştir.
- 2013 yılının 21 Eylül tarihinde Al-Shababörgütü üyeleriNairobi kentindeki Westgate Alışveriş Merkezi'nde alış veriş yapan sivil insanlara ateş açmışlardır.
- 2014 yılının Ocak-Şubat 4 haftada Nijerya'da El-Kaide'ye bağlı Boko Haram terör örgütü üyeleri bölgedeki kolejlere ve köylere sayısız saldırmış saldırı sonucu 200'ün üzerinde öğrenci hayatını kaybetmiştir.
- 2014 yılının 24 Nisan tarihinde: İki El-Kaide Terör örgütü militanıYemen'in başkenti Sana bölgesinde ABD büyükelçiliği personelini kaçırmaya çalışmıştır fakat güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu eylem başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- 2014 yılının 17 Eylül tarihinde El-Kaide terör örgütünün Pakistan ağı üyeleri Pakistan'a ait bir deniz gemisini kaçırmıştır.

- 2014 yılının 20 Ekim tarihinde El-Kaide terör örgütü Yemende canlı kamikaze saldırısı düzenlemiş ve saldırı sonucu 33 sivil hayatını kaybetmiştir.
- 2015 yılının 7 Ocak tarihinde El-Kaide terör örgütünün militanları İslam dinin küçümseyen bir yayımı sonucu Paris de yerleşen Charlie Hebdo gazetesine ve yakınıktaki süpermarkete saldırı düzenlemişlerdir.
- 2015 yılının 12 Şubat tarihinde El-Kaide terör örgütünün Arabistan ağı olarak bilinen AQAP militanları Yemen'de yerleşen askeri üssü ele geçirmiştir.
- 2015 yılının 13 Şubat tarihinde El-Kaide terör örgütünün 6 militanı Yemende yerleşen hapisanesine saldırı düzenlemiştir.
- 2015 yılının 25 Şubat tarihinde The Guardian gazetesi Rusya istihbarat servisinin verdiği açıklamaya dayanarak şu yazıyı paylaşmıştır: El-Kaide terör örgütü Kuzey Afrika'da ve Avrupa'daki hedeflerine yönelik yeni saldırılar planlamaktadır.
- 2015 yılının 3 Mart tarihinde AQAP eylemcileri Yemen'in başkenti Sana'da Houthi polis merkezine canlı bomba saldırısı düzenlemiştir. Saldırı sonucu beş personel hayatını kaybetmiştir.
- 2015 yılının 20 Kasım tarihinde El-Kaide terör örgütü üyeleri Mali, Bamako'da yerleşen Radisson Blu Hotel'ine saldırı düzenlemiştir. BM sözcüsü olan Olivier Salgado saldırı sonrası bu açıklamayı vermiştir: El-Kaide terör örgütü otele yaptığı saldırı sonucu 21 sivil hayatını kaybetmiş ve örgüt militanları kendileri tarafından düzenlenmiş sahte diplomatik plakalar kullanarak otele giriş sağlamışlardır.
- 2016 yılının 16 Ocak tarihinde El-Kaide militanları ve El-Kaide terör örgütüne bağlı AQIM militanları Burkina Faso'da yerleşen otellerden birine ve otel yakınındaki kafe'ye saldırı düzenlemiş, saldırı sonucu 28 sivil hayatını kaybetmiştir.

- 2016 yılının 13 Mart tarihinde El-Kaide terör örgütüne bağlı AQIM militanları tarafından Fildişi sahillerinde yerleşen Grand-Bassam kasabasında yapılan silahlı saldırı sonucu 16 sivil ve 3 Fildişi askeri hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybeden 16 sivilden çoğu yabancı ülke vatandaşı olmuştur. Bu saldırı Fildişi bölgesinde yapılan ilk terör olayı olmuştur.
- 2017 yılının 14 Ekim tarihinde El-Kaide terör örgütü militanları El Şebab terör örgütü üyeleriyle birlikte Somali'nin başkenti Mogadişu'da bomba düzeneği patlatmış ve yapılan saldırı sonucu 500 'üz üzerinde sivil hayatını kaybetmiştir.
- 2018 yılının 12 Ocak tarihinde El-Kaide terör örgütü üyesi olan Christian Ganczarski Fransa'da tutulduğu hapisshanede üç gardiyanı bıçakla yaralamıştır.
- 2018 yılının 21 Ocak tarihinde El-Kaide terör örgütü üyesi olan Haqqani Afganistan'ın Kabil şehrinde yerleşen bir otele saldırı düzenlemiş ve bu saldırı 12 saat sürmüştür. Saldırı sonucu ABD vatandaşları dâhil 22 sivil hayatını kaybetmiştir.
- 2018 yılının 27 Ocak tarihinde El-Kaide terör örgütü Malinin Timbuktu bölgesinde yerleşen Soumpi köyündeki bir askeri üsse saldırı düzenlemiş saldırı sonucunda 14 asker hayatını kaybetmiş 18 asker ise yaralanmıştır.
- 2018 yılının 25 Mart tarihinde El-Kaide terör örgütü militanları El Şebab terör örgütü üyeleriyle birlikte Somali'nin başkenti Mogadişu'da dört gün içinde peş-peşine saldırı düzenlemiş bomba düzenekli üç araba patlatarak 20 sivilin hayatını kaybetmesine sebep olmuştur.
- 2018 yılının 7 Temmuz tarihinde El-Kaide terör örgütü militanları Somali'nin başkenti Mogadişu'da canlı kamikaze bombalı eylemi sonucu 9 sivil hayatını kaybetmesiyle sonuçlanmıştır.

- 2018 yılının 9 Kasım tarihinde Somali'nin Mogadişu şehrinde iki bombalı araç vasıtasıyla Sahafi oteli bombalandır. Bu saldırıyı El-Kaide terör örgütü militanları üstlenmiştir. Saldırı sonucu 22 kişi hayatını kaybetmiştir. Saldırının Sahafi otelinin önünde yapılmasının amacı Somali Genel Suç Soruşturma dairesinin bu otelin 150 metre yakınlığında olmasıdır.
- 2019 yılının 15 Ocak tarihinde 4 silahlı şahıs tarafından Nairobi'de 19 saatlik kuşatma yapılmış ve bu saldırı sonucunda 22 sivil ve 4 terörist hayatını kaybetmiş 28 sivil ise ağır yaralanmıştır. El-Kaide bağlantılı örgüt olan Al-Shabab saldırıyı üstlenmiştir.
- 2019 yılının 13 Mart tarihinde El Kaide terör örgütünün Malide karayollarına yerleştirdiği mayına Malili altı askerinin geçmesi sonucu hayatlarını kaybetmiştir. Aynı gün Hombori'de 4 asker daha mayına basma sonucu hayatını kaybetmiştir.
- 2019 yılının 17 Mart tarihinde El Kaide terör örgütü militanları Mopti bölgesine saldırı yapmış ve saldırı sonucunda Mali askeri ordu üssü ele geçirilmiş ve saldırıda 16 asker öldürülmüştür.
- 2019 yılının 23 Mart tarihinde El Kaide terör örgütü ile bağlantılı olan Silahşorlar isimli bir grup Ogossagou ve Welingara köylerine silahlı saldırı yapmış ve saldırı sonucunda 110 sivil insan (Fuani bölgesinde olan çobanlık yapan siviller) öldürülmüştür.
- 2019 yılının 28 Mart tarihinde El-Kaide terör örgütü bağlantılı bir grup olan Al-Shabab grubu Somali'de patlayıcı yüklü bir araçla halkın yüksek kesimlerinin uğradığı bir restorana saldırı düzenlenmiştir ve saldırı sonucunda 16 sivil hayatını kaybetmiş ve 17 sivil ise ağır yaralanmıştır.
- 2019 yılının 12 Mayıs tarihinde Burkina Faso'da kimliği belirsiz silahlı şahıslar tarafından bir kilise yakılmış ve saldırı sonucunda rahip ile birlikte altı sivil hayatını kaybetmiştir.

Yapılan bu saldırını hiçbir grup üstlenmemiştir fakat CİA tarafından yapılan açıklamada Mali'de yapılan bu saldırını El Kaide ile bağlantılı olduğunu açıklamıştır.

- 2019 yılının 19 Mayıs tarihinde kimliği belirsiz silahlı şahıslar tarafından, Mali'de yerleşen BM birliklerine yönelik saldırı düzenlenmiş ve saldırıda 1 BM barış gücü askeri hayatını kaybederken 3 asker ise yaralanmıştır. BM tarafından yapılan açıklamada bu saldırıyı El-Kaide terör örgütü bağlantılı şahıslar tarafından yapıldığı belirtilmiştir.
- 2019 yılının 14 Temmuz tarihinde Mogadişu'da yerleşen otellerden birine El-Kaide terör örgütü bağlantılı bir grup olan Şebab grubuna bağlı 4 örgüt militanı saldırı düzenlemiş ve otel binasındaki sivilleri rehin almıştır. Saldırı sonucunda 26 sivil insan öldürülmüştür.
- 2019 yılının 22 Temmuz tarihinde El-Kaide terör örgütü bağlantılı bir grup olan Şebab grubu militanları tarafından Mogadişu'daki oto yol üzerindeki bir otel yakınında patlatmış ve saldırı sonucunda 17 sivil insan hayatını kaybederken 28 sivil ise ağır yaralanmıştır.
- 2019 yılının 24 Temmuz tarihinde Al-Shabab terör gurubu tarafından Mogadişu'da yerleşen devlet binasına bir kamikaze tarafından bombalı saldırı düzenlenmiştir. Yapılan bombalı saldırı sonucunda Mogadişu Belediye Başkanı Abdirahman Omar Osman ve yedi sivil hayatını kaybetmiştir.
- 2019 yılının 2 Ağustos tarihinde Yemen'deki Abyan eyaletinde yerleşen Mahfad askeri ordu üssüne El-Kaide üyeleri tarafından silahlı saldırı düzenlenmiş ve saldırı sonucu 19 asker hayatını kaybetmiştir.
- 2019 yılının 14 Ağustos tarihinde Somali'de yerleşen askeri üsse Al-Shabab silahlı saldırganları tarafından saldırı düzenlenmiştir. Saldırı sonucu 50'e yakın askerin hayatını kaybettiği bilinmektedir.

- 2019 yılının 14 Ağustos tarihinde Mogadişu'da yerleşen askerlerin olduğu bir kampa Al-Shabab militanları tarafından saldırı düzenlenmiş ve saldırı sonucu 3 asker hayatını kaybetmiştir.
- 2019 yılının 15 Ağustos tarihinde El-Nusra Cephesi olarak bilinen Hayat Tahrir al-Sham militanları tarafından İdlib hükümetine mahsus bir savaş uçağı düşürülmüştür. Uçak vurulan esnada pilot uçaktan atlamış fakat militanlar tarafından pilot rehin alınmıştır.
- 2019 yılının 21 Ağustos tarihinde Mali ordusuna mahsus askerler bilinmeyen silahlı şahıslar tarafından Hombori ve Boni şehirleri arasında bir otoyolda pusuya düşürülerek saldırı düzenlenmiştir. Saldırı sonucu 5 asker hayatını kaybetmiştir. Yapılan resmi açıklamalarda saldırganların El-Kaide terör örgütü ile bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Counterextremism, 2019).

El-Kaide terör örgütünün gelirleri

El-Kaide terör örgütünün gelirleri Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, NATO terörle mücadele bürosu ve Avrupa Birliği dâhil olmakla birçok uluslararası kuruluşlar örgütün gelir kaynağının kaçak yollardan uyuşturucu satışı ve üretimi olduğunu belirtmektedir. BMGK'nin 2011 raporunda dünya uyuşturucu üretiminin %25'i Afganistan'a mahsus olduğu belirtilmektedir. Örgütün uyuşturucu ağı İran ve Pakistan dâhil olmaktadır.

İlavetende El-Kaide terör örgütünün finans kaynakları ve gelirleri arasından körfez bölgelerinde yerleşen ülkelerdeki zengin şahıslardan tarafından elde edilen gönüllü bağışlar dâhildir. Elde edilen bu bağışların günümüzde de halen devam etmesinde sebep El-Kaide'nin kurucularından olan Usame Bin Ladin'in örgüt politikalarını düzenli bir şekilde ağ şeklinde kurması olmuştur.

El-Kaide Terör örgütü Suriye İç savaşında

El-Kaide örgütü lideri olan Ebu Bekir el-Bağdadi Suriye'de Beşşar Esad'e karşı sivil protesto ve ayaklanmalar başlaması sonucunda Suriye'ye bir grup cihatçı göndermiş ve burada toparlayarak bir El-Kaide hücreleri oluşturmasını

istemmiştir. Gönderilen militanlar içerisinde Ebu Muhammed el-Cevlani isimli bir cihatçı vardır. Bu şahıs kısa süre içerisinde Suriye’de ağ şeklinde El-Kaide yapılanmasını kurarak ve El-Nusra Cephesi isimli örgütü kurduğunu belirtmiştir. Bu süre zarfında Suriye sınırları içerisinde El-Nusra Cephesi isimli örgüt El-Kaide terör örgütünden lojistik destek dâhil olmak üzere finanse edilmiştir. El-Nusra Cephesi isimli örgüt 2011 yılının 23 Aralık tarihinde Şam’da intihar saldırısı gerçekleştirmiştir. Bu saldırı sonucunda 44 sivil hayatını kaybetmiştir. 2013 yılının 8 Nisan tarihinde IŞİD terör örgütü lideri olan El-Bağdadi tarafından yapılan bir açıklamada El-Nusra Cephesi ile IŞİD terör örgütü birleştiği belirtilmiş ve Irak ve Şam İslam Devleti'nin kurulduğunu ilan etmiştir. 2016 yılının 28 Temmuz tarihinde bu birleşmenin geçersiz olduğu el-Kaide ile lideri Eymen ez-Zevahiri tarafından belirtilmiştir (Time Türk, 2019).

3.2.4 Sağ fraksiyonlu terör örgütü İBDA-C

1989 yılında Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütü olarak bilinen İBDA-C Ankara ve İstanbul’da yaptığı illegal protesto ve gösteriler sonucu ismini duyurmuştur. Örgütün kurucuları Salih Mirzabeyoğlu ve "kumandan" adıyla bilinen Salih İzzet Erdiç isimli şahısların olduğu bilinmektedir.

İBDA-C’nin açılımı ‘İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi’ şeklindedir. Buradaki Büyük Doğu anlayışı ise 1940-1980 yılları arasında Necip Fazıl’ın yayınlarındaki ideolojiyi kapsadığı belirtilmektedir. İBDA-C’nin kurucularından olan Salih Mirzabeyoğlu, küçük yaşlarında Necip Fazıl ile tanışmıştır. Salih Mirzabeyoğlu daha on beş yaşındayken Nakşibendî isimli tarikata üye olmuştur. Salih Mirzabeyoğlu 1970 yılında Akıncılar Derneği’ni kurmuştur. Daha sonrasında Mahir Çayan ile birlikte askeri savaş stratejisi kapsamın mücadele için İBDA-C dâhilinde 'parti-cephe' modeli belirlenerek politik yol seçilmiştir. Salih Mirzabeyoğlu İBDA-C örgütünü kurduğu zaman Büyük Doğu'nun 9 temel esası olduğunu belirtmiştir. Bunlar:

- Ruhçuluk: Burada idealizm esas ele alınmış ve her şeyin gerçeği ruha ait olduğu belirtilmiştir.
- Keyfiyetçilik: Her şeyin gerçekliğinin hakikat olduğu belirtilmektedir. Hakikat hep gerçeklere ışık tutacaktır.

- Şahsiyetçilik: Aydınlar sınıfının çoğunun ilim sahibi olmadığını ve şahsiyet olanlar sınıfındaki üstünlüğe inanılmaması gerektiği belirtilmektedir.
- Ahlakçılık: Ahlak sahibi olmayan şahısın dini ahlakı, medeniyeti olmayacağı belirtilmektedir.
- Milliyetçilik: "Burada biz kavramı belirtilmektedir ve bizden olmayanlar bize zıttır ve bizle olanlar geldikleri yer fark etmeden bizlerdendir düşüncesi ileri sunulmuştur.
- Sermaye ve mülkiyeti korumacılık: bu kavramda mülkiyet hakkının sınırlandırılması ve sermaye ise toplum içinde kalıcı sistem oluşturulması gerektiği belirtilmektedir.
- Cemiyetçilik anlayışı: bu kavramda ise "her şeyin toplum için var olduğu" anlayışını içermektedir.
- Nizamcılık kavramı: Bu kavram dâhilinde her şeyde düzenli bir sistemin oluşturulması ve nizamsızlığa son koyulması istenmektedir.
- Müdahalecilik: Bu kavram dâhilinde insani konularda gerekli müdahalenin yapılması gerektiği savunulmaktadır.

İBDA-C örgütünün elebaşı Salih Mirzabeyoğlu 1998 yılında devlete karşı izinsiz protestolar ve örgüt kurma yönetme suçu gereğince tutuklanmıştır. Salih Mirzabeyoğlu kendi isteğiyle 6 ay duruşmaya katılım sağlamadı. 2000 yılının 25 Ocak tarihinde Salih Mirzabeyoğlu'nun tutuklu olarak kaldığı Metris Cezaevi'ne sabahın ilk saatlerinde operasyon yapıldı ve operasyon sonucu bir şahıs hayatını kaybetmiştir. Operasyonun içeriği halen güvenlik kurumları tarafından gizli tutulmaktadır. Salih Mirzabeyoğlu örgüt liderliğinde 1998 yılında hapis edilse de onun hakkında idam cezası çıkmış fakat 2001 yılında idamın kaldırılması sonucu ömürlük hapse çevrilmiştir. İBDA-C örgütünün temel ideolojileri içerisinde anti-emperyalist ideolojiye sahip olması ve bunu bir metot olarak kabul ederek benimsemesi örgütü DHKP-C terör örgütü ile eşdeğer kılmıştır. Örgüt üyelerinden olan Mahir Çayan örgüt içerisinde "Pass" stratejisi adlı bir yönetim ve idare biçimi belirlemiştir. Bahsi geçen bu Pass stratejisi

genelde politikleşmiş askeri savaş stratejisi olarak bilinmektedir. Bu bakımdan İBDA-C örgütüyle DHKP-C terör arasında metot benzerliği olduğu bilinmektedir.

Sabancı Suikastı olarak bilinen suikast olayını DHKP-C'nin terör örgütünün üstlenmiş ve bu olayın ardından İBDA-C örgütünün yayın organlarında bu suikast olayı övgüyle bahsedilmiştir.2 Temmuz Sivas Katliamı ile ilgili İBDA-C örgütü tarafından 1993 yılının 1 Ağustosunda yayımlanan yazıda bu olayları destek yanlı yazılar yer almıştır. Bu yazıda aşağıdaki kelimeler yer almaktadır:

"Kendinen zuhur" şeklinde ortaya çıkan şanlı Sivas kıyamından alınacak ne çok ders var herkes için! Biz sadece çok azının altını çizebildik! Sivas'taki "Cuma'da ani zuhur"dan, son olarak altını çizmek istediğimiz husus şu: Halk, hakkına sahip çıkıyor ve 70 yıldır kendisine hayatı zindan eden işgalci laiklere karşı "kisas"ın hayat veren soluğuna sığınıyor! Artık TC'de hayat, yalnız Müslümanlar için zor olmayacak, işgalci laikler için de zor olacak! Sivas, sadece küçük bir haber! Herkes safını doğru seçmekle mükellef! Bizden söylemesi!" "Mevlam görelim neyler / Neylerse güzel eyler!"

İBDA-C örgüt Türkiye 1920-2000 yılları arasında birçok saldırıda ilişkisi olduğu ve örgütün üst düzey yöneticileri tarafından da üstlenilen terör saldırıları olmuştur. İBDA-C terör örgütünün en çok ses getiren terör saldırılarından biri ise Gaziantep ilinde yapılan Fuar alanında Hıristiyanlık dini ile ilgili kitaplar ve kasetlerin satıldığı standı bombalı saldırı yapılmıştır örgüt tarafından. Saldırı sonucunda 31 sivil insan yaralanmış ve daha 3 yaşında olan Ali Özdemir isimli çocuk vefat etmiştir (Ağar,1997). İBDA-C terör örgütünün diğer terör saldırılarından biri de 1999 yılında gerçekleştirmiştir. Bu saldırı 1999 yılında Türkiye'nin tanınmış profesörlerinden olan Ahmet Taner Kışlalının şahsi arabasına bomba düzeneği konulmuş ve patlatılmıştır. Saldırı sonucu profesör hayatını kaybetmiştir.

İBDA-C terör örgütünün üst düzey yöneticileri tarafından yapılan bir açıklamada 1999 yılını "İslami İhtilal Yılı" olarak ilan ettiklerini belirtmişlerdir (Sabah, 1999). İBDA-C terör örgütünün diğer bir bombalı saldırısı ise 2003 yılının Kasım ayında gerçekleştirilmiştir. Nitekim 2003 yılının Kasım ayında İstanbul ilinin Osmanbey ve Kuledibi'ne bombalı saldırılar

yapılmıştır örgüt tarafından bu saldırı üstlenilmiştir. 2011-2012 yılları arasında CHP Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün Salih Mirzabeyoğlu'nun tutukluğunun kaldırılması için birçok girişimlerde bulunmuştur(Yeni Şafak, 2012). Yapılan bu girişimler sonucun 2014 yılının 22 Temmuz tarihinde İBDA-C terör örgütünün eylemsizlik sürecinde olması sebebiyle Salih Mirzabeyoğlu'nun serbest kalmasıyla sonuçlandı.

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, İBDA-C davasından hükümlü, kamuoyunda "Salih Mirzabeyoğlu" olarak tanınan Salih İzzet Erdiş'in yeniden yargılanmasına ilişkin talebini kabule değer görerek, tutuklulukta ve infazda geçirdiği süreyi de dikkate alarak, tahliyesine karar verdi.

3.2.5 Sağ fraksiyonlu terör örgütü El Nusra

Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütü olan El-Nusra terör örgütü ana hedefi Suriye'de mevcudiyetini halen sürdüren babadan oğla geçen diktatör rejim olan Beşşar Esad hükümetinin devirmek ve bu bölgede konjonktür el bir İslam'a dayalı devlet kurma hedefi içerisindedir. El-Nusra terör örgütü 2012 yılının23 Ocak tarihinde sosyal medya vasıtasıyla yayımladığı bir video vasıtasıyla kuruluşunu duyurmuştur. El-Nusra terör örgütü 2013 yılının Nisan ayındaEl-Kaideterör örgütüyle birleştiğini ve bu örgüte bağlılığını açıklamıştır. 2016 yılınınTemmuz ayının 28'inde El-Kaide terör örgütünden ayrıldığını ve örgütün yeni isimle faaliyetlerini sürdüreceklerini belirtilmiştir. Örgüt El-Kaide terör örgütünden ayrılık sürecinde yeni isim olarak Şam Fethi Cephesi olarak değiştirdiğini açıklamıştır.

El-Kaide terör örgütü ve El-Nusra terör örgütü ilişkileri

El-Nusra terör örgütünün genel amacı devlet yönetimini yıkmak veSuriye sınırları içerisinde şeriat devleti kurmak çabası olmuştur. Fakat örgütün kuruluş aşaması 2011 yılının sonu 2012 yılının ilk aylarında gerçekleşmiştir. Ancak bu örgüt kurulmadan önce Suriye sınırları içerisinde El-Nusra Cephesi olarak bilinmekteydi. El-Nusra Cephesinin tarihine baktığımız zaman ise ABD'nin Irak işgali sırasında ortaya çıkan bir kurtuluş cephesi olarak kurulduğu görülmektedir. El-Nusra Cephesinin ilk kurucularından olan Ebu Muhammed El Culani Irak-ABD savaşında Irak'ta savaşmıştır. Suriye'de 2011 yılının ilk aylarında başlayan iç savaş sonucu Ebu Muhammed El Culani ve ekibi

lkelerine geri dönmüş ve burada mücadelelerini sürdürmüşlerdir. Iid terör rgt 2013 yılının Nisan ayında El-Nusra terör rgt ile birletiğini ilan etmiş fakat El-Nusra Cephesi tarafından yapılan ilk açıklamada bu birleşmenin gerçekliği olmadığı belirtilmiştir. Bu olay sonucunda Iid terör rgt El-Nusra Cephesinin komutanlarından olan Ensari isimli üst düzey yöneticilerinden birini katledince bu ilişkiler kopmuştur. ABD ordusu El-Nusra terör rgt ile El-Kaide terör rgt arasında bağlantı olduğundan dolayı operasyonları sırasında El-Nusra cephesinde saldırılar düzenlemiş ve El-Nusra'ya birçok zarar vermiştir. El-Nusra terör rgt 2016 yılında örgütün adını değiştirmesiyle El-Kaide terör örgütünde ayrı bir terör rgt olduğunu belirtmesini sağladı. Fakat BMGK tarafından yapılan terör örgütleri raporlarında El-Nusra örgütün adını değiştirerek Œam Fethi Cephesi olarak koymasına karşın halen terör örgütleri listesinde kaldığını belirtmiştir (Time Türk, 2017).

4. TERÖR ÖRGÜTÜ GENEL YAPILARINA GÖRE TERÖRİST PROFİLLERİ

4.1 Terörist Profillerinin Genel Yapısı

Terör olaylarının ve bu olaylara bir şekilde dâhil olan kişilerin ya da teröristlerin incelenmesi sonucunda terörizmi basit bir tanım içerisinde sıkıştırmak konuyu sığ bırakacaktır. Mücadelede fiziki kapasitenin ve uluslararası işbirliğinin arttırılması tek başına yeterli değildir. Olayları ayrı ayrı incelemek, eyleme katılan kişilerin genel özelliklerini ortaya çıkarmak terörle mücadele de daha etkin bir ortam yaratacaktır. Terör olaylarına katılan bireylere ya da örgüte üye olan şahısların genel yapısı incelendiğinde; genel olarak genç bireyler, sosyal yaşam ile arası kopuk olan, toplum tarafından dışlanmış, toplumda var olan belirli bir yaşam kalitesini elde edemeyen ya da devletin sunduğu çeşitli avantajlardan yararlanamayan ve bunun suçunun devlet olduğunu düşünen bireyler olduğu görülmektedir. Burada tamamen sorunun bireyden kaynaklandığını söylemek yanlış olacaktır. Devletlerin yanlış politikaları, sosyal devlet politikasını tam olarak uygulayamaması, istikrarsızlık, eğitim düzeyinin düşüklüğü ya da eğitim kalitesinin yetersiz oluşu birçok bireyi terör örgütlerine ya da organize suç örgütlerine katılmalarına sebep olmaktadır. Bu başlık altında bu sorunlar ele alınmayacak daha çok örgüte üye olan bireylerin genel yapıları, neden terör örgütüne katıldıklarını, var olan üyelerden hangi bireyler hangi coğrafyada nasıl bir hareket tarzı benimser bunları ortaya koymaktır. Bu başlık altında tez de gizli evrak statüsünden kaynaklı sebeplerden dolayı ek te sunulamayan ancak İstanbul Adalet Sarayından ve İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden temin edilen çeşitli gizlilik kararı olmayan dosyalardan elde edilen 10 adet basılı 60 adet basımsız olarak toplamda 70 adet iddianamenin incelenmesi sonucu gerçek bir tespit yapılmıştır. Bu tespitlere geçilmeden önce öncelikle faaliyet alanlarına göre davranış sergileyen terörist davranışlarına yer vermek konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından önem arz etmektedir. Basit anlamda bu tür hareket ve davranış tarzlarını kırsal ya da şehir

merkezinde faaliyet gösteren militan düzeyinde şahısların hareket tarzlarından başlayabiliriz.

İlk olarak kırsaldaki terörist profilinin psikolojisine ele alırsak sürekli dağda yaşadığından dolayı şahıs sürekli olarak parmaklarının ucunda yürümeye özen göstermeye çalışmasıdır. Kırsal da faaliyet gösteren terör örgütü mensupları topuklarını çok kullanmamaktadır. Bu tür teröristler dış güçler tarafından eğitime tabi tutularak, giyiminden, kuşamına, hareketinden, aksanına, yürüyüşünden, , her hangi bir olay karşısındaki tepkisine istinaden yüz mimiklerine kadar yetiştirilmektedirler. Fakat bu tür terörist şahıslar her ne kadar eğitilirse eğitilsin şehirlerde yapmayı planladıkları eylem zamanı istem dışı bilinçaltında var olan çeşitli davranışları dışarıya yansıtmaktadırlar. Bu şahısların genel olarak dikkatli olarak incelendiğinde yürüyüşü dağda yürüme koşullarına alıştığından dolayı kendini belli eder. Bu tür terörist profilleri kırsaldan şehre yeni gelmiş terörist profili olarak tanımlanmaktadır. Ek olarak yüz kısmında soluk bir beyazlık bulunur bunun sebebi ise şahsın uzun bir zaman kısmında hücre evinde kalmasıdır. Aylarca veya yıllarca hiç dışarıya çıkarılmadan bu teröriste terör eylemleri ve genel psikolojisi empoze edilmeye çalışılmıştır. Eğitim bittikten sonra bu tür militanlar o gün içerisinde eylemini gerçekleştirir. İlave olarak terörist psikolojisine dikkat edersek bir kalabalık içerisinde göz bebeği büyümüş, anında ve yüzünde hafif terler oluşmuş ve dudağı sürekli bir kıpırdama halinde bir insan canlı bomba eylemi gerçekleştirecek bir şahsın belirtileri ile örtüşmektedir. Terör örgütü militanları bazı kaynaklarda iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Bunlar:

- Dengesiz
- Soğukkanlı

Dengesiz teröristler genel itibariyle kinlidirler ve kin güderek amaçlarına yönelirler. Öldürdükleri şahıs veya bireylerin yaş veya cinsiyetine bakmadan belirledikleri amaç uğruna öldürdüklerini düşünürler. Soğukkanlı teröristler ise organize suçlar işlemektedirler ve planlı hareket kabiliyetine sahiptirler. Genelde bu tür psikolojiye sahip teröristler belirledikleri eylemi canları pahasına da olsa yerine getirmeyi bir görev olarak kabul etmiş militanlardır.

4.1.1 Sosyal nedenli terörist profilleri

Sosyal etkiler ile oluşan terörist profillerinin uzun bir geçmişi vardır. Bu tip profillere sahip örgüt mensupları ile mücadele oldukça zordur. Belirli bir yaşa erişmiş, çeşitli siyasi ve hayat hakkında düşünceleri oluşmuş bireylerin düşünce yapısı ile mücadele oldukça zordur. Sosyal nedenli sorunlar çeşitli sorunları kapsamaktadır. Siyasi, sosyal ve ekonomik köklü değişimler, eğitim sorunları ve aile baskısı gibi nedenleri kapsamaktadır. Bu sebepler bir bireyi terör örgütlerine iten sebepler olarak görülmektedir.

Günümüzün artık teknoloji devri olması ve modern bir hayat tarzı düşüncesi ile beraber enflasyon ve işsizliğin artması sonucu bireyler mevcut hükümet aleyhine propagandalar yapmaya başlayınca terör örgütleri bu protestolarda aktif olan gençleri kendi örgütlerine katarak mücadeleyi kazanmanın ancak silahlı mücadele yoluyla olacağını bilinçlerine aktarmaya başlamışlardır. Teknolojinin vermiş olduğu imkân ve hareket kabiliyeti sayesinde terör örgütü mensuplarının genel yapıları incelendiğinde daha çok şu sebeplerden dolayı terör örgütlerine katıldıkları görülmüştür.

Bunlar:

- Ekonomik Nedenli Terörist Profilleri
- Eğitim Sorunu Nedenli Terörist Profilleri
- Aile Baskısı Nedenli Terörist Profilleri

4.1.2 Ekonomik nedenli terörist profilleri

Ekonomik nedenlerden dolayı teröre yönelen terörist profilleri genelde bireylerin ekonomik koşulların etkisi altında kalarak yoksulluğun, gelir dağılımı eşitsizliğin karşısını almak maksadıyla terör örgütlerinden fayda umdukları bilinmektedir. Ekonomik olarak ailesini geçindiremeyen bireyler yaşadıkları ümitsizlik sonucu seslerini duyurmanın tek yolunu savaşmak olduğu düşünmektedirler. Bu sebepten dolayı ekonomik nedenli terörist profilleri ileri derece yoksulluk kavramı altında incelenmektedir.

4.1.3 İleri derecede yoksulluk

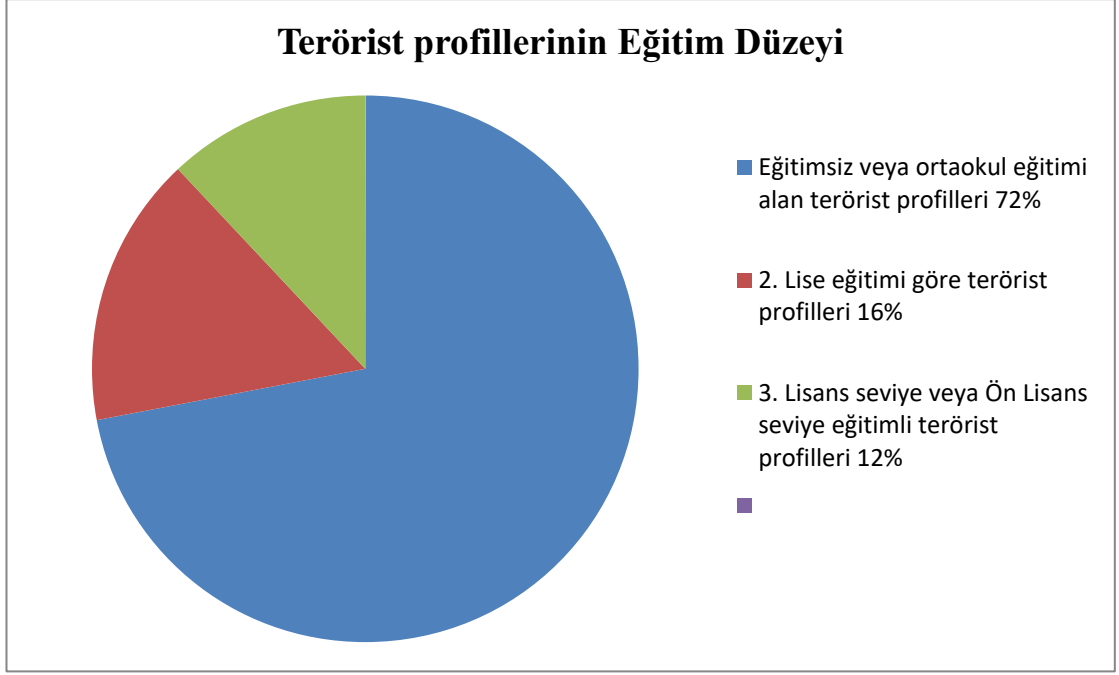
İleri derece yoksulluk kavramı bir nevi göreceli yoksunluk teorisi olarak da bilinmektedir. Bu teori ve kapsamında şahısların psikolojik olarak ekonomik sorunlardan dolayı yoruldukları ve kendisinin ve aile bireylerinin bu halden kurtularak hedeflerine ulaşamayacakları düşüncesine kapılarak memnuniyetsizlik düşüncesine sahiptirler ve kendilerini dışlanmış olarak hissederler. Bu düşünceye sahip bireyler kendilerini bu yoldan kurtulmanın tek yolunun illegal yollardan geçtiğini ve kendi amaçlarına, hedeflerine ulaşmak için savaşmaları gerektiğini savunmaktadırlar. Bu kavram diğer taraftan bir nevi etnik terör kavramının açıklığa kavuşturmakta kullanılan bir yaklaşım türüdür diye biliriz (Özsoylu & Dücan, 2016).

4.1.4 Eğitim sorunu nedenli terörist profilleri

Literatürde insanları terörizme yönelten nedenlerden biri olarak görülen eğitim düzeyinin düşüklüğü sonucu kan davası geleneği, batıl inançlar, etnik ayrılık yapılması, hak ve özgürlüklerin kısıtlılığına ve ideolojik yozlaşmaya sebebiyet getirmektedir. "Eğitim alan her hangi bir birey veya bireyler, bir nevi bilinçli ve entelektüel bir insan halini oluşturmaktadır. Eğitim görmüş birey idealist olduğundan dolayı yönetim şeklini beğenmemeye yönelmektedir. Bu gibi eğitilmiş bireyler silahlı mücadeleden kaçınarak yaşadıkları bölgelere değişim getirmek için ideolojik savaş sürdürürler ve silahlı savaştan kaçınırlar. Bu gibi bireyler için silahlı mücadele son çıkış yolu olarak görülmektedir. Bir ülkede eşitsizlikler devam etmesi ve eğitim seviyesinin düşük olması veya hiç olmaması bilinçsiz bir bireyin terör örgütlerine yönelmesinde en önemli nedenleri arasında sayılmaktadır. 1970-1990 yılları arasında Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde okur-yazarlık ve eğitim seviyesinin düşük olması sonucu bireyler bilinçsizlikten terörizme yönelmiştir. Bahsedilen bu dönemlerde devlet tarafından eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilemeyişi ve eğitime ekonomik olarak kalkınma sağlanmaması sonucunda bireyler örgütlerin tuzağına düşerek terörist kimliğine bürünmüştür. Diğer taraftansa ekonomik sorunların ileri derecede artması, demokratikleşme faaliyetlerinin kısıtlanması, kimliklerin baskı altında kalması terör olaylarının çoğalmasının bir olanak sağlamaktadır (Türkiye Barolar Birliği, 2006). Eğitim düzeyi gelişmiş olan

toplumlara dikkat edersek bu gibi toplumlarda demokratikleşme ve ifade özgürlüğü kolaylaşmıştır. Eğitim seviyesinin yüksek olması sonucunda bireyler toplum içerisinde kalmakta ve diğer taraftansa terör örgütlerinin militan bulmalarında ve örgüt devamlılığındaki zemini zorlaştırmaktadır. Genel itibariyle eğitilmiş birey profiline bakıldığında zaman bu bireyler ikamet ettiği illerde terör örgütlerine ve yapılarına karşı psikolojik tepki göstererek bu tür yapılara karşı tepki göstermektedirler. Diğer taraftan ise eğitim seviyesinin düşük olduğu şehirlerdeki insanlar bu tür yapılara karşı susmakta ve kandırılarak katılım sağlama olasılığı yüksek olduğu görülmektedir.

Terör örgütlerinin militanlarının eğitim seviyelerine dikkat ettiğimiz zaman şu sonuçlarla karşılaşmıştır: Terör örgütlerindeki militanlarının %72-i ilköğretim mezunu olduğu veya eğitimsiz bireylerden oluştuğu görülmektedir. Diğer taraftan ise terör örgütlerindeki militanların %16-ı lise mezunu bireylerden oluşmaktadır. Geriye kalan %12 ise ön lisans veya lisans düzeyindeki eğitim seviyesine sahip bireyler teşkil etmektedir. Grafik 1’de ‘‘Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği isimli dergideki kaynaktan esinlenerek pasta dilimi şeklinde terörist profillerinin eğitim seviyelerine göre düzenlenmiş pasta dilimi verilmektedir. Eğitim seviyesiyle ilgili diğer bir önemli husus ailelerin çocuklarının okutmak istememesi veya uzak olduğu için okullara göndermekten kaçınması da bir sorun teşkil etmektedir. Bu gibi vakalarda devletin eğitime teşvik için bilinçlendirme yapması veya köylerde yeni okullar inşa etmesi için ekonomik yatırım yapması, personel atamasının sıklaştırması gerekmektedir. Bu gibi hususlar ele alındığında eğitim sorunları sebebiyle terör örgütlerine birey katılım azalacak ve sağlıklı, bilinçli profiller yetişecektir (Özeren, Başbüyük, & Sözer, 2012).

Şekil 4.1: Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği isimli dergideki kaynaktan esinlenerek düzenlenmiştir (Özeren, Başbüyük, & Sözer, 2012)

4.1.5 Aile baskısı nedenli terörist profilleri

Aile baskısı sonucu birçok bireyler psikolojik yapılarındaki engellemeler sonucu psikolojik olarak şiddet görürler bu baskılar sonucu bireyleri teröre itmeye zemin oluşturmaktadır. Ayrıca teröristler aile baskısı sonucu teröre yönelen bireyler yaptıkları birçok terör eylemlerinde her hangi bir ahlaki durum gözetmeden veya insani duygu olan duygusallık veya acımak gibi duyguları bünyesinde barındırmadan bu gibi olayları kolaylıkla yapmaktadırlar. Bu gibi terörist bireyler örgüt bazında psikolojik bir üstünlüğe sahiptirler.

Aile baskısı sonucu bir nevi birey üzerinde psikolojik kalıcı neden oluşturmaktadır. Ailesi tarafından dışlanmış veya aile üyeleri tarafından yetersiz gözüken, kişisel becerisi yetersiz olan insanlar sosyal etraflarında saygı görmediklerine gördükleri zaman sosyal statülerini ve kişisel saygılıklarını geri kazanmak düşüncesiyle terör örgütlerine yönelmektedirler. Bu tür psikolojiye sahip bireyler ilgi görmek ve saygınlık kazanmak için saldırgan veya şiddete dönük davranış sergilemektedirler. Ailesinde şiddet gören bireyler bir zaman sonra kendine kapalı, dış dünyayla insanlarla normal konuşmakta zorluk çekmektedirler ve bunun sonucunda terör örgütleri tarafından kısa süre içinde maşa olarak kullanılmaktadır. 1972 yılının Eylül ayının 27'si 1314 sayılı

toplantısında BM Genel Kurulu "Terörizmin Temel Nedenleri ve Uluslararası Terörizm" başlıklı rapor kabul etmiştir. Kabul edilen bu raporda şu kelimeler yer almaktadır:

Sefalet, hüsrân, dert, keder ve umutsuzluk terörizme götürür. Teröristler ulusal ve uluslararası siyasal, ekonomik ve toplumsal gelişmelerden etkilenirler, kişisel nedenleri de bulunabilir. Ancak, teröristleri somut eylemlere yönelten somut nedenleri bilimsel bir doğrulukla saptamak imkânı yoktur". Görüşlerine yer verilmektedir.

4.2 İstanbul Adalet Sarayından Elde Edilen Veriler Eşliğinde Terör Örgütü Mensubu Kişilerin Genel Profillerinin Tespiti

Konu ile ilgili literatür de var olan bilgilerin yanında çalışmaya özgünlük katılması amacı ile gerçek veriler üzerinden değerlendirmeler katmak çalışmayı zenginleştirecek, insanların terör ve terörist algılarında değişimler meydana getirecektir. Öncelikle genel olarak gizlilik kararı olmayan ve İstanbul Adalet Sarayından elde edilen veriler doğrultusunda farklı örgütlere yönelik toplamda on adet iddianame incelenmiş olup incelemelere konu olan terör şüphelisi ya da terör örgütü mensubu kişilerin genel profilleri ve neden terör örgütüne katıldıkları ya da eylem gerçekleştirme gereği duyduklarına yönelik yapılan incelemelerde;

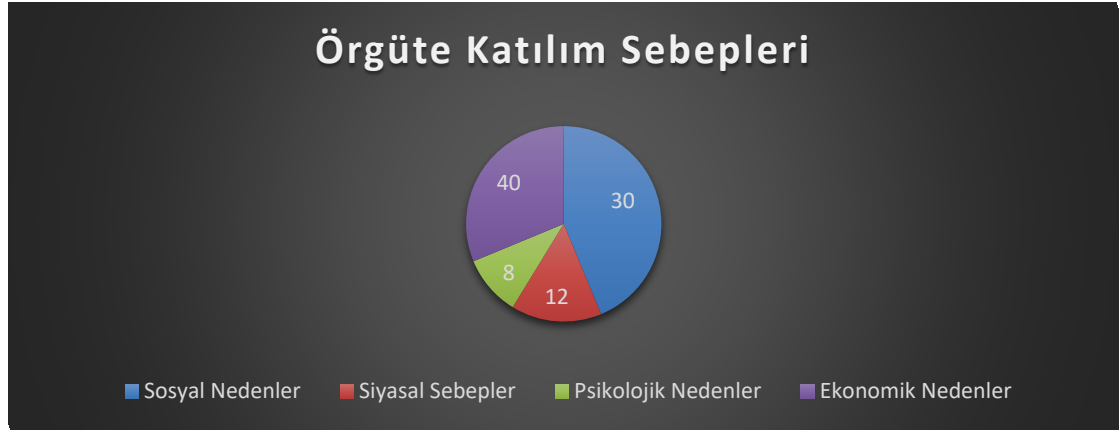
Şahısların genelde mensubu oldukları terör örgütlerini propagandasını yapmak, var olduklarına dikkat çekmek istedikleri görülmüştür. Genel olarak eylemlerini özel olarak seçmişler ve ses getirecek organizasyonlara, turizm yerlerine gerçekleştirmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu eylemler ile ilgili özel olarak eğitim aldıklarını çeşitli kişiler ile irtibat kurarak silah temini ya da patlayıcı temini konusunda lojistik destek aldıklarını beyan etmişlerdir. Şahıslar genel olarak örgüte katılma sebeplerini çeşitli siyasi ve ideolojik propagandalar vasıtası ile gerçekleştirdiğini belirtmişler ancak katılımdan sonra bekledikleri gibi bir ortam bulamadıklarını belirtmişlerdir. Eylem noktasında kendilerinin artık yaşamlarının son evrelerine girdiklerini, bu aşamadan sonra tekrar eski hayatlarına dönemeyeceklerini, gönseler bile normal hayat düzenine ayak uyduramayacaklarını düşünmüşlerdir. Örgüte katılımı örgütten kopuştan daha

kolay olarak belirten örgüt mensubu şahıs yaşanan süreçlerden şu şekilde bahsetmiştir;

“Öncelikle terör örgütüne katılmak için birçok sebebim vardı. Daha sonra katıldıktan sonra umduğum gibi olmadığını, bana anlatılan ve empoze edilen şekli ile uzaktan yakından ilgisinin olmadığını gördüm. Daha sonra örgütten kopmak istedim ancak bu katılım kadar kolay olmuyordu. Çeşitli şartlar bunu imkânsız kılıyordu. Daha sonra var olan örgütte söz sahibi olabilmek adına öne sürülmek istendim çeşitli eylemlerde bulunursam var olan ortamda daha iyi şartlara sahip olabileceğimi düşündüm ancak daha sonra güvenlik görevlileri tarafından yakalandım” şeklinde beyanları ile terör örgütü mensuplarının bir kısmının yaşadığı süreci bu şekilde ifade etmiştir.

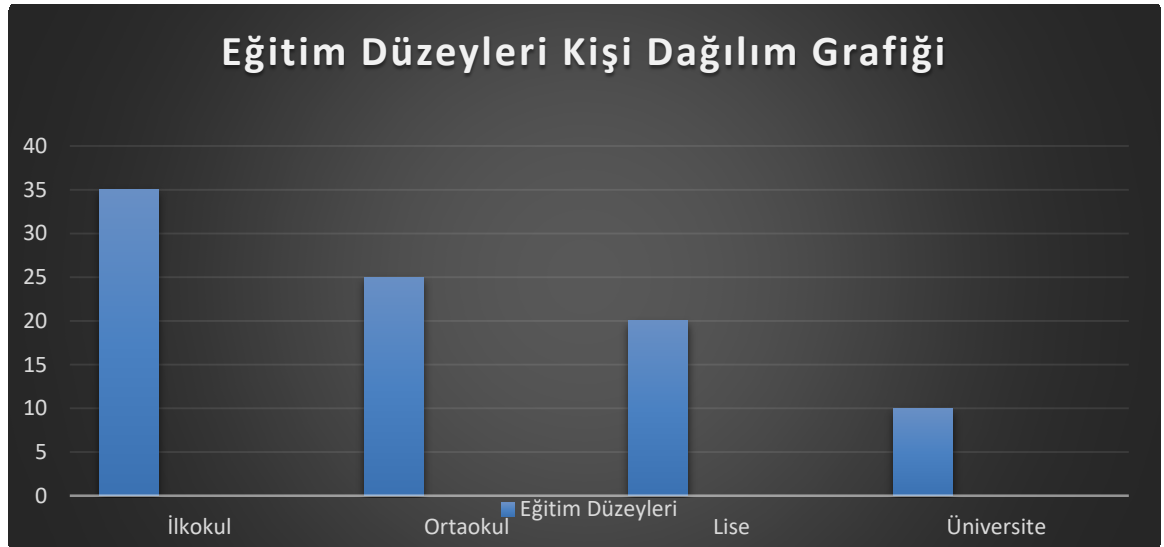
Yapılan tespitler neticesinde genel olarak örgüte katılım sebepleri arasında yoksulluk, toplumsal dışlanmışlık, bireyin kendisini kişisel olarak tamamlayamaması hususları görülmüş olup. Çok az bir kısmında siyasi sebepler dolayısı ile örgüte katılım olduğu gözlenmiştir. Bununda yanında tamamen macera olarak katılan örgüt mensubu şahıslarında olduğu görülmüştür. Örgüte katılım yaş, eğitim düzeyi, imkânlardan yararlanma, bulunulan coğrafya vb. bir sürü dolaylı ve doğrudan etkenler kişileri farklı düzeylerde örgüte katılma konusunda tetikledikleri görülmüştür. Toplamda 90 kişi üzerinde yapılan incelemede 32 şahsın sosyal sebeplerle 8 şahsın tamamen arkadaş ortamından kaynaklanan macera merakı ile 15 şahsın ekonomik nedenlerden dolayı 20 şahsın ailesel sorunlardan kaynaklı, 15 şahsın ise psikolojik çeşitli sorunların tetiklemiş olduğu duygular sebebi ile örgüte katıldıkları görülmüştür. Sol fraksiyonlu terör örgütü mensuplarının genel olarak mevcut siyasi düzen ile sorunlarından dolayı katıldıkları görülmüş olup yaptıkları ya da yapmayı planladıkları eylemlerde ideolojini önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Sağ fraksiyonlu terör örgütü mensupları kişilerini ise daha çok inanç, dini referans konuları sebebi ile eyleme karıştıkları görülmüş olup savunduğu inanç grubunun ideolojiden daha önemli olduğu tespit edilmiştir. Ancak “ideoloji” faktörü tüm terör örgütü mensupları için eylem noktasında ya da örgüte katılım noktasında lokomotif görevi görmüştür. Sürecin kısılması, hızlanmasında “İdeoloji” faktörü katalizör görevi görmüştür. Yapılan çalışma da bu şahısların eğitim

düzeylerine göz atıldığında ise 35 şahsın ilkokul 25 şahsın ortaokul, 20 şahsın lise, 10 şahsın üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.2: Terör Örgütlerine Katılım Sebepleri

Kaynak: İstanbul Adalet Sarayından alınan veriler eşliğinde oluşturulmuştur.

Şekil 4.3: Örgüt Mensubu Kişilerin Eğitim Düzeyleri

Kaynak: İstanbul Adalet Sarayından alınan veriler eşliğinde oluşturulmuştur.

Yapılan tespitlerde eğitim düzeyinin artması kişinin sosyal yaşama bağlılığını arttırmakta olduğu ve örgüte katılım düzeyinin düştüğü görülmüştür. Ancak eğitim düzeyi bu sorunu çözen tek etken değildir. Terörizm kavramının çok karmaşık bir yapıya sahip olması ve çeşitli faktörler tarafından meydana gelmesi yapılan bu tespitleri tek başına tamamen başarılı kılmamaktadır. Ancak durumun tespiti açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca yapılan incelemelerde örgüte katılım öncesin de örgüt tarafından daha çok şahsı ideolojik açıdan ve siyasi oluşumdan kaynaklanan sorunlar tarafından beslenildiği görülmekte olup, yaşanan tüm bu sorunların aslında devletten kaynaklandığını, kişi olarak hiçbir şekilde suçunun olmadığı ancak bunu değiştirecek olanın kişi olduğu olgusu benimsetilmeye çalışıldığı görüşmüştür. Sempati düzeyinde bulunan şahıslara genel olarak bu yargılar üzerinden propagandalar yapıldığı görülmektedir. Öte yandan örgüte katılan ve örgüt içerisinde örgüt adına sokak eylemlerine katılan bazı şahısların ise bir sonraki adım olan örgüt için şiddetli eylem içerikli aşamada ise sempati düzeyinde yüklenen ideolojilerin daha da arttırıldığı görülmekte ve çeşitli eylem planları öğretilip kişiyi eylem için sahaya sürdürülme çabaları görülmektedir. Ayrıca kişilere bu süreçler de uyuşturucu ve uyarıcı madde nin sürekli verildiği, bir nevi geçmişi ile ilgili bazı şeylerden koparılmaya çalışıldığı görülmektedir.

5. SONUÇ

“Terörle Mücadelede Terörist Profillerinin Ortaya Konulmasının Önemi: Sağ ve Sol Fraksiyonlu Örgütler Üzerinde Bir İnceleme” adlı yapılan bu araştırma tezinde genel itibariyle terör olaylarının tarihsel geçmişi ve ortaya çıkma sebepleri ele alınarak terörist profilleri ve üzerinden terör örgütlerinin genel yöntemleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada terör türlerinin içerikleri ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. Terörle mücadele kapsamında uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda Terörizm sorunu ele alınmıştır. Bu kapsamda çerçevesinde Birleşmiş Milletler’in terörle mücadele politikaları ve NATO’nun terörle mücadele politikaları ayrı ayrılıkta ele alınmış ve karşılaştırmıştır. Ek olarak araştırma tezinin “Terör Örgütlerinin Genel Yapılarına Göre Terörist Profilleri” isimli 4. başlıkta altında Terörist Profillerinin Genel Yapısı ve Terörist profillerinin teröre iten nedenlerin bir toplumdaki sosyal yapının bozukluğundan ve bu sosyal yapıya ait olan ekonomik, eğitim ve aile gibi etkenler incelenerek örgüt profilleri ortaya konulmuştur. Türkiye’de Eylemde Bulunan Terör Örgütleri isimli 3. Başlık altında Sağ ve Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri genel olarak ele alınmıştır. 3.1 başlık altında Sol Fraksiyonlu Terör Örgütleri olan DHKP-C, TKP, MLKP, PKK, ASALA örgütleri, 3.2 başlık altında ise Sağ Fraksiyonlu Terör Örgütleri olan: DAESH, Hizbullah, El Kaide, İBDA-C, El Nusra terör örgütleri detaylı şekilde ayrı-ayrı incelenerek ve resmi kayıtlı elde edilen dosyalar kaynak olarak kullanılarak karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak terör örgütlerinin ideolojiler vasıtasıyla günümüze kadar sürdüğü belirlenmiştir. Ayrıca örgütlerin var olmasında sağ sol ideolojilerin belirgin olması ve bu ideolojilerin teröristler üzerinde etki yarattığı görülmektedir. Diğer yandan teröristlerin eğitim seviyesinin düşük olması, sosyoekonomik durumunun olmaması, aile baskısı veya psikolojik travmalar yaşamaması sonucu terör örgütlerine katılımı arttığı görülmektedir. Bahsedilen sosyal yapının eksikliğini bireyler ideolojilerde aramaya yönelmiş ve hak ve özgürlüklerini ideolojilerle geri alacakları terör örgütleri tarafından benimsetilmiştir. Genel olarak teröristlere mevcut durumlarının kendilerinden kaynaklanmadığını, bu

durumun tamamen içinde bulunduğu uluslararası düzen ve siyasi yapıdan kaynaklandığı izlenimi verilmeye çalışıldığı görülmüştür. Bu aşamada kendileri gibi örgütlere katılmayan kişileri de iddia ettikleri yanlış düzenin bir parçası olduklarını ve bunu bilerek seçtiklerini, mücadele de kesinlikle bu kişilere de sert davranılması ve cezalandırılması gerektiği izlenimi yarattıkları tespit edilmiştir. Özellikle farklı terörist profilleri ve terör örgütleri profillerinin farklı strateji ve taktikleri geliştirdikleri tespit edilmiştir. Bunun için terörle ve teröristle mücadele de olabildiği kadar her terörist ve terör örgütleri ayrı ayrı ele alınmalıdır. Bu şekilde daha etkin mücadele edileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca fiziki mücadelenin yanında terörle mücadele eden kurum ve kuruluşların ayrıca bu kurum ve kuruluşlarda çalışan personellerin terör konusunda akademik bilgilerinin geliştirilmesinin önemi çalışmada ayrıca vurgulanması gereken bir husustur.

KAYNAKLAR

- Abdurahmanlı, E.** (2019). ASALA Terör Örgütü Nasıl Ortaya Çıktı ve Terör Faaliyetlerinin Amacı. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES , 2 (1), 60-72.
- Abdurahmanlı, E.** (2019, 01 25). İstihbarat Teşkilatlarının Terör Örgütlerine Sızması: İra. İstihbarat Teşkilatlarının Terör Örgütlerine Sızması: İra , 30-33. İstanbul, Türkiye: İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Acar, Ü.** (2012). A'dan Z'ye Terörizm. Ankara: Kripto Basım Yayınları.
- Adam Taylor.** (2019, 10 31). Washingtonpost İnternet Sayfası: <https://www.washingtonpost.com/world/2019/10/28/why-obama-didnt-release-footage-raid-that-killed-osama-bin-laden/>. 12 22, 2019 tarihinde Usame bin Ladin'i öldüren baskının görüntülerini izlerken Obama: <https://www.washingtonpost.com/world/2019/10/28/why-obama-didnt-release-footage-raid-that-killed-osama-bin-laden/> adresinden alındı
- Armen Press İnternet Sayfası.** (2012, 09 06). <https://armenpress.am/eng/news/692388>. 12 19, 2019 tarihinde ASALA rejects the announcement: <https://armenpress.am/eng/news/692388> adresinden alındı
- Avcı, E.** (2019). Yeni Sol Dalgadan Küresel Dalgaya. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi , 143-150.
- Baharççek, A.** (2000). Etnik terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 10 (1), 14-17.
- Baharççek, A.** (2000). ETNİK TERÖR VE ETNİK TERÖRLE MÜCADELE SORUNU. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 12-26.
- Başsavcılığı, T.** (2018, 04 13). Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu. 10 13, 2019 tarihinde https://expressioninterrupted.com/tr/wp-content/uploads/2019/05/SemihaSahin_PinarGayip_iddianame.pdf adresinden alındı
- Bilgiç, M. S.** (2009). Terör ve Terörle Mücadele. BİLGESAM Yayınları , 9-10.
- Cem Öksözoğlu.** (2018, 04 08). Van Sesi Gazetesi <http://www.vansesigazetesi.com/haber-ermeni-terror-orgutu-asala-53416.html>. 09 22, 2019 tarihinde Ermeni Terör Örgütü Asala: <http://www.vansesigazetesi.com/haber-ermeni-terror-orgutu-asala-53416.html> adresinden alındı
- Çetinkaya, D.** (2010). Ekonomik Ve Politik Faktörlerin Uluslararası Terörizm Üzerine Olası. Yüksek Lisans Tezi . Aydın: T.C. ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ.
- Çınar, B.** (1997). Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör. İstanbul: Sam Yayını.
- Dedeoğlu, B.** (2014). Uluslararası Güvenlik ve Strateji. İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları.
- Demir, C. K.** (2008). Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri. Uluslararası İlişkiler Dergisi , 58-62.

- Abdurahmanlı E.** (2019, 01 01). Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm. (M. KARACA, Dü.) Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm , 1 (1), s. 95-99.
- Federal Bureau Investigation Timeline.** (2018, 10 24). Federal Bureau Investigation Timeline. [www.fbi.gov: https://www.fbi.gov/history/timeline](http://www.fbi.gov/history/timeline) adresinden alınmıştır
- Tahincioğlu G.** (2013, 02 15). Kenya'dan İmralı'ya 14 yılın öyküsü. 12 20, 2019 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/gundem/kenya-dan-imrali-ya-14-yilin-oykusu-1669010> adresinden alındı
- Gürel, S.** (2016). KAYNAKLARI, TÜRKİYE'DE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANS. Eurasian Journal of Researches in Social and Economics , 22-29.
- Helvacıköylü, G.** (2007, 02 13). Terör nedir. 06 19, 2019 tarihinde TASAM: https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_n adresinden alındı
- Koyuncu, G.** (2019, 10 28). IŞİD'in lideri Bağdadi kimdir? Hakkında kaç ölüm haberi çıktı? Ölümü bu kez nasıl doğrulandı? 11 22, 2019 tarihinde <https://tr.euronews.com/2019/10/27/olumu-bu-kez-dna-testiyle-dogrulandi-isis-lideri-bagdadi-kim-kac-olum-haberi-cikti-teyit> adresinden alındı
- International Crisis Group.** (2014). Lebanon's Hizbollah Turns Eastward to Syria. London: <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/lebanon/lebanon-s-hizbollah-turns-eastward-syria>.
- İşeri, R.** (2008, 06 05). TÜRKİYE'DE ETNİK TERÖR: ASALA VE PKK ÖRNEĞİ. Kavram Olarak Etnik Terör , 24-30. Ankara, Türkiye: TC ATILIM ÜNİVERSİTESİ.
- Juliette Bird.** (2019, 05 16). <https://www.nato.int/docu/review/2019/Also-in-2019/working-with-partners-to-counter-terrorism/TR/index.htm>. Terörle Mücadelede ortaklarla birlikte çalışmak: <https://www.nato.int/docu/review/2019/Also-in-2019/working-with-partners-to-counter-terrorism/TR/index.htm> adresinden alınmıştır
- Kartal, A. B.** (2014). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAEŞ ve YPG Örneği. Güvenlik Dergisi , 68-70.
- Kaşıkcı, T.** (2016). Küresel Terörizm ve Birleşmiş Milletler Sistemi. The Turkish Yearbook of International Relations, , 47, 2-17.
- Keçeci, O.** (2012). Etnik Bir Terör Örgütü: İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu-Ira. Etnik Terör Kavramı Ve Amacı . Bolu, Türkiye: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kedikli, U.** (2011, 07 18). Devlet Destekli Terörizm Nedeniyle Devletin Uluslararası Sorumluluğu. Yüksek Lisans Tezi , 107. Ankara, Türkiye: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kottasová, I.** (2019, 11 15). CNN. An entire nation just got hacked: <https://edition.cnn.com/2019/07/21/europe/bulgaria-hack-tax-intl/index.html> adresinden alınmıştır
- Köse, T.** (2007). Değişen Ortadoğu Denklemi İsrail-Lübnan Krizi ve Türkiye'nin Rolü. Akademik Orta Doğu Dergisi , 80-86.
- Tokuş K.** (2019, 04 16). Yeni Şafak <https://www.yenisafak.com/tarih/sehit-edilen-diplomatlarimiz-3446843>. Şehit edilen diplomatlarımız: <https://www.yenisafak.com/tarih/sehit-edilen-diplomatlarimiz-3446843> adresinden alınmıştır

- Geldi M.** (2019, 02 14). Anadolu Ajans: Eski Lübnan Başbakanı Hariri ölümünün 14. yılında anılıyor. 11 20, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/eski-lubnan-basbakani-hariri-olumunun-14-yilinda-aniliyor/1392673> adresinden alındı
- Güleç M. G.** (2015, 06 01). İndigo Dergisi <https://indigodergisi.com/2015/07/turkiyenin-isid-e-destek-iddialari/>. 12 22, 2019 tarihinde <https://indigodergisi.com/2015/07/turkiyenin-isid-e-destek-iddialari/> adresinden alındı
- Canik M.E .** (2019, 07 20). Arjantin, Hizbullah'ı 'terör örgütleri' listesine aldı. 11 20, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/arjantin-hizbullahi-teror-orgutleri-listesine-aldi/1536750> adresinden alındı
- Myra MacDonald.** (2013, 09 16). Al Qaeda leader urges restraint in first 'guidelines for jihad'. 11 26, 2019 tarihinde <https://www.reuters.com/article/us-security-qaeda/al-qaeda-leader-urges-restraint-in-first-guidelines-for-jihad-idUSBRE98F0I920130916> adresinden alındı
- Nations, U.** (2004). . BM Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçlarla Mücadele Dairesi (UNODC) tarafından düzenlenen 6 Mart 2003 tarihli Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Komisyonu (CTC) Özel Toplantısı raporu:. Viyana: 6 Mart 2003 tarihli Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Komisyonu (CTC) Özel Toplantısı raporu.
- NATO Dergisi.** (2004). <https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/turkish/analysis.html>. 09 05, 2019 tarihinde NATO'nun Terörle Mücadeledeki Rolü: <https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/turkish/analysis.html> adresinden alındı
- North Atlantic Treaty Organization.** (2019, 05 14). https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_52044.htm. 08 14, 2019 tarihinde Member countries: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_52044.htm adresinden alındı
- North Atlantic Treaty Organization.** (2018, 06 12). https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm. 09 15, 2019 tarihinde Collective defence - Article 5: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm adresinden alındı
- Öktem, E.** (2011). “Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları”. İstanbul: Derin Yayınları.
- Özeren, S., Başbüyük, O., & Sözer, A.** (2012). Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği. *International Journal of Security and Terrorism* , 60-67.
- Özsoylu, A. F., & Dücan, E.** (2016). Regional Analysis of Socio-Economic Causes Of Terrorism In Turkey: A Panel Data. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi* , 20 (2), 111-125.
- Özyağcılar, K.** (2019). Relationship Between Government and Transnational Corporation: Paradoxical Approach. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi* , 1 (1) , 128-140 , 1 (1), 128-140.
- Sancaktar, C., Çomak, H., & Demir, S.** (2016). *Uluslararası Güvenlik* (1. b.). İstanbul, Türkiye: Beta Yayınları.
- Kaplan S.** (2019, 10 25). Terör örgütü PKK 35 yıldır kan döküyor. 11 26, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/teror-orgutu-pkk-35-yildir-kan-dokuyor/1625988> adresinden alındı

- Semercioğlu, H.** (2016). ULUSLARARASI TERÖRİZMDE KÜRESEL İŞBİRLİĞİ: BİR ÜTOPYA. Hacettepe University Journal of Economics and Administrative Sciences , 34 (2), 99-103.
- Şimşek, M.** (2016). Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma. Akademik Bakış Dergisi (54), 322-326.
- T.C Dışişleri Bakanlığı.** (2019, 10 12). Terör Örgütü DHKP-C. 10 12, 2019 tarihinde <http://www.mfa.gov.tr/dhkp-c.tr.mfa> adresinden alındı
- Takvim İnternet Sayfası.** (2019, 08 22). <https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/08/22/abdnin-yeni-kuklasi-mlkp-mi>. 12 03, 2019 tarihinde ABD'nin yeni kuklası MLKP mi?: <https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/08/22/abdnin-yeni-kuklasi-mlkp-mi> adresinden alındı
- Taş, D.** (2014). Türkiye'de Terörle Mücadelede Türk Kamu Yönetiminin. Yüksek Lisans Tezi , s. 70-83.
- Taşdemir, F.** (2006, 04). Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete başvurma yetkisi. Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu , 18-25.
- Terör Çalıştay Raporu.** (2017). Uluslararası Terörizm ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi. https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Teror_Calistayi_Raporu.pdf. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı.
- Terörle Mücadele ve Aşırı Akımlar.** (2016). TERÖRLE MÜCADELE ve AŞIRI AKIMLAR Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakereci Sayın Ömer Çelik'in Konuşmalarından Derlenmiş Argümanla. Ankara: TÜRKİYE CUMHURİYETİ AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI.
- The Guardian.** (2017, 02 28). The Guardian. 09 21, 2019 tarihinde The Pentagon after the 9/11 attack – in pictures: <https://www.theguardian.com/us-news/gallery/2017/mar/31/pentagon-after-911-attack-american-airlines-flight-77-in-pictures> adresinden alındı
- Tozlu, M.** (2016). TERÖRİZM BAĞLAMINDA HİZBULLAH. SOSYALVE BEŞERİ BİLİMLERİ DERGİSİ , 70-81.
- Türk Dil Kurumu.** (2006, 09 26). Türk Dil Kurumu. 04 16, 2019 tarihinde Terör Anlamı: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5d8d28a264a785.34848971 adresinden alındı
- Türkiye Barolar Birliği.** (2006). Türkiye ve Terörizm. Ankara: TBB.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi.** (1991, 04 12). Türkiye Büyük Millet Meclisi. 09 27, 2019 tarihinde Terörle Mücadele Kanunu: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanunbmmc074/kanuntbmmc074/kanuntbmmc07403713.pdf adresinden alındı
- UNITED NATIONS Office of Counter-Terrorism.** (1997). 1997 International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings. New York: UNITED NATIONS.
- UNITED NATIONS Office of Counter-Terrorism.** (1998). INSTRUMENT REGARDING TERRORIST BOMBINGS. New York: UNITED NATIONS Office of Counter-Terrorism.
- Yarar, A., & Erbaş, H.** (2017, 12 27). Latin Amerika'da Toplumsal Hareketler ve Kadınlar: Zapatista Örneği. DTCF Dergisi , 1080-1084.
- Yeni Şafak İnternet Sayfası.** (2012, 05 12). CHP'li Aygün'den 'Mirzabeyoğlu tecritte' sitemi. 10 19, 2019 tarihinde

<https://www.yenisafak.com/politika/chpli-aygunden-mirzabeyoglu-tecritte-sitemi-382821> adresinden alındı

AĞAR Y. (1997, 06 09). Bebek öldüren bomba İBDA - C'nin. 11 25, 2019 tarihinde Hurriyet İnternet Sayfası : <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/bebek-olduren-bomba-ibda-c-nin-39264634> adresinden alındı

Zulfikar Ali. (2019, 05 07). BBC internet Sayfası. 12 22, 2019 tarihinde Usame Bin Ladin'in öldürülmesinden sekiz yıl sonra El Kaide hangi noktada?: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-48175548> adresinden alındı

Zulfikar Ali. (2019, 08 01). BBC Asia İnternet Sayfası. 12 20, 2019 tarihinde Hamza Bin Laden: Is al-Qaeda still a threat?: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48056433> adresinden alındı

İnternet Kaynakları

A Haber. (2013, 01 16).

<https://www.ahaber.com.tr/gundem/2016/01/13/sultanahmette-canli-bomba-dehseti>. 09 10, 2019 tarihinde Sultanahmet'te canlı bomba dehşeti.: <https://www.ahaber.com.tr/gundem/2016/01/13/sultanahmette-canli-bomba-dehseti> adresinden alındı

Anadolu AJANS- İNCEKAYA G. (2018, 02 15). 'ABD terör devleti olmaktan yargılanabilir'. Prof. Dr. Tayyar Arı, "PKK'nın Suriye'deki milis gücü" olduğu yönündeki raporunun ABD'nin uluslararası mahkemelerde yargılanmasının önünü açacağını söyledi. İstanbul, Türkiye. 09 21, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-teror-devleti-olmaktan-yargılanabilir/1063821> adresinden alındı

Anadolu Ajans. (2017, 08 08). ABD'den terör örgütü PKK/PYD'ye askeri yardım sürüyor. ABD, terör örgütü PKK/PYD'ye DEAŞ ile mücadele adı altında askeri yardım içeren 112 tır daha gönderdi. İstanbul, Türkiye. 09 21, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdden-teror-orgutu-pkk-pydye-askeri-yardim-suruyor/879493> adresinden alındı

Anadolu AJANS. (2019, 02 01). YPG/PKK'dan Münbiç'teki okullara 'üniformalar' dayatması. Terör örgütü YPG/PKK işgal ettiği Münbiç'teki okullara tek tip kıyafet uygulaması getirdi. Türkiye. 09 21, 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ypg-pkkdan-munbicteki-okullara-uniforma-dayatmasi-/1381098> adresinden alındı

Anadolu Ajans. (2019, 09 21). Suriye Ordusundan Vakkum Bombalı Saldırı. Suriye. <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/suriye-ordusundan-quot-vakum-bombaliquot-saldiri#!> adresinden alınmıştır

BBC Türk. (2004, 07 19).

http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2004/07/040719_lubnan_hizbul_bomba.shtml. 12 10, 2019 tarihinde http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2004/07/040719_lubnan_hizbul_bomba.shtml adresinden alındı

BBC Türk. (2019, 05 08). Ülke içi Terorizm <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49225516>. 09 22, 2019 tarihinde ABD'de 2 saldırıda 29 kişi öldürüldü, Teksas'taki saldırıya 'terörizm' soruşturması açıldı: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49225516> adresinden alındı

Cnn Türk İnternet Sayfası. (2019, 09 11). Usame Bin Ladin kimdir? 11 Eylül saldırısının bir numaralı sorumlusu. 12 22, 2019 tarihinde

- <https://www.cnnturk.com/ajanda/usame-bin-ladin-kimdir-11-eylul-saldirisinin-bir-numarali-sorumlusu> adresinden alındı
- Counterextremism İnternet Sayfası.** (2019, 11 20). Al-qaeda. 11 20, 2019 tarihinde <https://www.counterextremism.com/threat/al-qaeda> adresinden alındı
- Guevara, Che.** (2018, 11 10). marxist. 11 10, 2018 tarihinde <https://www.marxists.org/turkce/guevara/index.htm>. adresinden alındı
- Hurriyet İnternet Sayfası.** (2018, 02 15). <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalanin-nasil-yakalandigini-anlatti-60-saniye-icinde-40742695>. 12 22, 2019 tarihinde Öcalan'ın nasıl yakalandığını anlattı! '60 saniye içinde: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalanin-nasil-yakalandigini-anlatti-60-saniye-icinde-40742695> adresinden alındı
- Hurriyet İnternet Sayfası.** (2019, 10 24). Mlkp Terör Örgütü. 10 124, 2019 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/haberleri/mlkp> adresinden alındı
- Hurriyet İnternet Sayfası.** (tarih yok). Terör Örgütü Dhkp-C. 10 13, 2019 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/haberleri/dhkp-c> adresinden alındı
- Mepa News İnternet Sayfası.** (2019, 05 02). <https://www.mepanews.com/cia-belgeleri-usame-bin-ladin-ne-izliyordu-10551h.htm>. 11 20, 2019 tarihinde CIA belgeleri: Usame bin Ladin ne izliyordu?: <https://www.mepanews.com/cia-belgeleri-usame-bin-ladin-ne-izliyordu-10551h.htm> adresinden alındı
- NTV Haber İnternet Sayfası.** (2016, 03 11). Arap Birliği Hizbullah'ı terör örgütü ilan etti. 11 20, 2019 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/dunya/arap-birligi-hizbullahi-teror-orgutu-ilan-etti,k27iqrKuZUiPZYtQ2Ewk5g> adresinden alındı
- Sabah Gazetesi.** (2016, 01 13). <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/01/13/sultanahmette-canli-bomba-dehseti>. 09 04, 2019 tarihinde Sultanahmet'te canlı bomba dehşeti: <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/01/13/sultanahmette-canli-bomba-dehseti> adresinden alındı
- Sabah İnternet Sayfası.** (1999, 10 22). İBDA-C üstlendi. 12 01, 2019 tarihinde <http://arsiv.sabah.com.tr/1999/10/22/g05.html> adresinden alındı
- Sabah İnternet Sayfası.** (2011, 02 16). https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/abdullah_ocalanin_yakalanisi. 12 20, 2019 tarihinde Abdullah Öcalan'ın yakalanışı: https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/abdullah_ocalanin_yakalanisi adresinden alındı
- Sabah İnternet Sayfası.** (2014, 03 08). Suriye'de tüyler ürperten infaz. 10 29, 2019 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/webtv/dunya/suriyede-tuyler-urperten-infaz> adresinden alındı
- Star İnternet Sayfası.** (2018, 06 26). <https://www.star.com.tr/guncel/seyit-savci-kirazin-teror-orgutu-dhkpc-uyelerince-rehin-alinarak-sehit-edilmesine-iliskin-hazirlanan-iddianame-kabul-edildi-haber-1359103/>. 12 11, 2019 tarihinde Şeyit Savcı Kiraz'ın, DHKP/C'li teröristlerce rehin alınarak şehit edilmesine ilişkin hazırlanan iddianame kabul edildi: <https://www.star.com.tr/guncel/seyit-savci-kirazin-teror-orgutu-dhkpc-uyelerince-rehin-alinarak-sehit-edilmesine-iliskin-hazirlanan-iddianame-kabul-edildi-haber-1359103/> adresinden alındı

- Time Türk İnternet Sayfası.** (2017, 12 19). El- Nusra Cephesi nasıl kuruldu. 11 24, 2019 tarihinde <https://www.timeturk.com/el-nusra-cephesi-nasil-kuruldu/haber-808205> adresinden alındı
- Time Türk İnternet Sayfası.** (2019, 10 20). El- Kaide nasıl kuruldu? 11 26, 2019 tarihinde <https://www.timeturk.com/el-kaide-nasil-kuruldu/haber-806450> adresinden alındı
- UNITED NATIONS Office of Counter-Terrorism.** (1999). <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>. 09 05, 2019 tarihinde 1999 International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf> adresinden alındı
- United Nations Office of Counter-Terrorism.** (2019, 09 3). <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/en/conference-counterterrorism-through-innovative-approaches-and-use-new-and-emerging-technologies>. 09 25, 2019 tarihinde Yenilikçi yaklaşımlarla yeni ve ortaya çıkan teknolojilerin kullanılmasıyla terörle mücadeleye yönelik konferans: <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/en/conference-counterterrorism-through-innovative-approaches-and-use-new-and-emerging-technologies> adresinden alındı
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50203958>. (2019, 10 28). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50203958>. 12 15, 2019 tarihinde Bağdadi operasyonu: ABD'nin İdlib kırsalında IŞİD liderine yönelik düzenlediği operasyon hakkında neler biliniyor?: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50203958> adresinden alındı
- <https://www.dw.com/tr/madridde-ter%C3%B6r-deh%C5%9Feti/a-2526915>. (2004, 03 11). [www.dw.com/tr](https://www.dw.com/tr/madridde-ter%C3%B6r-deh%C5%9Feti/a-2526915). 09 27, 2019 tarihinde Madrid'de terör dehşeti: <https://www.dw.com/tr/madridde-ter%C3%B6r-deh%C5%9Feti/a-2526915> adresinden alındı
- <https://www.un.org/en/counterterrorism/hlc/index.shtml>. (2018, 06 28). Birleşmiş Milletler. 09 05, 2019 tarihinde Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Ofisi: <https://www.un.org/en/counterterrorism/hlc/index.shtml> adresinden alındı
- www.fbi.gov. (2011, 09 11). Ten years after. 12 29, 2018 tarihinde www.fbi.gov/video-repository/about-us-ten-years-after-the-fbi-since-9-11-911-911_videos-am/view, 2018 adresinden alındı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Can KIRDÖK
Doğum Yeri : Fatih / İSTANBUL
Doğum Tarihi : 11.04.1988
Kurum Bilgileri : İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü
E-mail : cankirdok@hotmail.com
cankirdok@stu.aydin.edu.tr

EĞİTİM:

TC İstanbul Aydın Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları Yüksek Lisans

Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler İşletme Fakültesi

İS DURUMU:

İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü 2016-Halen

Milliyet Gazetesi Çağlayan / İSTANBUL 2012-2015